അരവിന്ദയോഗി

ഗ്രന്ഥകർത്താ,
കന്നഡ ജനാർദ്ദനമേനോൻ.

f 98

വില. 1 ഉ

V.V. PUBLISHING HOUSE
TRIVANDRUM

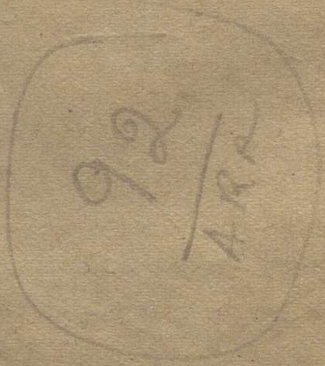
അരവിന്ദയോഗി.

കന്നഭാഷ

ജനാർദ്ദനമേനോൻ.

വി. വി. പ്രസിദ്ധീകരണശാല,

എറണാകുളം.

അരവിന്ദയോഗി

പൂർവ്വഭാഗം

ശ്രീ അരവിന്ദഘോസ് ഇപ്പോൾ സാംസാരികമായ എല്ലാ വ്യവഹാരങ്ങളിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞു് ആത്മയോഗപദത്തിൽ സർവ്വതന്ത്രസ്വതന്ത്രനാകുവാൻ തപശ്ചര്യയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കയാണല്ലോ. എന്താണു്, എങ്ങോട്ടാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇന്നത്തെ ഗതി എന്നു ജനസാമാന്യം അതുപോലും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. രണ്ടു പതിറ്റാണ്ടിനുമുമ്പു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരു് ഭാരതഭൂമിയെങ്ങും മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കയുണ്ടായി. ബങ്കാളത്തിൽ സുരേന്ദ്രബാനർജ്ജിയുടെ ഘോരഗർജ്ജനം ഒട്ടൊട്ടായി അടങ്ങിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ അരവിന്ദഘോസിന്റെ മുരളീഗാനം ഭാരതീയർക്കു ഹൃദയാവർജ്ജകമാംവണ്ണം കേൾക്കായ്വന്നു. ദേശീയസ്വാതന്ത്ര്യത്തിനായി മുന്നണി കേറിയവർക്കിടയിൽ ദിവ്യോജ്വലമായ മണിദീപമായിട്ടാണു് അന്നു് അരവിന്ദഘോസ് നിലകൊണ്ടിരുന്നതു്. മഹാപ്രാജ്ഞനും, മഹാത്യാഗിയും, മഹാവിക്രാന്തനുമായി മഹർഷിപ്രതിഭടമായ തേജസ്സോടെ രാജ്യകാര്യവ്യവഹാരത്തിൽ അദ്ദേഹം മുന്നിട്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ മഹാജ

നതയുടെ വളർച്ചയെല്ലാം ആശിക്കുവാനുണ്ടായി. എന്നാൽ, അദ്ദേഹം പെട്ടെന്ന് ആ പ്രവൃത്തിമാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു നിവൃത്തിമാർഗ്ഗത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞുപോയി. ഇതിൽ അന്നും ഇന്നും ഉള്ളവർക്ക് അദ്ഭുതമല്ലാ, വിഷാദമാണുണ്ടായിരിക്കുന്നത്. രാജ്യകാര്യത്തിൽ കേവലം ഭൌതികമായിട്ടല്ലാ, ആത്മികമായിട്ടാണ് അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചുപോരുന്നതെന്ന് അന്നേവരും കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അഭിനവസ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തിൽ ആത്മീയഭാവം കലർത്തിയത് ആദ്യമായി അദ്ദേഹമാണ്. വിദേശീയതയോടു ഇടഞ്ഞുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിൽ അന്നു കാണുമാറായ വാക്കുകളിലും കർമ്മങ്ങളിലുമെല്ലാം ക്ഷാത്രവീര്യമല്ലാ, ബ്രഹ്മതേജസ്സാണ് അധികമായി പ്രശോഭിച്ചിരുന്നതു്. സ്വയംഭരണസംരംഭത്തിൽ അന്നുയും ചിന്താരതപ്രമഹാരിലും കണ്ടിട്ടില്ല. ബാലഗംഗാധരതിലകൻ ജ്ഞാനത്തിന്റെയും, ലാലാലാജ്പത്റായി കർമ്മത്തിന്റെയുമെന്നപോലെ അരവിന്ദഘോസ് യോഗത്തിന്റെ മൂർത്തിമാനായിട്ടാണ് അന്ന് ദേശീയസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നായി പടവെട്ടിനിന്നതു്. ആ യോഗാത്മാവു സച്ചിദാനന്ദാമൃതം ഭുജിക്കുവാൻ നിർവൃതിയിലേക്കുതിരിഞ്ഞതിൽ, ആ ഭവിതവ്യതയോർത്തു് ആർക്കുമുണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലോ അദ്ഭുതം. എന്നാൽ, പരാക്രമശാലിയായ ആ ധീരവ്രതൻ ഈ സംസാരത്തിലേയ്ക്കു നഷ്ടനായതിൽ നമുക്കു വിഷാദിക്കാതിരിക്കുവാൻ കഴിവില്ല. സന്ന്യാസത്തിന്നു കാലമായിട്ടില്ലെന്നും കർമ്മസ്ഥാനം ഭാരതത്തിൽ ശൂന്യമായിട്ടാണു കിടക്കുന്നതെന്നും, ത്രുണാനുവർത്തിയായ നേതാവിനുവേണ്ടി നാട്ടുകാർ തപിക്കുന്നുവെന്നും പ്രസ്താവിച്ചുകൊ

ണ്ട് ആത്മയോഗനിമഗ്നനായ അരവിന്ദഘോസിനെ ഇടയ്ക്കിടെ നമ്മുടെ ജനപ്രതിനിധികൾ ചെന്നു വിളിക്കാറുണ്ട്. സർവ്വശക്തയായ ആ ലോകമാതാവ് എങ്ങിനെ നിയോഗിക്കുന്നുവോ, തന്റെ ഗതി അങ്ങിനെയാണെന്നാണ് അദ്ദേഹം അതിനു മറുപടി കൊടുക്കുന്നത്. ആ മാതാവ് രാജ്യകാര്യത്തിലേക്ക് എപ്പോഴും വിളിക്കുന്നുവോ, തന്നെ അപ്പോഴും അവിടെ കാണാമെന്നാണ് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. ആ വിളി അദ്ദേഹത്തിനു ഉണ്ടായിട്ടില്ലായ്കയാൽ, യോഗനിദ്രയിൽത്തന്നെ സ്ഥിതിചെയ്കയാണിപ്പോഴും.

ഇന്ത്യയിലേ പരന്ത്രീസ്നാടായ പുതുച്ചേരിയിലാണ് അരവിന്ദയോഗിയുടെ ആശ്രമം. അദ്ദേഹം നേടിവരുന്ന യോഗധനംകൊണ്ട് എന്തു സമ്പത്താണു രാജ്യത്തിനുണ്ടാകുകയെന്നു സാധാരണന്മാക്ക് ഊഹിക്കാവുന്നതല്ല. ഭാരതത്തിനു പേരും പെരുമയുമുണ്ടാക്കിയ പണ്ടുള്ളവരേവരും യോഗാത്മാക്കളായിരുന്നുവെന്നു പുരാണേതിഹാസങ്ങളിൽ നാം കാണുന്നുണ്ട്. ദൈവികമായ ക്ഷാത്രവീര്യം ആത്മികമായ ബ്രഹ്മതേജസ്സോട് ഏകീഭൂതമായിട്ടാണു ഭാരതത്തിനു് അന്നു ശ്രേയസ്സുണ്ടായിട്ടുള്ളതെല്ലാം. കേവലമായ ദൈവികബലത്തെ അന്നു് അസുരമായിട്ടേ ഗണിച്ചിട്ടുള്ളൂ. ശ്രേയസ്സേതും അന്നു ഭാരതത്തിനുണ്ടായിട്ടുള്ളതു യോഗീന്ദ്രന്മാരിൽ നിന്നാണു്. അതിനെ പാലിക്കുകമാത്രം രാജാക്കന്മാർ തപോധനവശംവദന്മാരായി അന്നു ചെയ്തുപോന്നിട്ടുണ്ട്. ആ തപോധനം തിരോഭൂതമായതുമുതല്ലാണു ഭാരതത്തിനുവേണ്ടിവന്നിട്ടുള്ള ഈ അധഃപതനമെന്നും നാം കാണു

ന്നുണ്ട്. തപസ്സാണു ഭാരതത്തിന്റെ ശക്തി. തപസ്സി
ലാണു ഭാരതത്തിന്റെ മുക്തി. ഈ വാസ്തവം പൂർവ്വിക
കൃതികളിൽനിന്നു സുവ്യക്തം ഗ്രഹിക്കാം. അതുകൊണ്ടു്,
വിജയവിക്രമനായി രണ്ടു പതിറ്റാണ്ടുകാലമെങ്കിലും നമു
ക്കിടയിൽ മഹായശസ്വിയായി പ്രശോഭിച്ചിരുന്ന അര
വിന്ദഘോസ് ഇടയ്ക്കു പെട്ടെന്നു നമ്മെ വെടിഞ്ഞു നി
ശ്ചിതവ്രതനായി യോഗമാർഗ്ഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു ശമദമ
സമ്പന്നനായോടെ തപിച്ചുപോന്നതുകൊണ്ടു നമുക്കാ
കെയും നൈരാശ്യമല്ലാ ഉണ്ടാവേണ്ടതു്. ഭാരതത്തെയാസ്പി
ന്നു് ആധാരമായുള്ള ആ പൂർവ്വിക യോഗതേജസ്സു് അര
വിന്ദയോഗിയിൽനിന്നു് ഉജ്ജ്വലിച്ചുകാണുമാറാവട്ടെയെ
ന്നു നാം ഭക്തിപൂർവ്വം പ്രാർത്ഥിക്കുകയേ വേണ്ടൂ. ആ
പ്രാർത്ഥനയെ ഫലവത്താക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീ
വിതകഥയെ ഇപ്പൊഴെല്ലാം നാം സ്മരിച്ചേക്കാം.

രാജനാരായണബോസ് ബങ്കാളിസമുദായത്തെ ആ
ചാരപരിഷ്കൃതിയിലേക്കു് ഇറക്കിവിട്ടവരിൽ മുഖ്യനാ
ണു്. ബ്രഹ്മസമാജമാണല്ലോ ബങ്കാളികൾക്കു പുതുമയി
ലേക്കു് ഉണർച്ചനൽകിയതു്. കലാനൈപുണ്യത്തിൽ ബ
ങ്കാളും ഭാരതത്തിലേ മറ്റുനാട്ടുകളെക്കാൾ ഉയർന്നുനി
ല്ക്കുന്നതു കാലാനുക്രമം ആചാരപരിവർത്തനത്തിൽ അ
വിടെ അഭൂതമായി അഭിനിവേശമുണ്ടാകയാലാണു്. കാ
ലംപോലെ മാറേണ്ടതും മാറാവുന്നതുമാണു് ആചാ
രങ്ങളെന്നു് അവിടത്തെ ജനശ്രേഷ്ഠന്മാർ ധരിച്ചതി
ന്റെ ഫലമായിട്ടാണു ബ്രഹ്മസമാജത്തിന്റെ ആവിർഭാ
വം. സമുദായഗതിയെ തത്സമാജം പുതിയൊരു രൂപ

ത്തിലാക്കിത്തീർത്തു. അങ്ങിനെയാകുവാൻ പഴമയോടു ഘോരമായി മല്ലിടുകയുണ്ടായ ധീരാത്മാക്കളിൽ രാജനാരായണഘോഷിനു ഉത്തമസ്ഥാനമുണ്ട്. ജനനാന്മതനായ വേദശാസ്ത്രജ്ഞനായിരുന്നദ്ദേഹം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം ഭാരതീയസംസ്കാരത്തിന്റെ വിജയത്തിനായി സമർപ്പിതമാണ്. അങ്ങനെയുള്ള ആ ബങ്കാളിപ്രമാണിയുടെ പൗത്രനാണ് ശ്രീ അരവിന്ദഘോഷ്.

കൃഷ്ണധനഘോഷ് ഐ. സി. എസ്സ്. പാശ്ചാത്യസംസ്കാരത്തെ അനുകരിക്കുന്ന പുതുമക്കാരിൽ അന്ന് ഒന്നാം കിടയിൽ നിന്നിരുന്ന നവീനവിദ്യാസമ്പന്നനായ സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥനായിരുന്നു. പാശ്ചാത്യപരിഷ്കൃതിയിൽ ഭാരതീയപുകുഴ്ചിന്റെ മുത്തിമാനായിട്ടാണ് അദ്ദേഹം വാണരുവന്നിട്ടുള്ളത്. ആംഗ്ലമയമായ വേഷഭാഷകൾക്കിടയിൽ ജനമോദകമായ ഉദാരവൃത്തിയും, അന്തസ്സേറിയ ഉദ്യോഗപ്പെരുമയ്ക്കിടയിൽ ജനസേവകമായ വിനയശീലവും അദ്ദേഹത്തിൽ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹമാണ് അരവിന്ദഘോഷിന്റെ ജനകൻ. പിതാവിന്റെയും മാതാമഹന്റെയും സൽഗുണങ്ങളും അരപ്പും തെളിയിച്ചുമെടുത്തുണ്ടായതാണ് അരവിന്ദന്റെ ജന്മം.

1872-ാമാണ്ട് ആഗസ്ത്മാസം 15-ാംനു- ശ്രീ അരവിന്ദഘോഷ് ഭൂജാതനായി. ഓരായിരം വർഷങ്ങളോളം ഉറങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന ഭാരതധർമ്മം ദയാനന്ദസരസ്വതിയുടെ ഘണ്ടാനാദത്താലും, രാമകൃഷ്ണപരമഹംസന്റെ പ്രഭാതഗാനത്താലും ഉണർന്നുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്ന കാലമാണന്ന്. സാഹിത്യത്തിൽ ബങ്കിംചന്ദ്രചട്ടർജ്ജിയും,

സമുദായത്തിൽ രാമമോഹനറായിയും അനന്തരം വംഗഭൂമിയിൽ വിളക്കുകാണിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ബാലഗംഗാധരതിലകൻ വേദപ്രകാശത്തിൽക്കൂടി ഉത്തരധ്രുവത്തെ ദർശിക്കയുണ്ടായതും, വിവേകാനന്ദൻ വേദനിർഗ്ഗളാഷത്താൽ ഭാരതീയരെ വിളിച്ചുണർത്തിയതും അതിനടുത്ത കാലത്താണു്.

തികഞ്ഞ യൂറോപ്യൻമട്ടിലാണു തന്റെ പുത്രനെ കൃഷ്ണധനഘോസ് വളർത്തിയതു്. വിചാരത്തിലും ആചാരത്തിലും മകനെ പാശ്ചാത്യപരിഷ്കാരത്തിന്റെ കോമരമാക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ഉത്സാഹിച്ചു. ബാല്യംമുതല്ക്കേ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോകണമെന്നും മകനെ വിദ്യാഭ്യാസമെന്നും വെച്ചു് അദ്ദേഹം അതിലേയ്ക്കു് ഏർപ്പെട്ടു. പതിമൂന്നാമത്തെ വയസ്സിൽ അരവിന്ദൻ ഇംഗ്ലണ്ടിലേയ്ക്കു കപ്പൽകയറി. അവിടെ മാഞ്ചസ്റ്ററിൽ ഒരു പാതിരിയുടെ ഗൃഹത്തിലാണു് അരവിന്ദനെ വളർത്തുവാൻ അച്ഛൻ ആക്കിയതു്. അതുമുതൽ ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിൽ കൈയാളുവാനും ഇംഗ്ലീഷുജനതയിൽ പെരുമാറുവാനും ആ ബാലൻ അഭ്യസിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. തനിയെ ആ മഹാനാട്ടിൽ ആ അപരിചിതക്കിടയിൽ മരുവുന്നതിനു് ആ വിദ്യാർത്ഥിക്കു ക്ലേശമുണ്ടായില്ല. ശിക്ഷണയോഗത്തിൽ കുതുകലിയായ ആ കുട്ടി സഹജനവിയോഗത്തിൽ ശോകസന്തപ്തനായതുമില്ല.

സെയിന്റ് പാൾ കലാശാലയിൽ അരവിന്ദൻ ശിഷ്യനായി പ്രവേശിച്ചു. പരീക്ഷയിലെല്ലാം ഒന്നാമനായിത്തന്നെ വിജയം നേടിവരികയാൽ അരവിന്ദനു വി

ദ്യാഭ്യാസത്തിൽ അങ്ങോളം സ്കോളർഷിപ്പു കിട്ടി. സാഹിത്യവിഷയമായുള്ള ആദ്യപാഠങ്ങളെല്ലാം പ്രശസ്തമായി ഉഴക്കൊണ്ടുകഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ ആ വിദ്യാർത്ഥി ഐ. സി. എസ്. പരീക്ഷയ്ക്കു ചേർന്നു. ആ വഴിക്കു മകനെ ഉയർന്ന സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥനാക്കേണമെന്നാണു് അച്ഛന്റെ കരുതൽ. പിതൃവാത്സല്യനായ അരവിന്ദൻ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു് അന്നു് ആളായിട്ടില്ലല്ലോ. അച്ഛന്റെ നിർദ്ദേശപോലെയാണു് ആ കുട്ടിയുടെ അന്നത്തെ പഠിച്ചുയരൽ. ഇരുപതു വയസ്സു തികയുംമുമ്പുതന്നെ ഐ. സി. എസ്സ്. പരീക്ഷയിൽ അരവിന്ദൻ വിജയിയായി. എന്നാൽ, ആ വിജയം ദൈവഗത്യാ അനുഭവത്തിനു വിഷയമായില്ല. പ്രായോഗികമായുള്ള കടിഞ്ഞാൺ പരീക്ഷയ്ക്കു് അരവിന്ദനു ചെല്ലുവാൻ യോഗ്യതരമാവാതെ പോയി! അതുകൊണ്ടു്, ഇൻഡ്യൻസിവിൽസർവ്വീസുകാരനായി സർക്കാരിനാൽ ആയാഠം അംഗീകരിക്കപ്പെടുന്നതിനായില്ല; അങ്ങിനെയാണു ദൈവേച്ഛ. അതു സ്വതന്ത്രനായി സർക്കാർസേവനത്തിനല്ലാ, സ്വതന്ത്രനായി മഹാജനസേവനത്തിനാണു് അരവിന്ദൻ ഉദ്ദിച്ചിരിക്കുന്നതു്. സർക്കാർസേവനാർത്ഥം ഐ. സി. എസ്സ്. പരീക്ഷയ്ക്കു് ആ മണിദീപത്തെ അകമാനം വിഴുങ്ങുവാൻ, ദൈവാൽ ഉണ്ടായ ഇടർച്ചയാൽ കഴിഞ്ഞില്ലെന്നാണു പറയേണ്ടതു്. ആ ഇടർച്ചയോ, എത്ര ദുരം! അതിൽനിന്നു തിരിഞ്ഞ ജീവിതഗതിയോ, എത്ര സമുൽകൃഷ്ടം!

നേരിട്ടുന്ന വിപത്തു തുടർന്നുകൊണ്ടുപോകുന്ന സമ്പത്തിന്റെ നീണ്ട നിഴലാണെന്നു കവിവാക്യമുണ്ടല്ലൊ. എങ്കിലും

മനുഷ്യബുദ്ധിക്ക് ഇന്നു വർത്തമാനവിഷയത്തിലല്ലാതെ, മറ്റു വിഷയത്തിൽ നോട്ടമെത്താറില്ല. അതുവരെ സുഗമമായി വിളങ്ങിയിരുന്ന ജീവിതാന്തരീക്ഷം, അരവിന്ദന്റെ മരണം, പെട്ടെന്നു കരിങ്കാറടഞ്ഞു ദുർഭഗമായി. അതു, പരമോജ്വലമായ ജീവിതപരിവർത്തനത്തിന്നു പുതിയ രംഗം ചമയ്ക്കുവാൻ തിരശ്ശീല വീണതാണെന്നു് അപ്പോൾ ഓർക്കാനുള്ള ഔചിത്യമുണ്ടായിരുന്നതെങ്ങിനെ? ആപത്തെപ്പോഴും ക്രൂരത്തോടെയാണല്ലൊ വരവു്. ഐ. സി. എസ്സു്. പരീക്ഷ തനിക്കു് അപൂർണ്ണമായിരുന്നുവല്ലോ എന്ന വിഷാദം ചൂടാറും മുമ്പാണു്, അരവിന്ദനു് അച്ഛന്റെ അകാലമരണത്താൽ ഘോരപ്രഹരം ഏല്ക്കേണ്ടിവന്നതു്. എത്തിപ്പിടിക്കുവാൻ താൻ കൈപൊക്കിയ ആ വിദ്യാപരീക്ഷയും, ജീവിതരക്ഷയ്ക്കായി താൻ കാലൂന്നിയ ആ പിതൃജീവനവും ഒരേകാലത്തു് അരവിന്ദനു നഷ്ടമായി.

ജീവിതത്തെ യശസ്സുരഭിലമായി അലങ്കരിച്ചുകൊണ്ടു്, തുലോം അന്തസ്സോടെ നാളോട്ടുനാം ഉപഭോഗസമൃദ്ധിയിൽ വാണുവന്നതല്ലാതെ കുടുംബനിർവാഹപിൽക്കാലത്തേക്കു പണമൊന്നും നേടിവെക്കയുണ്ടായില്ല. അതുകൊണ്ടു പിതൃശോകത്തോടൊപ്പം ദാരിദ്ര്യദുഃഖത്തിലും അരവിന്ദനിപ്പോൾ വീഴേണ്ടിവന്നു. എന്നാൽ, ആ ധീരോദാത്തനു് അതിൽ മനശ്ചാഞ്ചല്യമുണ്ടായില്ല. സ്വജീവിതത്തിന്റെ പുരോഗതിക്കായി തനിക്കു കാലൂന്നുന്നതിനു് അദ്ദേഹം സ്വന്തം പ്രഭാവത്തെ ഉയർത്തി. അതോടുകൂടി സ്വാതന്ത്ര്യജ്യോതിസ്സു് അദ്ദേഹത്തിൽ പുലർന്നു. അച്ഛൻ മരിക്കയാൽ താൻ

അനാഥനും ദരിദ്രനുമായല്ലോ എന്നു പേടിച്ച് അദ്ദേഹം നാട്ടിലേക്കു തിരിച്ചോടിവരികയല്ലാ ഉണ്ടായതു്. ഐ. സി. എസ്സ്. ഉദ്യോഗത്തിനു താൻ കൊള്ളാതെയായതിൽ അദ്ദേഹം ഒട്ടും നിരാശനായതുമില്ലാ. വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ അസാമാന്യമായുള്ള സാമർത്ഥ്യത്താൽ സ്കോളർഷിപ്പു് അപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടു്. അതിനെക്കൊണ്ടു് ആ വിനയസമ്പന്നൻ തനിക്കുള്ള ചെലവെല്ലാം നടത്തിക്കൊണ്ടു് ഇംഗ്ലണ്ടിൽത്തന്നെ വിദ്യാഭ്യാസം തുടർന്നു. സാഹിത്യവിദ്യയിൽ ഉപരിപഠനത്തിലാണു പിന്നെ അദ്ദേഹം ഏർപ്പെട്ടതു്. ഇംഗ്ലീഷിൽമാത്രമല്ലാ, ഗ്രീക്കു്, ലത്തീൻ എന്നീ ഭാഷകളിലും അദ്ദേഹം നിപുണനായി. അതോടുകൂടി, പാശ്ചാത്യരുടെ തത്വശാസ്ത്രഭണ്ഡാഗാരം അദ്ദേഹത്തിനു പ്രത്യക്ഷമായി. പാശ്ചാത്യസാഹിത്യമർമ്മജ്ഞനെന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹം സമുൽകൃഷ്ടത്തോടെ വിജയം നേടിയതിൽപ്പിന്നെയാണു കലാശാലയിൽനിന്നു പോന്നതു്. ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയെ ഇംഗ്ലീഷ്കാർക്കുപോലും അസൂയാവഹമാംവണ്ണം അത്യുത്തമസ്പഷ്ടമായി ഉപയോഗിക്കുന്നവരെന്നു് ഇന്ത്യയിൽ പ്രശസ്തരായി രണ്ടുപേരാണുള്ളതു്. അവരിൽ മൂത്തവൻ അരവിന്ദഘോസ്; ഇളയവൻ മഹാത്മാഗാന്ധി.

1885 മുതൽ 1892 വരെ ഏഴു കൊല്ലം അരവിന്ദഘോസ് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പാർക്കയുണ്ടായി. അത്രയും കാലംകൊണ്ടു താൻ ആശിച്ചുചെടത്തോളം വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയാകയാൽ അദ്ദേഹം സ്വദേശത്തേയ്ക്കു മടങ്ങുവാൻ ഒരുങ്ങി.

വിചാരമെന്നപോലെ ആചാരവും ഉൽകൃഷ്ടാവസ്ഥയിലാണ് അരവിന്ദഘോസിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസകാലത്തുതന്നെ വ്യാപൃതമായത്. കലംകൊണ്ടും ശീലംകൊണ്ടും ഉത്തമന്മാരായ ജനശ്രേഷ്ഠന്മാരാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഹൃത്തുക്കൾ. ആ വഴിക്കു ബഡോദാ ഗായക്വാദിന്റെ കൃതവിദ്യനും കൃതാത്മാവുമായ അരവിന്ദഘോസിൽ സവിശേഷം സംപ്രീതിയുണ്ടായി. സമുദ്ധമായി നേടിയ വിദ്യാധനത്തോടെ നാട്ടിലേക്കു പുറപ്പെട്ട ആ യുവനസ്നാതനെ ഗായക്വാദ് (ബറോഡാമഹാരാജാവു) തന്റെ സംഘചരനായി അംഗീകരിച്ചു. അങ്ങിനെ അരവിന്ദഘോസ് ബഡോദ (ബറോഡ)യിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായി. 1893 മുതൽ 1906 വരേക്കും ഗായക്വാദിന്റെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായിട്ടാണ് ശ്രീ ഘോസിന്റെ വാഴ്ച. അവിടെ ആദ്യം അദ്ദേഹം നിയുക്തനായത് ആടായനികുതിവകുപ്പിലെ കായ്ക്കാരായിട്ടാണ്. രാജ്യത്തിലെ നിർവ്വഹണപദ്ധതിയിൽ അങ്ങിനെ അദ്ദേഹം കേറിത്തുടങ്ങിയെങ്കിലും, അതിസംതൃപ്തിയോടുകൂടിയല്ലാ, അതിൽ അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചുപോന്നതു്. ഇന്നത്തെ രീതിക്കുള്ള രാജപ്രകൃതിയിൽ നിർവ്വഹണഖണ്ഡം ചിന്താരത്നാലംകൃതരായ മതിമാന്മാർക്ക് ഒട്ടും രുചിക്കുന്നതല്ലപോൽ. ആത്മവശതാ മാനസികമായിട്ടപോലും ആ ഭോഗത്തു യോഗ്യമല്ല. ജ്ഞാനദീപത്തിന് ആ നിർവ്വഹണവിഭാഗം മണ്ണെണ്ണക്കിടങ്ങാണ്. അതുകൊണ്ടു്, വരപ്രാജ്ഞനായ അരവിന്ദഘോസിന്റെ നിർവ്വഹണാധികാരി

യുടെ നിലക്കു സ്വന്തം ചിത്തത്തെ അടച്ചുവെച്ചുകൊണ്ടു വേണ്ടിവന്നു പ്രവർത്തിക്കുവാൻ. പണത്തിലല്ലാ, അറിവിലാണു ജീവിതാൽക്കർഷമെന്നു കണ്ടവർക്ക് ഈ അവസ്ഥ ഒട്ടും സുഖാവഹമാകുന്നതല്ലല്ലോ. തന്നെ വിദ്യാഭ്യാസവകുപ്പിലേക്കു മാറേണമെന്ന് അരവിന്ദഘോസ് അഭ്യർത്ഥിക്കയാൽ ഗുണജ്ഞനായ മഹാരാജാവു് അതു കൈക്കൊണ്ടു. അപ്രകാരം ശ്രീ ഘോസ് ബഡോദാ കാളേജിലെ ഇംഗ്ലീഷു പ്രൊഫസറായി. അടുത്ത അവസരത്തിൽത്തന്നെ അദ്ദേഹം ആ കാളേജിലെ വൈസ് പ്രിൻസിപ്പാളുമായി.

അരവിന്ദജന്മം അടിമപ്പണിയിൽ അടങ്ങിക്കിടക്കുവാനുള്ളതല്ല. അതു് ഏതൊരു സർക്കാരിനും വശമാകുന്നതുമല്ല. എന്നാൽ, ബഡോദയിൽ അരവിന്ദഘോസ് ഉദ്യോഗസ്ഥനായി വന്നതെങ്ങിനെ? അച്ഛൻ മരിച്ചപ്പോഴും അവിചാരിതമായുണ്ടായ നിർദ്ധനാവസ്ഥ ആ യുവാവിനെ തൽക്കാലത്തേക്കു വ്യാമൂഢനാക്കി. ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ ബഹുദൂരെയായി വിദേശവാസം കൈക്കൊള്ളുകയാൽ സ്വദേശത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു പരിചയമില്ലെന്നായി. പണവും പഴക്കവുമില്ലാതെ സ്വജനങ്ങൾക്കിടയിൽ ജീവിതം തുടരേണ്ടതെങ്ങിനെയെന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു വിഷമിക്കേണ്ടിവന്നു. സ്വരാജ്യത്തിനേറയും സ്വധർമ്മത്തിനേറയും വലിവാലാണു് അദ്ദേഹം വിദേശവാസം വിട്ടതു്. ഇംഗ്ലണ്ടു് ആ പണ്ഡിതവര്യനെ കൊണ്ടാടുവാൻ അകത്തേക്കു വിളിച്ചിട്ടും താൻ ഭാരതപുത്രനാണെന്നു നിരസിച്ചു്, തന്റെ നേട്ടത്തെയെ

ല്ലാം ജന്മദേശത്തേക്കു കപ്പൽ കയറിയിരിക്കയാണു്. ഇവിടെ അതെല്ലാം ചെലുത്തേണ്ടതു് എങ്ങിനെയെന്നു് അറിയായ്കയാൽ മാത്രമാണു കുഴക്കം. കണ്ണിൽ തെളിയുന്നതുവരെക്കും അടങ്ങിയിരിക്കുകയേ നിവൃത്തിയുള്ളുവെന്നു് അദ്ദേഹം കണ്ടു. സ്വാതന്ത്ര്യപ്രയോഗത്തിനു് ആളാകുന്നതുവരെക്കും പാരതന്ത്ര്യമല്ലാതെ ഗത്യന്തരമില്ലല്ലോ പണം വേണം; ഇടം കാണണം; തരം നോക്കണം; ക്രട്ടാം ചേരണം—ഇതെല്ലാം തികയുന്നതുവരെക്കും അദ്ദേഹത്തിനു പരാധീനതയെ കൈക്കൊള്ളേണ്ടിവന്നു. അങ്ങിനെയാണു് അദ്ദേഹം ബഡോദയിലെ സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥനായതു്. സ്വദേശീയരുമായി ഏതാനും മാസം ഇടപെട്ടപ്പോഴേക്കും ശങ്കയകലുകയാൽ അദ്ദേഹത്തിൽ സ്വതസ്സിദ്ധമായുള്ള തേജസ്സു് ഒട്ടൊട്ടായി വികസിച്ചുതുടങ്ങി. അപ്പോഴും, പാരതന്ത്ര്യത്തിലേക്കണക്കബാധ അദ്ദേഹത്തിനു ദുസ്സഹമായി. സർക്കാരിൻ കീഴിലായാലും, വിദ്യാഭ്യാസപ്രവർത്തനത്തിൽ അല്പം സ്വാതന്ത്ര്യസുഖമുണ്ടെന്നു തോന്നുകയാൽ അദ്ദേഹം അതിലേക്കു മാറി.

ബഡോദാകാളേജിലെ വൈസ്പ്രിൻസിപ്പാളായിരിക്കുന്നകാലത്താണു് ശ്രീ അരവിന്ദഘോസു സാക്ഷാൽ ഭാരതയവിദ്യാർത്ഥിയായതു്. അതുവരെക്കും മാതൃഭാഷയിൽപോലും വേണ്ടുന്നത്ര പരിജ്ഞാനം അദ്ദേഹത്തിനു് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ദേശീയസാഹിതിയിൽ തനിക്കു പരിചയമില്ലെന്ന സംസത്തിൽക്രടിയും നിർല്ലജ്ജം കരയുകവാൻ മൂർഖതയുള്ളവരാണല്ലൊ കൊമ്പും വാലും ക്രടി

യ ഇന്നത്തെ വലിയോർ. ആ നാണംകെട്ട നിലയിൽ അരവിന്ദഘോസിന്നു് അറപ്പു തോന്നി. ദേശീയജ്ഞാനത്തിന്റെ പരിപോഷണത്തിന്നുള്ളതാണു തനിക്കു വൈദേശികമായുണ്ടായ വിദ്യാസമ്പത്തിയെന്നു് അദ്ദേഹം ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ നിന്നു തനിക്കു കിട്ടിയതു് ഉപദംശം മാത്രമാണെന്നും, തനിക്കു വേണ്ടുന്ന അന്നം സ്വദേശത്തുനിന്നുതന്നെ നേടേണമെന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നറിയാം. വെളിയിലുള്ളതുകൊണ്ടു് ഉള്ളിലുള്ളതു വലിച്ചുപുറിക്കയാണു ചെയ്യേണ്ടതു്. വെളിയിലുള്ളതിൽ വ്യാമോഹിതനായി ഉള്ളിലുള്ളതു കെടുത്താൽ അവൻ രണ്ടും കെട്ടവനാണു്. അത്തരം രണ്ടും കെട്ടവർ ഭാരതത്തിൽ കുറെയൊന്നുമല്ലല്ലോ പെരുകിക്കൂടിയിരിക്കുന്നതു്. അവരെക്കൊണ്ടു തലതാഴ്ത്തേണ്ടിവന്ന ഭാരതഭൂമിക്കു് അരവിന്ദഘോസിന്റെ ആഗമനം ആശ്വാസപ്രദമായി. അദ്ദേഹം താൻ സമ്പാദിച്ച വിദേശവിദ്യാധനംകൊണ്ടു ദേശീയജ്ഞാനത്തിന്നു് മുതൽക്കൂട്ടാകുവാൻ ദൃഢപ്രതനായി. ആദ്യം മാതൃഭാഷയായ ബങ്കാളിയിൽ അദ്ദേഹം കരം ചെലുത്തി. ആ പ്രതിഭാശാലിക്കു ജന്മദേശഭാഷ അചിരേണ വശംഗതയായി. അന്നുതൊട്ടിങ്ങോട്ടുള്ള ജീവിതം അദ്ദേഹത്തിന്റേതു തനിച്ചു—മികച്ചു—ബങ്കാളിയായിട്ടാണു്. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്നു് അലംമതിയുണ്ടായില്ല. സംസ്കൃതമയമാണല്ലോ ഭാരതീയജ്ഞാനകോശം. അതിൽനിന്നു രണ്ടുനാലുകാശെങ്കിലും നേടീട്ടില്ലാത്തവർ ഭാരതീയതത്വത്തിന്നു് അർഹരല്ല. ഭാരതമാതാവിന്റെ ഉത്തമപുത്രനാകുവാനാണു് അരവിന്ദഘോസിന്റെ ഒരുക്കമെല്ലാം. അതുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ധൈര്യത്തോടെ സംസ്കൃതഘോഷയിലേക്കിറങ്ങി.

സംസ്കൃതസാഹിത്യം ആകമാനം അലംകാരദീപ്തമാണ്. കവിതാമയമാണ് അതിന്റെ ഉടലും ഉയിരുമെല്ലാം. ഏകതത്വത്തിൽ നാനാതത്വത്തെ ദർശിച്ച പരമാനന്ദലഹരിയിൽ മഹർഷിവര്യന്മാർ പാടീട്ടുള്ളവയാണവ. ഏതൊരു മനോവികാരത്തേയും, പ്രകൃതിവിലാസമേതൊന്നിനേയും അവർ മൂർത്തിമത്താക്കും. നിഗൂഢപ്രപഞ്ചരഹസ്യങ്ങളെ സാമാന്യവിഷയങ്ങളാക്കിക്കൊണ്ട് അവർ കളിക്കും. പ്രകൃതിപരിണാമത്തെ സൂക്ഷ്മമായി ഗ്രഹിച്ച് അതിനെക്കൊണ്ടു സരസകാവ്യങ്ങളും അവർ രചിക്കും. ലോകഗതിയെ ആദ്യന്തം കണ്ടുകൊണ്ട് അതിലെ ഓരോ സംഭവത്തെയും അവർ കൊച്ചുകുട്ടികളുടെ അത്ഭുതകഥകളായി രൂപാന്തരീകരിക്കും. സർവ്വജ്ഞന്മാരായ ആ ജിതേന്ദ്രിയന്മാർക്ക് എപ്പൊഴും ആനന്ദമാണ്. എപ്പൊഴുമവർക്ക് ലീലയാണ്. ഏതൊന്നുമവർക്ക് കവിതയുമാണ്. കിഷ്കിന്ധയിലേ പാർലിമെൻറിനെ അവർ കാണുന്നതു സുന്ദരീരത്നമായ താരയായിട്ടാണ്. ബഹുജനാധീനമായ സേനാബലം അവർക്ക് താരാപുത്രനായ അംഗദനാണ്. അങ്ങിനെയായപ്പോൾ, രാജാധികാരത്തിന്നായി ബാലി, സുഗ്രീവന്മാർ തമ്മിൽ മത്സരിക്കുന്നതിനെക്കൊണ്ട് അവർക്കുണ്ടാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞ കഥ എത്രയേറെ ഹൃദയംഗമമായി. അവരുടെ സുരാസുരന്മാർ പ്രപഞ്ചത്തിലെ സദസൽഭാവങ്ങളാണ്. അവരുടെ ക്ഷീരാബ്ധിമഥനം ലോകോദയമാണ്. ഭൂമിയിലേ കരയും കടലും അവർക്ക് ആനയും അമ്മയുമാണ്. അവരണ്ടിനെയും തൂക്കിക്കൊണ്ടു ഗരുഡൻ പായുന്നതുപോലേ ഭൂമിയുടെ ഗതിയെ അവർ കാണുന്നു. പ്രപഞ്ചത്തി

ന്നുള്ള സൃഷ്ടിശക്തിയാണ് അവരുടെ ബ്രഹ്മാവു്. സൃഷ്ടിയോടുകൂടിത്തന്നെയുള്ള സാഹിത്യത്തെ അവർ സരസ്വതിയാക്കി. ലോകത്തിൽ അറിവിന്നും കഴിവിന്നും തമ്മിൽ എപ്പൊഴുമുള്ള മത്സരത്തെ അവർ ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രിയയുദ്ധമാക്കി വർണ്ണിക്കും. ആ ബ്രാഹ്മണശക്തിയുടെ മൂർത്തിയായി അവർ വസിഷ്ഠനെ ഉണ്ടാക്കും. ഭൂമിയെ അവർ വസിഷ്ഠന്റെ കാമധേനുവാക്കും. ഭൂമിയെ മുഴുവൻ പരിപാലിക്കുകയുണ്ടായ ദിലീപൻ അവർക്കു കാലിമേയ്ക്കുന്നവനാണു്. കാറടിക്കുന്നതും, മഴപെയ്യുന്നതും, സൂര്യൻ ഉദിക്കുന്നതുമെല്ലാം അവർക്കോരോരോ സരസകഥകളാണു്. ഇങ്ങിനെ സർവ്വത്തെയും കവിതയിലാക്കിയതാണു സംസ്കൃതസാഹിത്യം. ഇതു ശരിയായി അറിയാത്തവർ ആ സാഹിത്യത്തിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ ഒക്കെയും വിഡ്ഢിത്തമെന്നേ തോന്നുകയുള്ളൂ. ഇതിഹാസങ്ങൾമുതൽ സാംഗോപാംഗവേദങ്ങൾവരെക്കുമുള്ള എല്ലാറ്റിലും എല്ലാ വാക്കിലും എല്ലാ പൊരുളിലും കവിതയാണു നിറച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇതിഹാസപുരാണങ്ങൾ വിശ്വാസയോഗ്യങ്ങളല്ലെന്നും, വേദശാസ്ത്രങ്ങൾ ആര്യസമുദായത്തിന്റെ ബാല്യചേഷ്ടകളാണെന്നും കരുതുന്നവർ ആര്യകവിതയെക്കുറിച്ചു് അല്പംപോലും ഗ്രഹിക്കാത്തവരാണു്. ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരായ മഹർഷികളിൽ മൂഢതയേ, മൂർഖതയോ, അന്ധവിശ്വാസമോ കാണുന്നവർക്കാകട്ടെ ഉപകരണമില്ല. അങ്ങിനെയുള്ളവർക്കു സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തെക്കാൾ നല്ലതു് അറബിക്കഥകൾതന്നെ.

അരവിന്ദഘോസ് സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിൽ കടന്നതു്, അതുലോകോത്തരന്മാരായ ദിവ്യാത്മാക്കളുടെ സമ്പ

ത്യാണെന്ന വിശ്വാസത്തോടുകൂടിയാണ്. ഇന്നത്തെനോവലുകളോടും ചരിത്രങ്ങളോടും താരതമ്യപ്പെടുത്തിനോക്കുവാനല്ലാ അദ്ദേഹം ഇതിഹാസപുരാണങ്ങളെ നോക്കിയതു്. ചിലചില ഭാഗങ്ങളെങ്കിലും അവയിൽ തത്വാനുഭൂതിപൂർണ്ണങ്ങളായുണ്ടെന്നു തൽകൃതികളെ അസംഭാവ്യമെന്നോ അസംബന്ധമെന്നോ ആക്ഷേപിക്കുന്നവർപോലും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. തത്വദർശനം അത്രയും ആവാമെന്നുള്ള വക്കു ബാലിശമായ ചിന്താഗതി ഉണ്ടാകുന്നതാണോ എന്നു് അരവിന്ദഘോസിനു് ഓർത്തുനോക്കുവാൻ ക്ഷമയുണ്ടായി. അപ്പോഴാണു്, കവിതാദേവിക്കു് എത്രത്തോളമാവാം വിശ്വാസഭോവങ്ങളെന്നു് അദ്ദേഹം കണ്ടതു്. ആ വഴിക്കു് ഇതിഹാസപുരാണങ്ങളിൽക്കൂടി വേദാന്തംവരേക്കും അദ്ദേഹം ചെന്നു. സംസ്കൃതസാഹിത്യംപോലെ അത്ര സമ്പുഷ്ടമായി ലോകത്തിൽ മറെറാന്നില്ലെന്നു് അദ്ദേഹം അറിയുകയും ചെയ്തു.

വേദമാണു പുരാണപ്രസിദ്ധമായ അമൃതം. അതു നേടുവാൻ അന്നുമുതൽ അരവിന്ദഘോസ് ഉത്സാഹിച്ചുതുടങ്ങി. ആരുടെയോ ബാല്യചേഷ്ടകളല്ലാ, ബ്രഹ്മജ്ഞന്മാരിൽനിന്നു പൊഴിഞ്ഞ ആനന്ദമണികരം കവിതയിൽ പൊതിഞ്ഞുവെച്ചിരിക്കുന്നതാണു വേദമെന്നു് അദ്ദേഹം കണ്ടു. അലംകാരസമൃദ്ധമായ ഉടലിൽനിന്നു തത്വോജ്ജ്വലമായ ഉയിരിനെ നോക്കിക്കൊണ്ടാണു സംസ്കൃതസാഹിത്യമണ്ഡലത്തിൽ സഞ്ചരിച്ചതു്. ഏതൊന്നറിഞ്ഞാൽ മൻഷ്യൻ ഏതൊന്നും അറിയുമോ, ഏ

തൊന്നിലെത്തിയാൽ മനുഷ്യന്നു് ഏതൊന്നും എത്തുമോ അതാണു വേദം. അതിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗം യോഗമാണു്. അരവിന്ദഘോസു് അതുകൊണ്ടു യോഗത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞു. ഇതിന്നുപുറമേ, ഇന്ത്യയിൽ തിരിച്ചെത്തുമ്പോഴും തായ്മൊഴിയായ ബങ്കാളിയിൽപ്പോലും വേണ്ടുന്നത്ര പരിചയമില്ലാതിരുന്ന അദ്ദേഹം, ആ ഭാഷയിലും സംസ്കൃതത്തിലും മാത്രമല്ലാ, മറാട്ടി, ഗുജറാട്ടി, ഹിന്ദി എന്നീ ഭാഷകളിലും രണ്ടുനാലുവർഷങ്ങൾകൊണ്ടു നിപുണനാകയുമുണ്ടായി.

ബറോഡാകാളേജിലെ വൈസ് പ്രിൻസിപ്പാളായിരുത്തിക്കുമ്പോഴേത്തന്നെ, ചിന്താരത്നവ്യാപാരിയായ ഉത്തമലേഖകനായി അരവിന്ദഘോസു് ഭാരതത്തിൽ വെളിപ്പെട്ടു. ആ വഴിക്കു സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്റെ നിലയ്ക്കു തനിക്കു കഴിയുന്നേടത്തോളം ലോകസേവനം അദ്ദേഹം ചെയ്യുപോന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിൽവെച്ചുതന്നെ അദ്ദേഹം കവിതയെഴുത്തുതുടങ്ങി. വേദാന്തവനസഞ്ചാരംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിലെ ആ കവിതാവാഹിനി പൂർവ്വാധികം സച്ഛവും സുമധുരവുമായി. പാശ്ചാത്യപൌരസ്ത്യസാഹിതികളും സാനുരാഗം ആശ്ലിഷ്ടരായ ആ സമ്മോഹനഭാവം അരവിന്ദകൃതികളിൽ കാണാം. അഗാധചിന്താപരമായി ദിവ്യപ്രേമഗാനമാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയെല്ലാം. വാസ്തവത്തിൽ അന്നു് അരവിന്ദനിൽ ഉദിയതാണു് ഇന്നു ടാഗ്രൂറിൽ എത്തിയിരിക്കുന്ന നവ്യകവിതാപ്രസ്ഥാനം. അരവിന്ദകവിതയെപ്പറ്റി മഹാപണ്ഡിതനായ ജെ. എച്ചു്. കസിൻസു് അന്നു് അഭിനന്ദിച്ചിരിക്കുന്നതാവിതു്;—

"യൂറോപ്പിലെ ഭൗതികകലാസൗന്ദര്യവും, ഭാരതത്തിലെ ആത്മജ്ഞാനതേജസ്സും ഒരുമിച്ചിണങ്ങി വിളങ്ങുന്നതാണ് അരവിന്ദഘോസിന്റെ കവിത. വേദാന്തസരിത്തായി അതു സമുദ്ഭമായൊഴുകുന്നു. പരിപക്വാത്മാവു ജീവനുകുതിക്കായി നടത്തുന്ന അന്വേഷണമാണതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മാനന്ദപ്രവാഹം മുഴുവൻ വാക്കിനു് ഉൾക്കൊള്ളുവാൻ കഴിയുന്നില്ല. അർത്ഥത്തിലും അലംകാരത്തിലും പൂർണ്ണസിദ്ധിയുള്ള മഹാപണ്ഡിതനാണദ്ദേഹം. അഭിനവോല്ലേഖത്തോടെ ലളിതപദാവലികളാൽ അദ്ദേഹം പാടുമ്പോൾ, ആത്മാനുഭൂതിയുടെ പരിപക്വഫലത്തിൽനിന്നു മധുകണങ്ങൾ ഇറ്റിറ്റുവീഴുംപോലെ നമുക്കു തോന്നും. അന്യാദൃശമനോഹാരിതവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയുടെ രചനയിലും അലംകൃതിയിലുമുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർമ്മല ജ്ഞാനസരോവരത്തിൽ അഴകോടെ വിരിഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന മട്ടമലരുകളാൽ, പ്രൌഢഗംഭീരമായ പൂവ്കവിതകളും പോലും നമുക്കു വിരസമായ്തീരുന്നു."

മാതിരി കാണുവാനെങ്കിലും, അരവിന്ദകവിതയെ ഭാഷയിൽ പകർത്തുകയെന്നതു ദുസ്സാധമാണു്. ഇളംപുല്ലിന്റെ പകരം വൈക്കോൽത്തുരുമ്പു മതിയെന്നുള്ളവർക്കു് അരവിന്ദഘോസിന്റെ അക്കാലത്തെ വിചാരഗതി എങ്ങിനെയെന്നു് അറിയുവാൻ ആ ഗാനങ്ങളിലെന്നിലെ ചെറും ചവറു് ഇവിടെ കാണിക്കാം:—

"പ്രേമനിധിയാണു ദൈവമെന്ന ആ ജ്യോതിസ്സു്. ആ സമ്പൂർണ്ണതേജോരാശിയിലേ ക്ഷുദ്രസ്ഫുലിംഗ

ങ്ങളാണു നാം. ആ അനന്തസാഗരത്തിൽ നാം കൊച്ചു ലകളാണു്. അവന്നായി ഉണ്ടായവരാണു നാം. എടോ, മനുഷ്യാ, ജീവിതത്തെ പേടിച്ചു നീ ഓടരുതു്. അവനിൽനിന്നു പുണ്യപാപങ്ങളേയും, സുഖദുഃഖങ്ങളേയുമെല്ലാം ഹൃദയപൂർവ്വം ആമോദത്തോടെ നീ ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളുക. അവൻ അനുജ്ഞ തരുവോളം നീ അതെല്ലാം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ നില്ക്കണം. ലോകം നിന്റെ നാടകരംഗമാണു്. നടനാണു നീ അതിൽ. സൂത്രധാരൻ അവനാണു്. സാമർത്ഥ്യത്തോടെ നീ അഭിനയിച്ചീക്കുക. പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഉള്ളതായുള്ള ഒന്നേയൊന്നു് അവൻ. തുടർന്നുതുടർന്നു കർമ്മം അനുഷ്ഠിക്കുകമാത്രം ചെയ്യേണ്ടുന്നവനാണു നീ. അതിന്റെ ഫലങ്ങളെല്ലാം അവന്നുള്ളതാണു്. കർമ്മവ്യഗ്രനാകുക; പ്രേമപൂർണ്ണനാകുക; ജ്ഞാനപ്രകാശത്തിൽ ചെല്ലുക—എന്നാൽ നിന്റെ ആത്മാവിന്നു നിത്യാനന്ദമായി. സർവ്വേശ്വരനെ ഭജിക്കുക; സർവ്വജീവജാലങ്ങളെയും സ്നേഹിക്കുക; പ്രേമം ഏതിടത്തു ചെലുത്തുന്നതിലും ശങ്കവേണ്ടാ. നിന്റെ ജീവിതം ആ ആനന്ദമൂർത്തിയുടേതാണു്. നീ പേടിക്കേണ്ടാ. അവനെ നീ അന്വേഷിക്കുക. അതിലേക്കു നിന്നിൽ പൌരുഷം പൂർണ്ണമാവട്ടെ. നിനക്കുള്ള നരജന്മത്തെ നീ പൂർണ്ണമാക്കുക; നിന്റെ സമുദായത്തെയും നീ പൂർണ്ണമാക്കുക. അങ്ങിനെ നീ പരിപൂർണ്ണനായാൽ അവൻ നീതന്നെയാണെന്നു കാണും. പ്രേമവശനായ മനുഷ്യാ, എഴുന്നേല്ക്കുക; ഈശ്വരനെ ലക്ഷീകരിച്ചു് ഉയർന്നയർന്നു ചെല്ലുക."

ഇങ്ങിനെയാണു് അരവിന്ദഘോസിന്റെ അപ്പോഴത്തെ മനോഗതി. പ്രേമാത്മകമായ വേദാന്തത്തിൽ

അദ്ദേഹം സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥനായിരുന്നകാലത്തുതന്നെ വിഹരിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കണം. സ്വാർത്ഥബുദ്ധി ബാല്യാൽപ്രഭൃതി അദ്ദേഹത്തിന്നില്ല. ജന്മനാ, സ്ഥിതപ്രജ്ഞനും സർവ്വജീവാനുകമ്പിയുമാണദ്ദേഹം. തനിക്കുള്ളതെല്ലാം ലോകത്തിന്റേതാണെന്നു വിട്ടുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർമ്മമെല്ലാം. ഇങ്ങിനെയുള്ള മഹാത്മാവു സർക്കാരുദ്യോഗത്തിൽ ഒതുങ്ങാതെയായി. ബഡോദയിൽ ചെന്ന് ഒമ്പതുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിക്ഷണസമ്പ്രദായം സാമാന്യേന മറ്റൊരു വഴിക്കു തിരിഞ്ഞു. തന്റെ ശിഷ്യന്മാരെ ലോകസേവനത്തിനു സജ്ജരാക്കുവാൻ പ്രായോഗികമായ രീതിയിൽ അദ്ദേഹം അഭ്യസിപ്പിച്ചുതുടങ്ങി. മാതൃഭൂമിയെ ആരാധിക്കുന്നതിലേക്കു ധീരയോധനന്മാരായ ഭക്തന്മാരെ മുന്നോട്ടയയ്ക്കുവാൻ അണിയറയിൽ പ്രയത്നിച്ചുകൊണ്ടാണു ബഡോദയിലെ ഉദ്യോഗകാലത്തിൽ ഒടുക്കത്തെ നാലുവർഷം അദ്ദേഹം വിനിയോഗിച്ചതു്. ഇങ്ങിനെ അദ്ദേഹം 1893 മുതൽ പതിമൂന്നുകൊല്ലം ബഡോദയിൽ വാണു. അപ്പോഴെക്കും അദ്ദേഹം മഹാതേജസ്വിയായി ഉയർന്നുകഴിഞ്ഞു.

III

ജരാസന്ധവധോപായേന ബംഗാളത്തെ നിർവ്വീര്യമാക്കുവാൻ കഴ്സൻപ്രഭു നിശ്ചയിക്കയുണ്ടായതിൽ ഇന്ത്യാരാജ്യം ആകമാനം കോപതാപങ്ങളോടെ പൊങ്ങിയതു് ഏതുകാലത്തോക്കുമ്പോഴും രോമഹർഷണമുണ്ടാ

ക്കുന്ന സംഭവമാണു്. ജനഹിതത്തെക്കുറിച്ചു ചിന്തക്കു ടാതെ കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറുമായി ബങ്കാളത്തെ പിളർന്നു വേറെ വേറെ ഗവണ്മെന്റുകൾക്കായി വിഭജിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നതു കഴിഞ്ഞു. അതുണ്ടായ ഉടൻതന്നെ ബങ്കാളം സമസ്തമായി രോഷത്തോടെ എതിരിട്ടു. ഏകമായ ബങ്കാളത്തെ ദ്വൈതമാക്കിയതു് ആ നാട്ടുകാർക്കു സഹിക്കാവതായില്ല. കേരളത്തിന്റെ ഗുണംകൊണ്ടു നമുക്കുണ്ടായിരിക്കുന്ന ഔദാര്ബല്യത്തെപ്പറ്റി ഓർക്കാമെങ്കിൽ, തങ്ങളുടെ ദേശത്തിൽ ബങ്കാളികൾ എന്തിനെന്നതു പേടിച്ചുവെന്നു നമുക്കു മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയും. ക്രൂരത്വത്തിനു വാഴുന്നതാണു ബലമെന്നു് അവർ അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഗവണ്മെണ്ടിന്റെ ഭരണനൈപുണ്യത്തിനു വേണ്ടി മാത്രം ഭിന്നിച്ചു നിന്നുകൊടുക്കുവാൻ അവർക്കു സമ്മതമുണ്ടായില്ല. അതുകൊണ്ടു് ആ രാജ്യവിച്ഛേദത്തെ അവർ സാമംകൊണ്ടു് ആക്ഷേപിച്ചു നോക്കി. അതിൽ ഗവണ്മെണ്ടു് ഇളകുന്നില്ലെന്നു കണ്ടു് അവരുടെ സ്വരം ഭേദത്തിലയുകയും മൂത്തു. നിശ്ചിതകാര്യമാണു ബങ്കാളം വിഭാഗമെന്നു ഗവണ്മെണ്ടു് അപ്പോഴും ഉറച്ചുനിന്നതേയുള്ളു. ഇളകുന്ന ബങ്കാളത്തെ സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർ അടിച്ചമർത്തുന്നതിനു് ഇറങ്ങുകയാണു പിന്നെയുണ്ടായതു്. അപ്പോഴും ആ നാട്ടിലെ അസ്വാസ്ഥ്യത്തിനു തീക്ഷ്ണമായ വേഗമുണ്ടായി. ഇതുമായപ്പോഴും ബങ്കാളത്തിനുവേണ്ടി ഇന്ത്യാരാജ്യം മുഴുവനും ഏകമനസ്സോടെ മുന്നോട്ടു കുതിച്ചു.

ബങ്കാളവിഭാഗപ്പിണക്കം സാക്ഷാൽ ഭാരതീയമായ്തീർന്നതിനു കാരണം പലതുമുണ്ടു്. ഭാരതഭൂമിയിലേ

ഏതാണ്ടൊരു നാട്ടിന്നു് ആപത്തുണ്ടാകുമ്പോഠം മറ്റു നാടുകഠംക്കു് അനുതാപമുണ്ടാകുക സ്വാഭാവികമാണല്ലോ. അങ്ങിനെയുള്ള അനുതാപം മാത്രമല്ലാ ബങ്കാളവിഭജനത്തിൽ ഇന്ത്യക്കുണ്ടായതു്. ബങ്കാളവിഭജനത്താൽ ദുസ്സഹമായി അടിയേറ്റതു് ഇന്ത്യതന്നെയാണെന്നമട്ടിലാണു് അനുണ്ടായ ഇളക്കം. ഇതിനു മുഖ്യഹേതു ബങ്കാളം അന്നു് ഇന്ത്യയുടെ ഉത്തമാംഗമായി വിളങ്ങിനിന്നിരുന്നതാണു്. ഭാരതത്തിൽ വിത്തവൈഭവംകൊണ്ടു പശ്ചിമാശയും, പരാക്രമശീലംകൊണ്ടു് ഉത്തരാശയും, വിദ്യാകൌശലംകൊണ്ടു ദക്ഷിണാശയുമാണു മുന്നിട്ടു നില്ക്കുന്നതെങ്കിലും, എല്ലാംകൊണ്ടും ഉൽകർഷം നേടുകയുണ്ടായതു പൂർവ്വാശയായ ബങ്കാളമാണു്. പാശ്ചാത്യസംസ്കാരത്തിന്നു് ഇന്ത്യയിൽ സ്ഥാനം കിട്ടിയതോട്ടുകൂടി അതിൽ വിജയിയാകുന്നവനേ നാട്ടിൽ പ്രാമാണ്യമുള്ളുവെന്നു വന്നുവല്ലോ. ആ വൈദേശികസംസ്കാരത്തിൽക്കൂടിയല്ലാതെ പുരോഗതിക്കു് ഇവിടെ വഴിയില്ലെന്നായി. നാടൻമുറകളൊക്കെയും അടിപെട്ടു ചീഞ്ഞുതുടങ്ങി. അനാഥത്വംകൊണ്ടു കാലാനുക്രമം വളരുവാൻ അവയ്ക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. ഈ വാസ്തവം ബങ്കാളികളാണു് ആദ്യം ഗ്രഹിച്ചതു്. അവർ ധൈര്യത്തോടെ പരിഷ്കൃതിക്കു തയ്യാറായി. ധർമ്മാചാരങ്ങളെയും കലാവിദ്യകളെയും അവർ പുതുമയ്ക്കാത്തവണ്ണം വളർത്തിത്തുടങ്ങി. ശ്രീകൃഷ്ണചൈതന്യൻ, രാമകൃഷ്ണപരമഹംസൻ തുടങ്ങിയ മഹായോഗികളും, ഈശ്വരചന്ദ്രവിദ്യാസാഗരൻ, രാമമോഹനറായി തുടങ്ങിയ ആചാര്യന്മാരും, മധുസൂദനദത്തൻ, ബങ്കിംചന്ദ്രചട്ടർജ്ജി തുടങ്ങി

യ പണ്ഡിതന്മാരും ഭാരതഭൂവാകെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് അവിടെ ഉദിച്ചു. ബങ്കാളം അതിവേഗം ഉയർന്നുതുടങ്ങി. പാശ്ചാത്യരെ ഏറ്റവും വിസ്മയിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് അവർ ഉൽകർഷം നേടി. ഭാരതീയരിൽ വിവിധകലാപ്രവീണന്മാരെല്ലാം അവിടെയാണെന്നായി. അപാരവിചാരങ്ങളെല്ലാം കാലോചിതജീവികയ്ക്കു ഭാരതത്തിൽ ബങ്കാളത്തിൽ നിന്നു് എടുക്കേണ്ടിവന്നു. അങ്ങനെ ബങ്കാളം സമസ്തഭാരതത്തിന്നു പരിഷ്കൃതകലാസമ്പത്തിക്കു കലവറയായി വർത്തിക്കുമ്പോഴാണു് ആ സംസ്ഥാനത്തെ ഗവണ്മെന്റു രണ്ടായി മുറിച്ചിടുകയുണ്ടായതു്. അപ്പോഴതിൽ ഇന്ത്യക്കാകമാനം രോഷമുണ്ടായതുസ്വാഭാവികമാണല്ലോ. പിന്നത്തെ ഹേതു ഇന്ത്യയിൽ അപ്പോഴം ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യപ്രസ്ഥാനമാണു്. പാരതന്ത്ര്യം ലജ്ജാവഹമാണെന്ന ബോധത്തിന്നു കൃതവിദ്യന്മാരാൽ ഇന്ത്യയിൽ അന്നു് ഒട്ടൊട്ടായി വ്യാപ്തിയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നായി ഉദ്യോഗിക്കുന്നതിന്നു ദേശാഭിമാനികൾ അന്നു സന്ദർഭം നോക്കിനില്ക്കുകയായിരുന്നു. ബങ്കാളവിഭാഗം അവർക്കു മുന്നിട്ടുവാൻ നിമിത്തമായി. ഗവണ്മെന്റിന്റെ മനഃകാഠിന്യം കണ്ടിട്ടുണ്ടായ അമർഷമാണു ബങ്കാളകായ്ത്തിൽ ഭാരതം മുഴുവൻ ഇളകുന്നതിന്നു മറെറാരു ഹേതു. ബങ്കാളികൾക്കു് ഇഷ്ടമില്ലാത്തതു് അവരുടെ തലയിൽ ഗവണ്മെന്റു് എന്തിനു ബലാൽ ഏറിവെക്കുന്നുവെന്ന ചോദ്യം ഇവിടെ സ്വീകൃതമുഴങ്ങി. ഇതിൽ ഉദാസീനതകൈക്കൊണ്ടാൽ മേലിൽ മറെറാരോ സംസ്ഥാനത്തിന്നും ഈ ദുരധികാരപീഡ ഏല്ക്കേണ്ടിവരികയില്ലയോയെന്ന ശങ്കയു

ണ്ടായി. നാടുപിളർന്നതു തങ്ങൾക്കു് അപമാനമാണെന്നു മുറയിട്ടുന്ന ബംഗാളികളെ ബലാൽ നിശ്ശബ്ദരാക്കുവാൻ സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർ മർദ്ദിക്കുന്നതു തുലോം അന്യായമാണെന്നു് ഇന്ത്യക്കു് എതിർക്കാതിരിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഇങ്ങനെയെല്ലാംകൊണ്ടും, ബംഗാളവിഭാഗം സാക്ഷാൽ ഭാരതീയകാര്യമാണ്ടീന്നു.

ഒട്ടക്കം, ബംഗാളവിഭാഗത്തെ ബ്രിട്ടീഷ്ഗവണ്മെണ്ടിന്നു പിൻവലിക്കേണ്ടിവന്നുവല്ലോ. അതിലേക്കു, ബംഗാളം മാത്രമല്ലാ, ഭാരതം മുഴുവൻ ദീർഘമായേല്പിയുണ്ടായ ഘോരപീഡകളം ഏണ്ണത്തിലും വണ്ണത്തിലും ഇത്രയെന്നു പറയാവതല്ല. വിജയംവരെക്കും തീവ്രതരം തപിക്കുന്നതിന്നു് ഇന്ത്യക്കാർ സമർത്ഥരാണെന്നു് അന്നാണു് അഭിനവലോകം കണ്ടതു്. ഈ പരവശന്മാരായ നിരായുധന്മാരുടെ ആത്മഹോമത്തിൽ മഹാബലത്രയിഷുമായ ബ്രിട്ടീഷ്ഗവണ്മെണ്ടിന്നു മുട്ടുകുത്തേണ്ടിവന്നു. ബംഗാളവിഭാഗവിധിയെ റദ്ദാക്കേണമെന്നുണ്ടായ സംരംഭത്തിൽനിന്നു് അന്നതന്നെ മുളച്ചിട്ടുള്ളതാണു് ഇന്നിതു വളർന്നിരിക്കുന്ന ഈ 'സ്വദേശി'—'സ്വരാജ്യ'സംരംഭം.

ബംഗാളവിഭാഗത്താലും, മർദ്ദനകർമ്മങ്ങളാലും, സങ്കടങ്ങളാൽ നാട്ടുകാർ സന്തപിക്കുന്നതു് അരവിന്ദഘോഷു കണ്ടു. 1905-ൽ തന്റെ നാട്ടുകാർ ആത്മസ്വരത്തോടെ വന്ദേമാതരം പാടുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിന്നു കേൾക്കായ്വന്നു. സ്വതന്ത്രനായി ലോകസേവനത്തിന്നു തനിക്കു കാലമായിയെന്നു് അദ്ദേഹം അറിഞ്ഞു. അന്നക്ഷ

ണം വളർന്നുവളർന്നുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ തേജസ്സ്. ആദ്യം അതു കലാശാലയിൽ അടങ്ങിക്കിടന്നു. പിന്നീടു ബഡോദാ ക്രുപത്തിലായി. അനന്തരം, ബങ്കാളതടാകത്തിലേക്കും, അവിടെനിന്നു ഭാരതസാഗരത്തിലേക്കും കടക്കുകയെന്നായി. അങ്ങിനെയാണ് അരവിന്ദതേജസ്സു ലോകമാകെ ഉഴിഞ്ഞുള്ളുന്നതായി വളരുന്നതു്. അതു ബഡോദയിൽ ഒതുങ്ങാതെ പുറപ്പാടും കവിഞ്ഞു പരന്നുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണു സ്വകീയമായ ബങ്കാളകുടുംബം പീഡിതമാകുന്നതു് അദ്ദേഹം കണ്ടതു്. ആ മഹാമതിക്കു സ്വാർത്ഥപരമായ അന്തസ്സും അധികാരവും കമനീയമായിട്ടോ, നശ്വരമായ വിത്തവും ഭോഗവും രമണീയമായിട്ടോ തോന്നീട്ടില്ല. അദ്ദേഹം ബഡോദയിലെ രാജാംഗപ്രഭാവത്തെ സ്വയം പരിത്യജിച്ചു ബങ്കാളത്തിൽ മഹാജനഭജനത്തെ സഹർഷം കൈക്കൊണ്ടു.

ഭീകരമായി അന്നു നാടാകമാനം കലങ്ങിക്കിടക്കുകയാണു്. രാജഭക്തന്മാരും രാജ്യഭക്തന്മാരും ഇവിടെ വ്യത്യസ്തരെന്നായതു് അന്നാണു്. രാജ്യസേവാരതന്മാരെ രാജദ്രോഹികളെന്നു കല്പിച്ചു ഗവണ്മെണ്ടിലെ ദണ്ഡധരന്മാർ നിർദ്ദയം വേട്ടയാടുകയാണപ്പോഴും. ഇന്നത്തെപ്പോലെ വെറും കൂട്ടിക്കൊടുപ്പായിട്ടല്ലാ, തീവ്രമായ നരകപീഡയായിട്ടാണു് അന്നു കാരാഗാരവാസത്തെ ജനശ്രേഷ്ഠന്മാർ കരുതിയിരുന്നതു്. ആ നരകത്തിലേക്കുള്ള പടശമാണു ദേശാഭിമാനമെന്നായതു് അന്നാണു്. വന്ദേമാതരം എന്ന പഞ്ചാക്ഷരംപോലും അന്നു ഉറക്കെ ഉച്ചരിക്കാവതല്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള കാലത്തു തന്നെത്താൻ ദേശസേവനത്തിലേക്കു കരുതിച്ചുചാടേണമെങ്കിൽ അവൻ

എത്ര ധീരാത്മാവായിരിക്കണം! അന്തസ്സും അധികാരവും തികഞ്ഞ ആ സർക്കാരുദ്യോഗത്തെ വലിച്ചെറിഞ്ഞു ദേശസേവനാർത്ഥം സാധുജനപീഡയിൽ പങ്കുചേരുവാനായി അരവിന്ദഘോസ് ഇറങ്ങി. ദാനം ഗ്രഹിക്കുന്നതിലല്ലാ, ദണ്ഡം സഹിക്കുന്നതിലാണ് ഐശ്വര്യാസ്പദമായ ആ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ അദ്ദേഹം കണ്ടതു്.

വിദ്യയും, നീതിയും, വാണിജ്യവും, സേവനവും ആകമാനം പരകീയമായിരുന്നതു ഒട്ടൊട്ടായി സ്വകീയമാക്കുന്നതിനു് അക്കാലത്താണു ഭാരതത്തിൽ ആരംഭിച്ചതു്. ദേശീയവിദ്യാഭ്യാസം, സ്വയംഭരണം, സ്വദേശീയം, സ്വദേശാഭിമാനം എന്നീ പേരുകളോടെപലപല കമ്മങ്ങളും അങ്ങുമിങ്ങുമായി അങ്കുരിക്കുമാറായി. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ വിദ്യാവിഷയത്തിലാണു ശീലഗുണത്താൽ അരവിന്ദഘോസ് ഏറ്റെപ്പെട്ടതു്. അന്നു കൽക്കട്ടയിൽ ആവിർഭവിച്ച നേഷനൽകാളേജിൽ മുഖ്യാധ്യാപകപദം അദ്ദേഹം കൈയേറു. ബഡോദയിൽ അദ്ദേഹത്തിനു മാസംതോറും കിട്ടിയിരുന്ന ശമ്പളം എഴുന്നൂറിയമ്പതുറുപ്പികയാണു്. അതു കൈവിട്ടു, വിനീതമായി ജീവിതം നിർവ്വഹിക്കേണ്ടുന്ന ചെലവിലേക്കായി നൂറിയമ്പതുറുപ്പിക മാത്രമാണു് ഈ പുതിയ ജോലിയിൽ അദ്ദേഹം പ്രതിഫലം ഗ്രഹിക്കയുണ്ടായതു്.

ഭാരതത്തിനു മോചനമുണ്ടാവേണമെങ്കിൽ ധർമ്മാത്മാക്കളായ കൃതവിദ്യന്മാർ വിജിഗീഷുക്കളായി മുന്നോട്ടിറങ്ങണം. ലോകത്തിന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ ആകപ്പാടെയുള്ള അവസ്ഥ ഉൽക്കഷേച്ഛയോടെ അവർ ഗ്രഹിച്ചിരി

ക്കണം. 'ഞാൻ' എന്ന സങ്കുചിതരൂപം വിട്ട്, 'രാജ്യം' എന്ന വികസിതരൂപത്തിൽ അവരുടെ മനസ്സ് ഖചിഷ്ണു' മാകണം. നശ്വരമായ വപുസ്സിലല്ലാ, ശാശ്വതമായ യശസ്സിലായിരിക്കണം അവരുടെ വിചാരകർമ്മങ്ങളെല്ലാം. തനിക്ക് വല്ലതുമുണ്ടോ എന്നു താൻ നോക്കുകയല്ലാ, രാജ്യത്തിനുള്ളത് എവിടെയെന്ന് ഉയർന്നുനോക്കുകയാണ് അവർ ചെയ്യേണ്ടത്. രാജ്യമാണ് നമ്മുടെ സാക്ഷാൽ ശരീരമെന്നും, സ്വാതന്ത്ര്യമാണ് നമ്മുടെ സാക്ഷാൽ ഹൃദയമെന്നും അവർ ധരിച്ചിരിക്കണം. രാജ്യമുണ്ടെങ്കിലേ താനുമുള്ളുവെന്നും രാജ്യത്തിനുണ്ടെങ്കിലേ തനിക്കുമുള്ളുവെന്നും അവക്ക് നിശ്ചയമുണ്ടാവണം. കച്ചവടയുടെ താക്കോലിലാണ്, എച്ചിലിലകളിലേ വാഴിലല്ലാ അവക്ക് കണ്ണുചെല്ലേണ്ടത്. അങ്ങിനെയുള്ള ധീരന്മാരെക്കൊണ്ടു മുന്നണി തികഞ്ഞാൽ മാത്രമേ ഭാരതത്തിൽനിന്നു പരാധീനത ഒഴിയുകയുള്ളൂ. അതു മനസ്സിലാക്കിക്കൊണ്ടാണ് അരവിന്ദഘോസ് ഇറങ്ങിയതു്. എന്നാൽ, കാലദോഷത്താൽ, ആ നേഷനൽകാളേജ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിലാഷത്തിനു് ഇണങ്ങുകയുണ്ടായില്ല. ഇരുതോണികളിലായിട്ടാണ് അതിലെ പ്രവർത്തകന്മാർ നില്ക്കുകയുണ്ടായതു്. സ്വധർമ്മത്തിൽ പരധർമ്മത്തേയും ഇടകലർത്തിക്കൊണ്ടാണ് അവരുടെ പോക്കു്. ഈ മിശ്രഭാവം വിജയത്തിനുള്ളതല്ലെന്നു് അരവിന്ദഘോസ് കണ്ടു. നാമരൂപങ്ങളിലല്ലാതെ, വിചാരകർമ്മങ്ങളിൽതെല്ലും ദേശീയത്വമില്ലാത്ത ആ കാളേജ് അദ്ദേഹത്തിനു വിരസമായി. ദേശസേവനത്തിനു ധീരയോധന്മാരെ ഇറക്കിവിടുവാൻ ആ ആലയത്തെക്കൊണ്ടു് അദ്ദേഹ

ത്തിനു കഴിഞ്ഞില്ല. സ്വാർത്ഥലോലുപന്മാരുടെ പട്ടിൽ കുറെ പുതിയ വേഷക്കാരെയും നിറയ്ക്കുവാൻ മാത്രമേ ആ കാളേജുകൊണ്ടുകായ്മുള്ളുവെന്ന വരികയാൽ സത്യവ്രതനായ അരവിന്ദഘോസ് ആ ജാലത്തിൽ നിന്നു് അകലുകയെന്നായി.

അനാഥത്വത്താൽ ആതുരമായി, ദണ്ഡപാതത്താൽ സംത്രസ്തമായിട്ടാണു് അന്നു ബങ്കാളത്തിന്റെ അവസ്ഥ. മുന്നണികേറിയ ദേശഭക്തന്മാരൊക്കെയും കാരാഗാരബദ്ധരായി. അവരെ പിന്തുടർന്നുചെന്ന വീരയുവനന്മാർ അണിയുടഞ്ഞു ചിന്നിച്ചിതറി. ഇതുകണ്ടുകൊണ്ടു് അകത്തടങ്ങിനില്ക്കുവാൻ അരവിന്ദഘോസിനു കഴിഞ്ഞില്ല. ദേശസേവന്മാരെ യോഗബലത്തോടെനയിക്കുവാൻ പോക്കളത്തിലാണു് അപ്പോഴം നാഥൻ വേണ്ടതെന്നു് അദ്ദേഹം അറിഞ്ഞു. നേഷനൽ കാളേജിനെ സ്വച്ഛന്ദക്രിയം പ്രവർത്തിപ്പിക്കുവാൻ തൽപ്രവർത്തകന്മാരെ ഇണക്കുന്നതിനു കുറെയേറെ പരിശ്രമിച്ചാലെങ്കിലും ആ മതിമാനു സാധിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ, അകത്തിരുന്നുകൊണ്ടു് ഈ സംശയാവസ്ഥയിൽ പ്രവർത്തിക്കുവാനല്ലാ അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സുണ്ടായതു്. പുറത്തുകടന്നു് അവിടെ ചിന്നിച്ചിതറിനില്ക്കുന്ന ദേശീയസേനയെ ക്രോഡീകരിച്ചു മുന്നോട്ടു നടത്തുവാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സു ഉത്കോടെ കുതിച്ചു. അതിന്റെ ഫലമായി, അദ്ദേഹം 'വന്ദേമാതരം' എന്ന ആ വിശ്രുതപത്രം തേജോമയമായി പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങി. രാഷ്ട്രീയപത്രപ്രവർത്തകന്റെ നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തെ ആ നേഷനൽകോളേജ് പോടിക്കയാണു

ണ്ടായത്. അതുമായപ്പോൾ അദ്ദേഹം ആ പാഠശാലയിൽനിന്നു തീരെ ഒഴിഞ്ഞു. അതുവരെക്കും, ആ കാളേജിന്റെ രക്ഷയ്ക്കുവേണ്ടി മറവിലിരുന്നുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം വന്ദേമാതരത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കയുണ്ടായത്. പ്രിൻസിപ്പാളുദ്യോഗം കൈവിട്ടപ്പോൾ—പ്രാധിപത്യം തനിക്കാണെന്നു് അദ്ദേഹം അപ്പോഴും രേഖപ്പെടുത്തിയില്ലെങ്കിലും—വന്ദേമാതരം അരവിന്ദഘോസിന്റെ പാഞ്ചജന്യമാണെന്നു ലോകം അറിയുകയെന്നായി.

നേഷനൽകാളേജിൽനിന്നു് ഒഴിയുമ്പോൾ, വിദ്യാർത്ഥികളുടെ വിജയാശംസയ്ക്കു മറുപടിയായി അരവിന്ദഘോസിൽനിന്നുപറപ്പെട്ട ഉൽബോധനമാവിതു്.-

"ഞാൻ ഇനി അനുഭവിക്കുവാൻ പോകുന്നതു് എന്റെ ഭവിതവ്യതയാണു്. അതു് എന്തെന്നും എങ്ങിനെയെന്നും ഞാൻ ബാല്യംമുതല്ക്കേ കണ്ടുകൊണ്ടുതന്നെയാണു വളരുന്നതു്- ഇന്നു നിങ്ങളെന്നെ പൂജിക്കയുണ്ടായതു് എന്നിൽ ഏറ്റിവെച്ചിരിക്കുന്ന കാളേജു പ്രിൻസിപ്പാളെന്ന ആ ഉദ്യോഗത്തെ പുരസ്കരിച്ചുകൊണ്ടല്ലെന്നു് എനിക്കറിയാം. എന്റെ അന്തരംഗത്തിൽ എഴുന്നരുളുന്ന ഭാരതജനനിയോടു നിങ്ങൾക്കുള്ള ഭക്തിയാണു് ഇപ്പോൾ ഇവിടെ കണ്ടതു്. ഞാൻ ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങളെല്ലാം ആ ജനനിക്കായിട്ടാണു്. എനിക്കുണ്ടാകുന്ന സങ്കടമേതും ആ ജനനിക്കുവേണ്ടിയാണു്. ജനനിയുടെ ഉൽകർഷത്തിനായി മുന്നിട്ടവിൻ! പൂവ്വിക

മായ ഉത്സാഹത്തോടെ ലോകസമക്ഷം ഉയർന്നുനില്ക്കുമാറു ജനനിയെ ശ്രേയോമയിയാക്കുവിൻ! നിങ്ങടം പഠിക്കുന്നതെല്ലാം ജനനിക്കായിട്ടായിരിക്കണം. നിങ്ങളുടെ ദേഹവും, നിങ്ങളുടെ മനസ്സും, നിങ്ങളുടെ പ്രാണനും, നിങ്ങളുടെ സർവ്വസ്വവും ജനനിക്കുവേണ്ടി രക്ഷിക്കുകയാവണം. നിങ്ങളുടെ ജീവിതം ജനനിക്കായി അർപ്പിക്കുവിൻ! ജനനിയുടെ ഐശ്വര്യത്തിന്നായി നിങ്ങടം പ്രയത്നിക്കുവിൻ! ജനനിയെ സന്തോഷിപ്പിക്കുവാൻ നിങ്ങടം തപിക്കുവിൻ!"

IV

ഒരേ വർഷത്തേക്കുമാത്രമേ അരവിന്ദഘോസ് നേഷനൽകാളേജിലെ പ്രിൻസിപ്പാളായി വർത്തിക്കയുണ്ടായുള്ളു. 1907-ൽ അദ്ദേഹം സ്വതന്ത്രനായി പോർക്കളത്തിൽ ഇറങ്ങി. അന്നു ഭാരതമഹാജനസഭ കക്ഷിപ്രതികക്ഷികളാൽ ആകുലമായിട്ടാണിരുന്നതു്. ബങ്കാളവിഭാഗത്തെ ഗവണ്മെണ്ടിനെക്കൊണ്ടു പിൻവലിപ്പിക്കുവാനുണ്ടായ സംരംഭം എതിരടിയാൽ തീപ്പൊരി ചിതറിക്കൊണ്ടു സ്വയംഭരണവാദമായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടപ്പോഴം, അതിൽ ഭാരതമഹാജനസഭയ്ക്കു് അഭിപ്രായഭേദമുണ്ടായി. ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെണ്ടിനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവേണം ഇന്ത്യക്കു് ഉയരുവാൻ എന്നു ചിലരും, ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെണ്ടിനെ അവഗണിച്ചു സ്വയമേവ ഉൽഗതിക്കു തിരിയേണ്ടതാണെന്നു മറുചിലരും കാൺഗ്രസ്സിന്നുള്ളിൽ വാദിച്ചുതുടങ്ങി. ഇങ്ങിനെ ഗവണ്മെണ്ടിനെ സംബന്ധിച്ചെടത്തോളം കാൺഗ്രസ്സിൽ ഇ

ണങ്ങളും പിണങ്ങളുമെന്നു് ഇരുകക്ഷികളുണ്ടായതിൽ പിണങ്ങളിൽ തലവനായി നിന്നതു ബാലഗംഗാധരതിലകനാണു്. ഇണങ്ങളായ സാമോപായികഭംക്കാണു് അന്നു ഭൂരിബലം. പിണങ്ങളായ ഭേദോപായികഭം ബലഹീനരായതുകൊണ്ടു ഗവണ്മെണ്ടിൽനിന്നു നിരന്തരം ദുസ്സഹമായി പീഡിതരാകുന്നീർന്നു. അവരുടെ വാദമാവട്ടേ, കാൺഗ്രസ്സിൽ അണിയായോളം മാത്രമേ ചെല്ലുകയുണ്ടായുള്ളൂ. എന്നാൽ, നാട്ടുകാരെ ഉണർത്തിയിളക്കിയതെല്ലാം അവരാണു്. അവരുടെ ഉത്സാഹത്താലാണു ദേശീയതയുടേയും സ്വരാജ്യവിചാരത്തിന്റെയും കതിരൊളി നാട്ടിന്നുള്ളിൽ അങ്ങിങ്ങായെങ്കിലും വീശുകയുണ്ടായതു്. കാൺഗ്രസ്സിലെ ഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെ പ്രാതികൂല്യംകൊണ്ടു മഹാജനതയെ പ്രത്യക്ഷം നയിക്കുന്നതിന്നു് അവർക്കു കഴിഞ്ഞില്ലെന്നേയുള്ളൂ. കാൺഗ്രസ്സിന്റെ കായ്വിചാരയോഗത്തിൽ വിവാദം വളർത്തുവാൻ മാത്രമല്ലാതെ, അവിടെ ഭൂരിപക്ഷത്തെ സ്പർശിക്കുവാൻ അവർക്കു് എളുതായില്ല. അതുകൊണ്ടു ഭേദോപായികഭം നാട്ടിന്നുള്ളിൽ സ്വബലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ 1916-ാമാണ്ടുമുതൽ ഒരുങ്ങി. ആ നവശക്തി അന്നാണു സ്വകീയമായി രൂപം കൈക്കൊണ്ടതു്. സാമോപായികളെ അകത്തേക്കും, വിദേശീയത്വത്തെ പുറത്തേക്കും തള്ളുവാൻ ഈ പുതിയ കക്ഷി ഏറ്റവും തീവ്രമായി പ്രയത്നിച്ചു. ജനനാഥത്വം ബലാൽ കൈക്കലാക്കിയ അന്നത്തെ പെരിയോർക്കെല്ലാം ഈ പുത്തൻ ക്രൂരുകാരോടു വെറുപ്പാണുണ്ടായതു്. അവരും ഗവണ്മെന്റും ഓരോ പുറത്തുനിന്നുകൊ

ണ്ടു് എതിർത്തിട്ടും ബാലഗംഗാധരകക്ഷി അത്ഭുതാവഹമായി വളരുകയാണുണ്ടായതു്. ഈ നവപക്ഷീയരിൽ ഖങ്കാളത്തിലെ മഹാരഥനായി പ്രവർത്തിച്ചതു് അരവിന്ദഘോഷാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വന്ദേമാതരം ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നവരെ തട്ടിയുണർത്തുകയും, ഇറങ്ങിനില്ക്കുന്നവരെ മുന്നോട്ടു മുന്നോട്ടെന്നു് ഉത്സാഹിപ്പിക്കയും ചെയ്തുതുടങ്ങി. സ്വരാജ്യത്തിന്റെ പുനർല്ലാഭം പരപ്രീതിയിലല്ലാ, സ്വാത്മനിശ്ചയത്തിലാണെന്നു് ഈ പുതിയ കക്ഷിയിൽനിന്നാണു് ആദ്യമായി നാടാകെ ഉൽബോധമുണ്ടായതു്. ആരിൽനിന്നും വാങ്ങേണ്ടതല്ലാ, തന്നെത്താൻ നേടേണ്ടതാണു സ്വരാജ്യമെന്നു് അവർ അറിഞ്ഞറിയിച്ചു. സ്വന്തം കായ്മെല്ലാം സ്വന്തമാൾതന്നെ നടത്തുവാൻ നാട്ടുകാർക്കു ശക്തിയുണ്ടാകുമ്പോഴാണു് അതിൽനിന്നു സ്വരാജ്യോദയം തനിയെ സംഭവിക്കും. അന്യരുടെ അടിമകളായി എപ്പോഴും പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടു കുറച്ചുകുറച്ചായി സ്വാതന്ത്ര്യം നേടാമെന്നുള്ളതു വെറും മോഹമാണു്. ദേശാഭിവൃദ്ധിക്കു് അപേക്ഷിതമായ എല്ലാ കായ്ത്തിലും നാട്ടുകാർ സ്വവശരായി ഏർപ്പെടുകയാണു് ആദ്യം വേണ്ടതു്. ഈ നിശ്ചയത്തോടെ ധീരാത്മാക്കളായ ദേശോപായികർ കർമ്മക്ഷേത്രത്തിൽ ഇറങ്ങി. മാതൃഭാഷാസേവനത്തിൽ ഭക്തിയും, ദേശകായ്മനിർവ്വഹണത്തിൽ ഭക്തിയുമുണ്ടാകുവാൻ അവർ നാട്ടുകാരെ വിളിച്ചുണർത്തി. ദേശഭക്തിയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള വാചോമാല അവർ പത്രങ്ങളിൽക്കൂടിയും സഭകളിൽക്കൂടിയും തെരുതെരെ ചൊരിഞ്ഞു. ദേശീയവ്യവസായം, ദേ

ശീയവിദ്യാഭ്യാസം, ദേശീയന്യായാസനം, ദേശീയബാങ്ക് വ്യവസായവൃത്തി എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ അവർ ആരംഭിക്കുമാറായി. എന്നാൽ, ഇതോടുകൂടി വിദേശീയമായുള്ളതെല്ലാം വർജ്ജിക്കേണമെന്നു് അവർക്കു് അഭിപ്രായമുണ്ടായി. അതിലാണു മുഖ്യമായി സാമോപായികർക്കു് അകന്നുനില്ക്കേണ്ടിവന്നതു്.

1907-ാമാണ്ടു ദേശോപായികളുടെ വിചാരാചാരങ്ങളെ അരവിന്ദഘോസിന്റെ വന്ദേമാതരം നാട്ടിലെങ്ങും പരത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം ഘോരമായ ആരണഭൂമിയിൽപ്പോലും സാത്വികപ്രധാനമായിട്ടാണു വർത്തിച്ചതു്. ഹിംസകൂടാതെവേണം വിജയം നേടുവാനെന്നു് ആ മഹാമനസ്വികു നിശ്ചയമുണ്ടായി. അസത്യമോ, വിദ്വേഷമോ തീണ്ടുകപോലും ചെയ്യാതെയാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കും കർമ്മവുമെല്ലാം. കായബലമല്ലാ, ആത്മബലമാണു ശ്രുശ്രൂഷയും പൂർണ്ണവുമായ വിജയത്തിനു് ഉപയുക്തമാകുകയെന്നു് അദ്ദേഹം കണ്ടു. നാട്ടുകാരിൽ ആത്മോദയത്തിനുവേണ്ടിയാണു് അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നുണ്ടായ പരിശ്രമമെല്ലാം. ഭാരതത്തിന്റെ ആത്മികപ്രഭാവത്തെ ഉദ്ധാരണംചെയ്താൽ അതുതന്നെയാണു സ്വരാജ്യമെന്നറിഞ്ഞു് ആ മാർഗ്ഗത്തിലാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗതി. അദ്ദേഹം അന്നൊരിക്കൽ പറയുകയുണ്ടായതു് ഇതാ, കേൾക്കുക:—

"ആത്മയോഗമാണു നമ്മുടെ ദേശീയതയ്ക്കു് ആധാരം. ഭാരതീയജനതയുടെ ആത്മപ്രഭാവത്തെ വീണ്ടും

ഉയർത്തുന്നതിലേക്കു ദൃഢവ്രതരായി മുന്നണി കേവലം നാണു നാം ഇപ്പോൾ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. കേവലം രാജ്യകാര്യസംബന്ധമായ പുറപ്പാടല്ലാ ഇതു്. ഇതു് ആത്മീയമായ മഹോദ്യമമാണു്. ഭാരതീയർക്കു് ആകമാനം വേണ്ടതായുള്ള സുഖജീവിതത്തിലേക്കാണു നമ്മുടെ നോട്ടം. അന്നം, വസ്ത്രം, ഗൃഹം എന്നീ ജീവിതകാര്യങ്ങളിൽ നമുക്കുള്ള പാരവശ്യത്തിൽ നിന്നു് നാം വിമുക്തരാവണം; സ്ത്രീത്വവും പുരുഷത്വവും തുല്യബലാന്വിതം പരസ്പരയോഗത്തോടെ സമ്പൂർത്തിയിൽ എത്തണം;—ഈ ഉദ്ദേശത്തോടെയാണു നാം ഇപ്പോൾ ഇറങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്. പരമോൽകൃഷ്ടമായ അദ്ധ്യാത്മപദത്തിലാണു ഭാരതഭൂമിയുടെ അത്മാത്മകമായ വ്യക്തികജീവിതത്തെ ഉറപ്പിക്കേണ്ടതു്. ഇങ്ങിനെയുള്ള സമുദായവിവർത്തനം കണ്ടു ലോകത്തിലെ രാജ്യതന്ത്രജ്ഞന്മാർ വിസ്മിതരാവട്ടെ. ഇക്കഴിഞ്ഞ രണ്ടായിരം സംവത്സരങ്ങളോളം തീവ്രതരം പ്രയത്നിച്ചിട്ടും സിദ്ധിയിലായിട്ടില്ലാത്ത ആ ദൈവസാമ്രാജ്യം നമ്മുടെ ഉത്സാഹത്താൽ ലോകത്തിൽ സുപ്രതിഷ്ഠിതമാവട്ടെ. ഈ പ്രാർത്ഥനയോടെയാണു് ഇപ്പോൾ നാം മുന്നിട്ടിരിക്കുന്നതു്. മനുഷ്യവർഗ്ഗം ഈശ്വരനോടു സായൂജ്യം പ്രാപിക്കേണമെന്നതാണു നമ്മുടെ ദേശീയതയുടെ ഉന്നം. മനുഷ്യന്റെ ആത്മികമായ ഉൽകർഷത്തിന്നായിട്ടാണു് — അവന്റെ ദൈവികമായ ജീവിതത്തിന്നായിട്ടാണു—നമ്മുടെ ഈ സമാരംഭം. സത്സാമ്രാജ്യം ലോകത്തിൽ സ്ഥാപിക്കുവാനാണു നാം ഇപ്പോൾ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്."

ഇതിൽനിന്ന്, ദേശീയമായ സംഭവത്തിൽ അരവിന്ദഘോസിന്റെ ഹൃദയം എങ്ങിനെയാണെന്ന് ആക്കും നല്ലവണ്ണം കാണാം. "വന്ദേമാതരം" എന്ന് അദ്ദേഹം കൈക്കൂപ്പിയതു ലോകമഹാജനനിയെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ടാണ്. വന്ദേമാതരമെന്ന ദേശീയമന്ത്രം ദേശഭക്തിയരാകമാനം ഇങ്ങിനെ ഉച്ചരിക്കുമാറായതു് അരവിന്ദഘോസാലാണെന്നു പറയാം.

വന്ദേമാതരമെന്ന പത്രം ഏതാനും മാസങ്ങളാൽത്തന്നെ നാട്ടിലെങ്ങും പ്രചുരമായി പ്രചരിച്ചു. ദേശസേവനം മനുഷ്യനു ദൈവനിയുക്തമായ ധർമ്മമാണെന്ന് ആ പത്രത്തിൽനിന്നുണ്ടായ ഉൽബോധനത്താൽ നാട്ടുകാർ പൂർവ്വാധികമായ വേഗത്തോടെ ഇളകി. അതു കണ്ടപ്പോഴാം സർക്കാരിന്റെ ദണ്ഡധാരികളും ആ പത്രത്തെയും പിടിക്കൂടി. അങ്ങിനെയുണ്ടായ കേസ്സിൽനിന്ന് അരവിന്ദഘോസിനു രക്ഷകിട്ടിയെങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ പത്രായുധം മുറിഞ്ഞു വീണുപോയി! പിന്നെ അദ്ദേഹം വാഗായുധമേന്തിക്കൊണ്ടാണു സമരഭൂവിൽ ഇറങ്ങിയതു്. അതുവരെ ലേഖകശ്രേഷ്ഠനായിരുന്ന അദ്ദേഹം അന്നുമുതൽ പ്രസംഗവീരനായി. ദേശീയമായ ധർമ്മയുദ്ധത്തിൽ ബങ്കാളത്തിലെ മഹാരഥന്മാരായി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നവരേവരും അന്നേക്കു സർക്കാരിനാൽ ബദ്ധരായൊഴിഞ്ഞിരിക്കയായിരുന്നു. അവരുടെ സ്ഥാനത്തേക്കു കേറി വരേണ്ടുന്ന മറ്റു വമ്പന്മാർ സർക്കാരിനെ പേടിച്ചു് അകത്തേയ്ക്കു വലിഞ്ഞു് ഒളിഞ്ഞിരിക്കയുമായിരുന്നു. അപ്പോഴാം അരവിന്ദഘോസ് സ്വയം മു

ന്നേറി വാഗമഹാജനതയുടെ നേതൃത്വത്തെ വരിച്ചു. പ്രസംഗപരമ്പരയാൽ ജനതയെ ഇളക്കിക്കൊണ്ടു് അദ്ദേഹം നാടെങ്ങും സഞ്ചരിക്കുകയെന്നായി.

സൂരാട്ടിൽവെച്ചാണു് അക്കൊല്ലത്തെ കാൺഗ്രസ്സു് സമ്മേളനം. ഭേദോപായികഥം അപ്പൊഴേക്കു് എല്ലാടത്തും ബലവാന്മാരായ്തീർന്നിട്ടുണ്ടു്. അവർ സാമോപായികളുമായി സൂരാട്ടിലെ കാൺഗ്രസ്സുയോഗത്തിൽവെച്ചു കുട്ടിമുട്ടി. പക്ഷഭൂയിഷ്ഠത്വംകൊണ്ടു് അതുവരെ കാൺഗ്രസ്സിൽ അടങ്ങിയിരുന്നുപോന്ന ഭേദോപായികഥം പ്രതിപക്ഷത്തോടു തുല്യബലത്തോടെ കയ്ക്കുവാൻ അന്നേരം ശക്തരായി വളർന്നതുകൊണ്ടു് ഇരുകക്ഷികളും തമ്മിൽ ഘോരമായ വാക്സമരം അവിടെവെച്ചുണ്ടായി. അതിൽനിന്നു ഭാരതമഹാജനസഭയ്ക്കു രണ്ടുതുണ്ടായിട്ടു പിളരേണ്ടിവന്നു. ആ പിളർപ്പു പലകൊല്ലങ്ങളോളം നീണ്ടുനിന്നതും, ഒടുവിൽ ബാലഗംഗാധരതിലകകക്ഷിക്കു കാൺഗ്രസ്സു വശംഗതമായതുമെല്ലാം കാൺഗ്രസ്സു ചരിത്രത്തിൽനിന്നു് അറിയുവാനുള്ളതാണു്.

സാമോപായികളും ഭേദോപായികളും തമ്മിൽ സൂരാട്ടിൽവെച്ചുണ്ടായ ആ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ വിജയഹർഷത്തോടെയാണു് അരവിന്ദഘോസ് ബംഗാളത്തിലേയ്ക്കു മടങ്ങിയതു്. വഴിനീളെ അദ്ദേഹം ദേശീയസ്വാതന്ത്ര്യത്തെക്കുറിച്ചു വാഗ്വർഷം ചൊരിഞ്ഞു. അപ്പൊഴത്തെ ആ പ്രബോധനങ്ങളിൽ ഒന്നു് ഇങ്ങിനെയാണു്:—

"ഏതു രാജ്യത്തെയും അന്തർദ്ദികമായി നയിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു സാക്ഷാൽ ഈശ്വരനാണു്. ഈശ്വരസങ്കല്പമാണു് ഇക്കാണുന്നതെല്ലാം. അനശ്വരനാണു് ഈശ്വരൻ. അദ്ദേഹം ആരംഭിച്ച കാര്യം നിശ്ചയമായും സിദ്ധിയെ പ്രാപിക്കും. നമ്മളേവരും ദൈവത്തിന്റെ കരുക്കളും മാത്രമാണു്. നമുക്കുള്ള ജീവിതം നമ്മുടെ സ്വന്തമല്ലാ. ദൈവകാര്യാർത്ഥം വെറും ആയുധങ്ങളാണു നാം. ഈ വാസ്തവം അറിയുമ്പോഴാണു മാത്രമാണു നിങ്ങളും ശരിയായ ദേശഭക്തരാകുക; അപ്പോഴാണു രാജ്യത്തിനു് ഉൽകർഷമുണ്ടാകുക. ഈശ്വരനെ ദൃഢവിശ്വാസത്തോടെ അവലംബിച്ചുകൊള്ളുവിൻ. നമ്മുടെ മോചനത്തിനു ദൈവമല്ലാതെ മറെറാരു ശക്തി ഇല്ലാ. ദൈവം നമ്മെ അനുഗ്രഹിക്കണമെങ്കിൽ നാം തീവ്രതരം തപിക്കയും, സ്വാർത്ഥബുദ്ധിയെ ഒഴിക്കയും, ത്യാഗനിഷ്ഠയിൽ ഉറയ്ക്കയും ചെയ്യണം. സ്വർഗ്ഗകാര്യങ്ങളേ നിവ്വഹിക്കുന്നതു ദൈവമാണെന്നു് എപ്പോഴും നാം ഓർക്കണം. ദൈവാധീനമല്ലാത്ത മാനുഷികബലം തന്നെ മിഥ്യയാണു്. ഇക്കാണുന്ന ജനനേതാക്കന്മാരേവരും മാറിനിന്നാലും ഇല്ലാതെയായാലും, ദൈവകാര്യം മുറയ്ക്കു നടക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. ദൈവമാണു സർവ്വർക്കും സർവ്വതിനും നിയന്താവു്. അദ്ദേഹം അടിക്കും പോലെയാണു നമ്മുടെ ഈ അടിയെല്ലാം. ഇതരന്മാർ ഉദാത്തവീരന്മാരായിവരുന്നതിലേക്കു നാം നിരന്തരം തപിക്കണമെന്നാണു ദൈവനിശ്ചയം. അതിനുള്ളതാണു നമുക്കുള്ള ഈ താപമെല്ലാം. ആപത്തും ആപൽക്കാരിയും ദൈവംതന്നെ. മനുഷ്യഹൃദയത്തിൽ ദൈവം കുടികൊണ്ടു് ഓരോരുത്ത

നേയും അവനവന്നൊത്ത വഴിക്കു നടത്തുന്നു. ഏവരിലും എല്ലാറ്റിലും ദൈവം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുണ്ടു്. ആ ദൈവത്തെമാത്രമാണു ഞാൻ സമ്പാദിക്കുന്നതു്. ദൈവത്തിന്നായിട്ടാണു് എന്റെ കർമ്മമെല്ലാം. ഇച്ഛാമാത്രത്താൽ സർവ്വകായ്യങ്ങളും ദൈവം വഴിപോലെ നടത്തുന്നു. അങ്ങിനെ ദൈവകായ്യം നിവ്വിഘ്നം നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കവേ, നിനക്കെന്തിന്നു ഭയം? നിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ എപ്പോഴും ഉജ്വലിക്കുന്ന ആ മഹാശക്തിയെ നീ ആദ്യമായി അറിയണം. അതിനെ നീ പ്രകാശിപ്പിക്കുക. നമ്മുടെ ഈ പുരാതന രാജ്യത്തു കൃഷ്ണൻ അവതരിച്ചതു മറൊരു അത്ഭുതകർമ്മം നിവ്വഹിക്കുവാനാണു്. പൂവ്വികമഹർഷികൾ നേടിക്കൂട്ടിവെച്ചിരുന്ന ആദ്ധ്യാത്മികധനത്തെ സർവജനത്തിലും പരക്കെപ്രകാശിപ്പിച്ചു ലോകത്തെ ഉയർത്തുവാനാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മം. "സ്വർഗ്ഗമെന്നതു നിന്റെ ഹൃദയത്തിൽത്തന്നെ ഉള്ളതാണു്" എന്നു ക്രിസ്തുദേവൻ പറഞ്ഞിട്ടില്ലേ! അതുപോലെ, സ്വരാജ്യമെന്നതു നമ്മളിൽത്തന്നെ ഉണ്ടെന്നു നാം എപ്പോഴും ഓർക്കണം.

"ഭാരതമാഹാത്മ്യചിത്രങ്ങൾ ഉജ്വലകിരണങ്ങളോടെ ഉദിച്ചുയർന്നു് ഈ നാടാകമാനം പ്രശോഭിപ്പിച്ചു", ഏഷ്യാഭൂഖണ്ഡമെങ്ങും സ്വകരങ്ങളെ പ്രവേശിപ്പിച്ചു", സമസ്തലോകത്തേയും അധീനമാക്കുമെന്നതു ദൈവനിശ്ചയമാണു്. അതിന്നനുസരിച്ചാണു് ഇന്ത്യയുടെ ഈ ഗതി. ആ സന്ധ്യാൽകൃഷ്ണാവസ്ഥയിൽ ഇന്ത്യക്കു് എത്തുവാൻ ദൈവം പരിഗണിച്ചിട്ടുള്ള ശുഭമുഹൂർത്തം അടുത്തുതന്നെ വരുന്നു.

"നിങ്ങളേവരും ഒന്നാണ്, നിങ്ങളേവരും സഹോദരങ്ങളാണ്. നിങ്ങളേവരും ഒരേ അമ്മയുടെ മക്കളാണ്. ആ അമ്മ—ആ മാതൃഭൂമി—വെറും മണ്ണല്ലാ; സജീവമൂർത്തിയാണ്. മാതൃഭൂമിയെക്കൊണ്ടാണ് നമ്മുടെ ജീവിതം. അമ്മയുടെ മടിയിൽ മക്കളേവരും ഒരുമിച്ചു മരുവിക്കൊണ്ട് ഈശ്വരനെ ദർശിച്ചാലും. സർവ്വവ്യാപിയായ ഈശ്വരനെ നിങ്ങളുടെ സഹോദരങ്ങളിൽ നിങ്ങൾ കാണണം. അങ്ങിനെ നിങ്ങൾ യോജിക്കുവിൻ, മോചിക്കുവിൻ, ശോഭിക്കുവിൻ! ഇതു ദൈവാജ്ഞയാണ്. ദൈവത്തിനും മാതൃഭൂമിക്കുമായി എപ്പൊഴും കർമ്മരതരാവേണ്ടുന്നവരാണു നാം."

ഈ മട്ടിലാണ് അരവിന്ദഘോസ് രാജ്യകാര്യത്തിലേക്കു നാട്ടുകാരെ വിളിച്ചുണർത്തിപ്പോന്നതു്. എപ്പൊഴും സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഈശ്വരനിലാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹൃദയം. ഏതിലും രാഗമല്ലാതെ ഒന്നിലും ദ്വേഷം അദ്ദേഹത്തിനില്ല. സ്വരാജ്യത്തെ പാരതന്ത്ര്യത്തിൽനിന്നു മുക്തമാക്കി ഉയർത്തുകയെന്നതു ദൈവകാര്യമായിട്ടാണ് അദ്ദേഹം കാണുന്നതു്. ആ ഉദ്യമത്തിൽ അന്യരെയാരെയും അദ്ദേഹം വക്കാണിക്കുകയുണ്ടായില്ല. ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം ഇന്ത്യയിൽത്തന്നെയാണെന്ന് അദ്ദേഹത്തിനറിയാം. അതുകൊണ്ടു സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനായി അന്യരോടു വൃഥാ വിദ്വേഷത്തോടെ മല്ലിടുകയെന്നതു് അദ്ദേഹത്തിനു വേണ്ടിവന്നിട്ടില്ല. ഭാരതീയരേവരും അവരവരുടെ ഹൃദയത്തെ ഈശ്വരനിൽ ഏകീകരിക്കയും, അവരവരുടെ കർമ്മങ്ങളെയെല്ലാം മാതൃ

ഭൂമിക്കായി അർപ്പിക്കയും ചെയ്താൽ സ്വരാജ്യോദയം സ്വയം സംഭവിച്ചുകൊള്ളുമെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉൽബോധനം. ലോകഹിതത്തെ പുരസ്കരിച്ച ഭാരതമഹത്വത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ സത്യധർമ്മപരാക്രമനായി യോഗിപഥത്തിലാണ് ആദ്യംമുതല്ക്കേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഞ്ചാരം.

അക്കാലത്ത്, ഇന്ത്യയുടെ നവോദയത്തെക്കുറിച്ച പാശ്ചാത്യപണ്ഡിതനായ മിസ്റ്റർ നെവിൻസൻ സ്വാനുഭവങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കുകയുണ്ടായ പുസ്തകത്തിൽ അരവിന്ദഘോസിനെപ്പറ്റി ഇങ്ങിനെ കാണാം:—

"അരവിന്ദഘോസിന്റെ വാക്കുകളിൽ ഏതോ ദൈവികധ്വനി—ആധ്യാത്മിക പ്രഭാവം—കുടികൊള്ളുന്നുണ്ട്". പണ്ടത്തെ കാലത്താണ് അദ്ദേഹമെങ്കിൽ ആചാര്യന്മാരിൽ അഗ്രേസരനായേനേ. അന്യരിൽ വിദ്വേഷമോ, പരമതത്തിൽ അസഹിഷ്ണുതയോ തെല്ലുപോലും ഇല്ലാതെ ഞാൻ അറിഞ്ഞേടത്തോളം മനുഷ്യരിൽ അരവിന്ദഘോസിനെ മാത്രമേ കണ്ടിട്ടുള്ളൂ. അക്ഷോഭ്യനും സ്ഥിതപ്രജ്ഞനുമാണദ്ദേഹം. മൌനത്തിലാണ് അദ്ദേഹം അധികകാലവും വർത്തിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടിക്കു സ്വദേശീയത്വത്തെ ചൂഴ്ന്നുകൊണ്ടു ഏതോ ദിവ്യജ്യോതിസ്സു ഗോചരീഭവിക്കുന്നുണ്ട്. ദൈവത്തിൽ നിന്നു സ്വയം ആവിർഭവിച്ച ധർമ്മപഥമാണ് സ്വദേശിപ്രസ്ഥാനമെന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു."

ഇപ്രകാരം വിദേശീയർക്കു പോലും ആത്മാരാമനായ ധർമ്മവ്രതനായിട്ടാണ് അരവിന്ദഘോസു കീർത്തനീ

യനായതു്. ജനസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നായി ദേഹത്തിന്റെ കണികപോലുമില്ലാതെ രാജ്യകാര്യവ്യവഹാരത്തിൽ ഏപ്പെട്ടാമെന്നു് ആധുനികലോകത്തിന്നു് ആദ്യം കാണിച്ചുകൊടുത്തതു് അരവിന്ദഘോഷാണു്. ഭാരതസൂരികൾ അദ്ദേഹത്തെ അന്നു് എത്രത്തോളം മാനിച്ചുപോന്നുവെന്നറിയുവാൻ അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി 'വന്ദേമാതരം' കേസ്സുകാലത്തു രവീന്ദ്രനാഥടാഗോർ ബങ്കാളിയിൽ പാടുകയുണ്ടായ കീർത്തനം ഇവിടെ ചുരുക്കിപ്പകർത്താം:—

"ഹേ, അരവിന്ദാ, രവീന്ദ്രന്റെ അഭിവാദ്യത്തെ കൈക്കൊണ്ടാലും! ഹേ, ദേശമിത്രമേ, ദേശീയാത്മാവിന്റെ വാക്കു് അങ്ങയിലാണു മൂർത്തികൊള്ളുന്നതു്. പണം അങ്ങേക്കില്ലാ, ഭോഗം അങ്ങേക്കില്ലാ, അഭിമാനവും അങ്ങേക്കില്ലാ. ആരിൽനിന്നും തുച്ഛമായ ദാനത്തേയോ, ആരിൽനിന്നും സ്വല്പമായ ദയയേയോ അങ്ങു് അർത്ഥിക്കുന്നില്ല. ഭിക്ഷാപാത്രം ധരിച്ചു ലോഭാധീനനായി അങ്ങു് ആരുടെ മുമ്പിലും കൈമലർത്തുന്നില്ല. പ്രതിബന്ധം ഏതുമില്ലാത്ത ആ പരിപൂർത്തിയെയാണു്—അതിനെമാത്രമാണു്—അങ്ങയുടെ മനസ്സു വീക്ഷിക്കുന്നതു്. ആ പരിപൂർത്തിയെ പ്രാപിക്കുവാനാണല്ലോ ബഹുബഹു സംവത്സരമായി അല്ലും പകലും നരദേവൻ ഘോരതപസ്സിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്! ആ പരിപൂർത്തിയെയാണല്ലോ മേഘഗർജ്ജനത്താൽ മഹാകാവ്യമാക്കി ഇന്ദ്രൻ ഘോഷിക്കുന്നതു്! വിക്രാന്തചരിതന്മാർ ആ പരിപൂർത്തിക്കായിട്ടാണല്ലൊ ഉഗ്രവ്രതങ്ങളിൽ ജീവിതത്തെ അർപ്പിക്കുന്നതു്! സ്വാർത്ഥസുഖമെല്ലാം ലജ്ജാഭാരത്താൽ തലതാഴ്ത്തുന്നതു് ആ പരിപൂർത്തിയുടെ മുമ്പിലാണല്ലൊ! രാ

ജ്യത്തിലേ ഘോരതാപത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്നതിനു് ആ പ
രമോൽകൃഷ്ടവരത്തെ—സ്വന്തമായ ആ പരിപൂർണ്ണാവ
സ്ഥയെ—അങ്ങു ദൈവത്തോടു് അർത്ഥിക്കുന്നു:—നിശ്ച്ചല
മായ നിശ്ചയബുദ്ധിയോടും ഉജ്ജ്വലമായ സത്യവാക്കോ
ടും അകന്മഷമായ ക്ഷേത്രിവിശ്വാസത്തോടും അങ്ങു് അ
ർത്ഥിക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ പ്രാർത്ഥനയെ ദൈവം കൈവി
ക്കൊള്ളുന്നുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടല്ലയോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ
വിജയശംഖധ്വനി ഇപ്പോൾ കേൾക്കായ്കുന്നതിരിക്കുന്ന
തു്! അതുകൊണ്ടുതന്നെയോ, രാജ്യത്തിലെ അന്ധകാരത്തെ
യുള്ളുകൊണ്ടു ധ്രുവനക്ഷത്രംപോലെ തിളങ്ങുന്ന ശോക
ജ്വാലാമയമായ ദീപം തീവ്രവാത്സല്യത്തോടെ ദൈവം
അങ്ങയുടെ വലംകൈയിൽ അരുളിയിരിക്കുന്നതു്! വിജ
യം—അതു് അങ്ങേക്കുള്ളതാണു്. ഇനിയാരും കണ്ണീർ
വാർക്കേണ്ടാ,—ഇനിയാർക്കും പേടിവേണ്ടാ. അങ്ങയുടെ
തേജസ്സിൽ ഏവർക്കുമിനി വെളിച്ചവും തെളിച്ചവുമാവാം.
തുടയ്ക്കുവിൻ, കാതരേക്ഷണങ്ങളെ, തുടയ്ക്കുവിൻകണ്ണീർ!

"രുദ്രൻ ദിവ്യജ്യോതിസ്സോടെ ഇതാ, ആവിർ
ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു! അവനെ നിരോധിക്കുവാൻ തക്ക ബലം
ഭൂമിയിൽ ഏതു രാജാവിനുണ്ടു്! ബന്ധനശൃംഖല അവ
ന്റെ കാല്ക്കൽ വീണു കൈക്കുപ്പും. കാരാഗാരം പോ
ലും അവനായി സ്വാഗതം ചെയ്യുന്നു. സൂര്യദേവനെ
ഗ്രസിക്കുവാൻ കൈപരത്തി ആക്രമിക്കുന്ന ആ സാഹ
സികനായ രാഹു ഉടൻ മടങ്ങുമാറുന്ന വെറും നിഴൽ!

"ദണ്ഡധരം! അതു് ആര്? കാമലോഭത്താൽ ത
ന്നെത്താനയത്തിയ മായാദുഷ്ടന്റെ നിണത്തിൽ എന്നും ഒളി

ച്ചു പാക്കുന്നവനാണു ദണ്ഡ്യൻ! സ്വാർത്ഥബുദ്ധിയോടെ സുഖഭോഗങ്ങളിൽ ഇറങ്ങി സ്വധർമ്മത്തെ വെടിഞ്ഞു പരധർമ്മത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നവനാണു ദണ്ഡ്യൻ! ദൈവത്തിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ച നിത്യസാധനമായ പൊരുത്തത്തെ മോഹത്താലും മ്ലൈച്ഛത്താലും നിർല്ലജ്ജം സാധത്തിൽ നിരാകരിക്കുന്നവനാണു ദണ്ഡ്യൻ! തന്റെ നീചകർമ്മങ്ങളിൽ അഭിമാനിക്കുന്ന ദുർവൃത്തനാണു്. തന്റെ മാതൃഭൂമിയുടെ പരാധീനതയിൽ ഉല്ലാളായി നിന്നുകൊണ്ടും, ശോകപീഡിതമായ രാജ്യത്തിന്റെ ചൂടുനിശ്വാസത്താൽ വിരൂപപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടും നാം കഴിക്കുന്നവർ, രാജകീയ കാരാഗാരം ഉറപ്പിക്കാൻ ഉത്സാഹിക്കുന്നവനായാലും, നിത്യനരകത്തിൽ ഘോരദണ്ഡവിധിക്കു് അർഹരായി നശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവനാണു് ആ പാപാത്മാവു്.

"ശോകം, പീഡ, ബന്ധനം, അവമതി എന്നിവയ്ക്കിടയിൽ അങ്ങയുടെ കഴലുകൾ കണ്ടപ്പോൾ അഖണ്ഡമായ ആത്മാനന്ദത്തിന്റെ മധുരഗീതം എന്റെ കണ്ണുകളിൽ പതിച്ചു. പരിപാവനമായ തീർത്ഥയാത്രാസംകീർത്തനം പോലെ നിത്യവും സചേതനവുമായ ദൃഢപ്രേമവും ഗംഭീരമായ അഭയവാക്കും ഉദാരമായ ആത്മത്യാഗവും ഇടകലർന്നു് അതു മാറ്റൊലിക്കൊണ്ടു.

"ഹേ കവീന്ദ്ര, ഭാരതവീണാധരൻ സ്വന്തം കരുണാർദ്രമായ ദൃഷ്ടിയെ അങ്ങയുടെ മുഖത്തു ചേർത്തുകൊണ്ടു തന്റെ വീണാതന്ത്രികളിൽനിന്നു ധ്വംകാരം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു. ആ ധ്വംകാരത്തിൽ ലേശവുമില്ലാ ശോ

കധപനി. അതിൽ തെല്ലുപോലും വിഷാദഭാവമില്ല; ദീനതയില്ലാ; ഭീതിയുമില്ലാ. അതുകൊണ്ടു കൊടുംകാറ്റിൽ കോളുകിയ കടലിൽനിന്നു തടിച്ചു തിരകളം അടിച്ചു പൊങ്ങുന്നതും, മഹാവേഗത്തോടെ പ്രവഹിച്ചു ചെല്ലുന്ന മലംപോല എതിർപെട്ടുന്ന ശിലാഖണ്ഡങ്ങളെ തകർത്തു കവിയുന്നതും, ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന മുകിലുകളം അശനിയുടെ ഗർജ്ജനത്താൽ ഉണർത്തുന്നതും ഞാൻ ശ്രോത്രേന്ദ്രിയത്താൽ ഗ്രഹിക്കുന്നു. പുറപാട്ടം അന്തരംഗേണ കേൾക്കാറുള്ളതിനിടക്കുള്ള ഈ സംഗീതത്തിന്നിടയിൽ, ഹേ, അരവിന്ദാ, അങ്ങു രവീന്ദ്രന്റെ ആദിവാദ്യത്തെ കൈക്കൊണ്ടാലും.

"ഇനി ഞാൻ ആ 'അവനെ' വന്ദിക്കട്ടെ. തന്റെ ലീലാവിലാസത്താൽ മൺകനലിൽനിന്നു നവലോകങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നവനാണവൻ. മൃത്യുവിൽനിന്നു നവജന്മത്തെ അവൻ ഉയർത്തുന്നു. വിപത്തിന്റെ മടിയിൽ അവൻ സമ്പത്തിനെ വളർത്തുന്നു. തന്റെ ശത്രുക്കളോട് എതിരിടുവാൻ അന്ധകാരനിബിഡമായ നിരയിൽ മുഴൽക്കാറിന്നിടയിൽ തന്റെ ഭക്തന്മാരെ അനാഥരും നിരായുധരുമായ നിലയിൽ പുഞ്ചിരിത്തുമയോടെ നിയോഗിക്കുന്നു. അവനെ ഇതിഹാസങ്ങളൊക്കെയും നാനാത്രപണ വർണ്ണിക്കുന്നു. സർവ്വമഹാകർമ്മങ്ങളിലും സർവ്വമഹോദ്ദേശങ്ങളിലും സർവ്വഫലപാരമ്യങ്ങളിലും അവൻ വിളങ്ങുന്നു. അവനായി നമസ്കാരം!

"ഇല്ലാത്തതാണു ശോകം; ഇല്ലാത്തതാണു നാശം; ഇല്ലാത്തതാണു ഭയം. രാജഭക്തി എന്നുവെച്ചാൽ ഏ

ന്തൊന്നാണു്? എന്താണു രാജകീയമായ ദണ്ഡവിധി? മരണം എന്തു്? ഘോരമായ അധർമ്മം എങ്ങിനെ? ഇതെല്ലാം ചിന്തിച്ചുകൊണ്ടു്, ഹേ, മൂഢാത്മാക്കളായ ഭീരുക്കളേ, എഴുന്നേറു തലയുയർത്തി നില്ലുവിൻ! ദേവിക്കുന്നു—ദേവിച്ചു—ദേവിക്കും—ഇതു സത്യം."

V

'വന്ദേമാതരം' കേസ്സിൽ അരവിന്ദഘോസു് ദണ്ഡ്യനല്ലെന്നു ധർമ്മാസനത്തിൽനിന്നു വിധിയുണ്ടായപ്പോൾ ദണ്ഡാധികാരികൾ വിഷണ്ണരായി. അദ്ദേഹത്തെ എങ്ങിനെയെങ്കിലും കുടുക്കേണ്ടതിലേക്കു് അവർ ശ്രമിക്കുന്നോക്കിത്തന്നെനിന്നു. അന്നു് അദ്ദേഹം ഒരാൾമാത്രമേ ദേശീയസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നായുള്ള സമരത്തിൽ ജനശ്രേഷ്ഠനായി ബങ്കാളത്തിൽ അവശേഷിച്ചിരുന്നുള്ളു. ഇതരന്മാരിൽ അധികംപേരും ബന്ധനത്തിലാകയും, ബാക്കിയുള്ളവർ ഭീതരായി അകത്തേക്കു വലിയുകയും ചെയ്തിരിക്കയാണപ്പോൾ. അവരുടെ അന്യായികൾ ദണ്ഡധരന്മാരുടെ ദുസ്സഹമർദ്ദനമേറു് അമർഷം വളർന്നു് ഒളിവിലേക്കു മാറിക്കൊണ്ടു ദുഷ്പ്രഭുത്തിൽ കണ്ണും കരളും ചെലുത്തുകയെന്നായി. അവരുടെ വിചാരം ക്രൂരമായ ഹിംസയിലേക്കു തിരിഞ്ഞു. ആത്മശംസ്യമാണു പരമമായ ധർമ്മമെന്നു് അരവിന്ദഘോസു് ഏകനായി മുന്നിട്ടുനിന്നു് ഉപദേശിക്കയുണ്ടായതു് ഒളിച്ചുനില്ക്കുന്ന അമഷ്വാന്മാക്കു് ഉൾക്കൊള്ളാവതായില്ല. അവർ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നായി ആത്മബലിക്കല്ലാ, ആ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ നിരോധിക്കുന്നവരോടു പ്രതിക്രിയയ്ക്കാണു മുതിർന്ന

തു്. ഇവരെ നേർവഴിക്കു തിരിക്കുവാൻ അരവിന്ദ ഘോസ് ആവുന്നതും പ്രവർത്തിക്കയുണ്ടായി. മനുഷ്യ നു താനാണു തന്റെ ബന്ധു—താൻതന്നെയാണു ത ന്റെ ശത്രു; തന്നിൽനിന്നാണു തന്റെ അഭ്യുദയം; തന്നിൽനിന്നാണു തന്റെ അസ്തമയം; അതുകൊ ണ്ടു മനുഷ്യൻ നന്നാകുവാൻ തന്നെത്താൻ തപി ക്കുകയെന്നല്ലാതെ അന്യനെ പീഡിപ്പിക്കരുതു്—എ ന്നിങ്ങിനെ അരവിന്ദഘോസ് നാടാകമാനം നടന്നു ഘോഷിച്ചുതുടങ്ങിയതിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥവർഗ്ഗം ദുർവ്യാ ഖ്യാനം ചെയ്യുമാറായി. തന്നെത്താൻ നന്നാകുവിൻ; സ്വദേശീയതത്ത്വത്തിലേക്കു തിരിയുവിൻ; സ്വയംഭരണ ത്തിലേക്കു് ഇറങ്ങുവിൻ—എന്നു് അദ്ദേഹം നാട്ടുകാ രോടു വിളിച്ചുപറയുന്നതുകേട്ടു ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെണ്ടി നെ അവഗണിക്കയാണെന്നു് അദ്ദേഹത്തോടു ദണ്ഡാ ധികാരികൾക്കു പഴിയാണുണ്ടായതു്. അദ്ദേഹത്തെക്കൂ ടിയും ബന്ധനത്തിലാക്കിയാൽ ബങ്കാളം ശാന്തമാകുമെ ന്നു് അവർ മോഹിച്ചു.

1908-ാമാണ്ടിൽ കാൽക്കട്ടയിലെ മാണിക്തോല യിൽവെച്ചു ഹിംസാപരന്മാരാരോ വെള്ളക്കാരുടനേ രെ ബോമ്പെറിയുകയുണ്ടായി. അത്തരംനൃശംസകർമ്മങ്ങ ളിൽനിന്നു് അരവിന്ദഘോസ് ബഹുദൂരം മാറിട്ടാണു നി ല്ക്കുന്നതെങ്കിലും, അതിനെപ്പറ്റി വിചാരിക്കാതെ അദ്ദേ ഹത്തേയും ആ കേസ്സിൽ പോലീസുകാർ ബന്ധിച്ചു. അങ്ങിനെ അദ്ദേഹം അലിപൂരം ജെയിലിൽ ഒരുവർഷ ത്തോളം കിടന്നു. അതുമല്ലേക്കു ദണ്ഡാധികാരി കൾക്കു സ്വാസ്ഥ്യമുണ്ടായി. അരവിന്ദഘോസിന്നാവ

ട്ടെ, സാംസാരികവ്യാകുലതയിൽനിന്നു മാറിനിന്ന് ആ ധ്യാത്മികജ്യോതിസ്സിൽ മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമായി പ്രവർത്തിക്കുവാൻ അപ്പോഴാം അവസരം കിട്ടി. വിജനത്തിൽ ധ്യാനമഗ്നനാകുകയെന്നതാണ് അപ്പോഴാം അരവിന്ദഘോസ് ചെയ്യുണ്ടായതു്. ആ കാരാഗാരത്തിൽ മനഃപ്രഭാവത്താൽ അദ്ദേഹം തപോവനം ചമച്ചു. അവിടെ ഉഗ്രതപസ്സിൽ തപിച്ചുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം കൃഷ്ണനെ വിളിച്ചു. അപ്പോഴാം ജഗന്മൂർത്തിയായി കൃഷ്ണൻ പ്രത്യക്ഷമായി. കാരാഗൃഹത്തിലാണല്ലോ കൃഷ്ണനെ പ്രസവിച്ചതു്! കൃഷ്ണൻ അവതരിച്ചതു് എങ്ങോ അങ്ങാണെ താൻ എത്തിയിരിക്കുന്നതെന്നറിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം ആനന്ദിച്ചു. ഒക്കെയും കൃഷ്ണമയമാണെന്നു് അദ്ദേഹം കാണുകയുംചെയ്തു. 'കേസ്സ്' വിചാരണ'യിലല്ലാ കൃഷ്ണവിചാരത്തിലാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സു് ഉറഞ്ഞുനിന്നതു്. അപ്പൊഴത്തെ അവസ്ഥയെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം മറെറാരിക്കൽ പ്രസ്താവിച്ചതാവിതു്:—

"എന്നെ ഞാൻ കൃഷ്ണനായി അറിഞ്ഞു. ഏതൊരു കർമ്മത്തിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ തൃക്കൈവിളയാട്ടം ഞാൻ കണ്ടു. കണ്ഠിതവും വ്യാകുലതയും അല്പമായി അടുത്തുണ്ടായതു ക്രമേണനീങ്ങി എനിക്കു മനശ്ശാന്തികിട്ടി. അമ്മയുടെ മടിയിൽ അടങ്ങിയൊതുങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ശിശുവിന്റെതുപോലെയുള്ള ആനന്ദം എനിക്കു് അപ്പോഴാം ഉണ്ടായി. അങ്ങിനെയിരിക്കെ, പൂർവ്വാഹ്നത്തിലും സായാഹ്നത്തിലും വെളിയിൽച്ചെന്നു ലാത്താമെന്നപ്പെട്ടെന്നൊരുനാൾ കാരാഗൃഹാധികാരിയിൽ നിന്നു് എനിക്കു് അ

നജ്ഞകിട്ടി. ജെയിൽദ്വാരത്തിനെതിരെ അങ്ങൊരു മരമുണ്ട്. വെളിക്കാറോറാറുകൊണ്ട് ആ വൃക്ഷത്തിന്റെ മൂലത്തിലേക്കു യദൃഛയാ നോക്കിയപ്പോൾ അവിടെ കൃഷ്ണൻ മുരളീധരനായി നില്ക്കുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. പിന്നീട്, സ്വസ്ഥിയിലും, സർവ്വചേഷ്ടയിലും ഈശ്വരചൈതന്യമുണ്ടെന്ന് എനിക്ക് അനുഭവമായി. സർവ്വം ബ്രഹ്മമയം! അങ്ങുള്ള തൊഴിൽപ്പുരയും, ആ തൊഴുത്തും, ഒഴിഞ്ഞ വാനിടത്തു തെളിഞ്ഞു പറക്കുന്ന പക്ഷികളും, ഇടുങ്ങിയ മുറികളിൽ വിലങ്ങിൽക്കിടുങ്ങിയ ജെയിൽപ്പുള്ളികളുമെല്ലാം ബ്രഹ്മമയംതന്നെയെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. അപ്പോൾ പരമമായ ശാന്തിയും അഭിനവമായ ശക്തിയും എന്നിൽ ഉദിച്ചു. എന്തെല്ലാം എങ്ങിനെയെല്ലാം സംഭവിച്ചാലും ദൈവസങ്കല്പത്താൽ അവസാനം ശോഭനമായിട്ടേ പരിണമിക്കയുള്ളുവെന്ന് എനിക്കു ബോധമുണ്ടായി."

ഇതാണ് അരവിന്ദഘോഷിനു ജെയിൽവാസം കൊണ്ടുണ്ടായസിദ്ധി. എല്ലാകാര്യങ്ങളും ദൈവത്തിനു് അധീനമാണെന്നും, എല്ലാത്തിനും ദൈവമാണു കർത്താവെന്നും നിശ്ചയത്തോടെ അദ്ദേഹം ആ കേസ്സിൽ തീരെ നിരപരാധിയായിട്ടാണു വർത്തിച്ചതു്. തനിക്കു ബന്ധനമോചനത്തിനായി അദ്ദേഹം മനുഷ്യരോടും അർത്ഥിച്ചില്ല. താൻ നിരപരാധിയാണെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചതുമില്ല. കേസ്സിനെ സംബന്ധിച്ച നടപടികളിലെല്ലാം അദ്ദേഹം നിശ്ശബ്ദം നിലകൊണ്ടതേയുള്ളൂ. തന്നെ പോലീസുകച്ചേരിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുമ്പോഴും, തന്നെ

ക്രൂട്ടിന്നുള്ളിൽ നിത്തിക്കൊണ്ടു സാക്ഷികളിൽനിന്നു മജിസ്ട്രേട്ട തെളിവെടുക്കുമ്പോഴും, തന്നെ വീണ്ടും ജെയിൽ മുറിയിലേക്കു തള്ളുമ്പോഴുമെല്ലാം അദ്ദേഹം കണ്ടുപോന്നതു കൃഷ്ണചീല ഒന്നുമാത്രമാണു്. കൃഷ്ണന്നു് ഇങ്ങിനെയൊരു കളിക്കു താൻ പാത്രമാകയാൽ തന്റെ ജന്മം സഫലം തന്നെയെന്നോർത്തു് അടിക്കടിയുണ്ടായ ലോമഹർഷണം മാത്രമാണു തൽകേസ്സിനെ സംബന്ധിച്ചു' അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു വല്ലതും പ്രകടനമുണ്ടായിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു്.

പിൽക്കാലത്തു ദേശബന്ധുവെന്നു വിശ്രുതിനേടിയ അതുല്യവംഗകേസരിയായ ചിത്തരഞ്ജനദാസാണു് അരവിന്ദഘോസിന്റെ പക്ഷത്തിൽ വക്കീലായി നിന്നു വ്യവഹരിച്ചതു്. സാക്ഷിത്തെളിവുകളെല്ലാം കഴിഞ്ഞു്, ഒടുക്കത്തെ 'വക്കീൽപ്രസംഗ'ത്തിൽ സി. ആർ. ദാസ് മജിസ്ട്രേട്ടിനോടായി അരവിന്ദഘോസിനെക്കുറിച്ചു പറകയുണ്ടായതിൽ ചെറിയൊരംശം മാത്രം ഇവിടെ കാണിക്കാം:—

"ഇദ്ദേഹം—അരവിന്ദഘോസ്—ഈയൊരു കോട്ടിലല്ലാ ഇപ്പോൾ നില്ക്കുന്നതു്. ലോകചരിത്രത്തിലെ അത്യുന്നതമായ ധർമ്മാസനത്തിൻമുമ്പിൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ നിൽപ്പു് ഭാവിജനതയും കാണാം. അന്നേക്കു് ഈ കുടിലവ്യവഹാരവും ചപലസാക്ഷികളുമൊന്നും കാണുകയില്ല. ഇന്നത്തെ ഈ അസ്വാസ്ഥ്യവും വിദ്വേഷവുമെല്ലാം അന്നേക്കു് അസ്തംഗതമാകും. അരവിന്ദഘോസിന്റെ ഈ ജഡശരീരവും അപ്പോഴേക്കു് ഇല്ലാതായേക്കും. അന്നു—നമ്മളിൽനിന്നു ബഹുകാലത്തിന്നു

പ്പുറത്തു നില്ക്കുന്ന ആ ജനത അരവിന്ദഘോസിന്റെ യശോമൂർത്തിയെ ദേശീയമഹാകവിയെന്നും, ഭാരതമഹാജനനബിയെന്നും, മനുഷ്യലോകത്തിലേ പ്രേമപ്രഭാവാരമെന്നും കീർത്തനംചെയ്യും. അന്നു് ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ തിരുക്കുറൾ ഈ ഭാരതത്തിൽ മാത്രമല്ലാ, കടലുകടക്കപ്പുറമുള്ള ദൂരെദൂരെയായുള്ള നാടുകളിൽപ്പോലും പ്രതിധ്വനിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും."

ഇങ്ങിനെയുണ്ടായ ചിത്തരഞ്ജനവചോധാരയിൽ മജിസ്ട്രേട്ട് ആമഗ്നനായി. അദ്ദേഹം അരവിന്ദഘോസിനെ നിരപരാധിയെന്നു വിട്ടയച്ചു. 1909 മെയിമാസത്തിൽ അരവിന്ദഘോസ് ജയിലിൽനിന്നു പുറത്തുവന്നു. പോലീസിനു് അതിലും തോൽമപറ്റി. അതിൽനിന്നു സത്യദർശനമല്ലാ, അമർഷകർശനമാണു് അവക്കുണ്ടായതു്. സർവ്വഥാ പുണ്യാത്മാവാണു്, ഒന്നുകൊണ്ടും പാപശീലനല്ലാ അരവിന്ദഘോസെന്നു് അവർക്കു് അറിയുവാൻ മനസ്സുണ്ടായില്ല. അവർ ആ ധർമ്മപരായണനെ വീണ്ടും ബന്ധിക്കുവാൻ പതുങ്ങിപ്പിന്തുടർന്നു.

അരവിന്ദഘോസാവട്ടെ, ദേശീയമായ പ്രാരബ്ധകർമ്മത്തെ പിന്നെയും തുടർന്നു. ഭാരതധർമ്മത്തിന്റെ ഉദ്ധാരണത്തിനു് അദ്ദേഹം ധീരതയോടെ യത്നിച്ചു. ദൈതികതത്ത്വത്തെക്കാളധികം ആത്മികതത്ത്വമാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാമൊഴിയിലും വരമൊഴിയിലും പ്രകാശിച്ചതു്. സ്വധർമ്മപ്രതരാകുവിൻ എന്നു് അദ്ദേഹം നാട്ടുകാരെ വിളിച്ചുണർത്തിത്തുടങ്ങി. ജനങ്ങളെ പുന

സ്സംഘടനംചെയ്യുന്നതിലേക്ക് ആത്മതത്വവ്യവഹാരത്തിൽ ഏർപ്പെട്ട പൂർവികാചാര്യന്മാരെപ്പോലെയാണ് അദ്ദേഹം ദേശീയകായ്മത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചുപോന്നതു്. ആത്മാവിനാൽ മാത്രമാണ് ആത്മാവു് ഉദ്ധൃതമാകുവാൻ—തന്നെക്കൊണ്ടു മാത്രമേ താൻ നന്നാകയുള്ളു—എന്ന സത്യത്തെ ജനഹൃദയത്തിൽ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ആവുന്നേടത്തോളം പരിശ്രമിച്ചു. നമ്മെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം വെറും കൃത്രിമമായ വൈദേശികതത്ത്വത്തെയെല്ലാം വർജ്ജിച്ചു നമുക്കു നൈസർഗ്ഗികമായുള്ള ഭാരതീയതത്ത്വത്തിൽത്തന്നെ നാം പൂർണ്ണമായി പ്രവേശിക്കുന്നതായാലേ നമുക്ക് ഉന്നതിയുണ്ടാകയുള്ളുവെന്ന് അദ്ദേഹം ഋഷിവാക്യവ്യാഖ്യാനംചെയ്യുന്നതിൽ രാജദ്വേഷച്ചുവ ചിലർക്കു തോന്നിപ്പോലും. ഇംഗ്ലീഷിൽ 'കർമ്മയോഗി'യെന്നും ബങ്കാളിയിൽ 'ധർമ്മം' എന്നും രണ്ടു പത്രങ്ങൾ സ്വന്തമായി അദ്ദേഹം അക്കാലത്തു പ്രകാശിപ്പിച്ചുപോരുകയുണ്ടായി. ഭാരതധർമ്മത്തിന്റെ ഉദ്ധാരണത്താൽ ലോകത്തിന്നാകമാനം സമുൽകർഷമുണ്ടാകുമെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടിയാണ് അദ്ദേഹം ആ പത്രങ്ങളിൽ എഴുതീട്ടുള്ളതെല്ലാം. വേദജ്ഞനായ യോഗീന്ദ്രന്റെ സത്യദർശനമാണ് ആ പത്രങ്ങളിലെ ഉള്ളടക്കം. നിഷ്കാമകർമ്മത്തേയും സനാതനധർമ്മത്തേയും അവലംബിച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കണം മനുഷ്യരുടെ വിചാരാചാരങ്ങളെന്നു ഭാരതീയമായ വർത്തമാനാവസ്ഥയിൽ എല്ലാ നിലയിലും ഒന്നായും ഒന്നൊന്നായും തൊട്ടുകാണിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം വിമർശിക്കയാണ് ആ പത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു ചെയ്തിരുന്നതു്. എന്നിട്ടും, പലർക്കുമന്നു്

ആ പത്രങ്ങൾ തീക്കനലുകൾപോലെ തോന്നുകയുണ്ടായി. അന്നുള്ളവർ കാഞ്ഞവെള്ളത്തിൽ വീണ പൂച്ചകളായിരുന്നതിനാൽ ഈ പച്ചവെള്ളത്തെയും പേടിച്ചുപോയെന്നുമാത്രം. 'വന്ദേമാതര'മെന്ന ശബ്ദംപോലും രാജദ്വേഷസൂചകമെന്നു ദുർവ്യാഖ്യാതമായ അക്കാലത്തു്—രാജ്യസ്വാതന്ത്ര്യവ്യവഹാരമേതും ഉണ്ടാധികാരികളെ ക്രൂദ്ധരാക്കിവന്ന അക്കാലത്തു്—അമിതവാദികളെന്നു നിന്ദിച്ചുകൊണ്ടു ദേശീയപ്രവർത്തകന്മാരെയൊക്കെയും നിർദ്ദയം അടിച്ചമർത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന അക്കാലത്തു്—ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കു് ഒട്ടും പ്രിയംകരനല്ലാത്ത അരവിന്ദഘോസും, സമ്പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യമാണു നമ്മുടെ പ്രാപ്യസ്ഥാനമെന്നു വേദഘിതമായി ഉദ്ഘോഷിക്കുന്ന ആ പത്രങ്ങളും അന്നിവിടെ പെരുകിക്കിടന്നിരുന്ന ഭീരുക്കളെയെല്ലാം പേടിപ്പിച്ചതിൽ അത്ഭുതമില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു്, ധർമ്മത്തിന്നും കർമ്മയോഗിക്കും വേണ്ടുന്നേടത്തോളം പ്രചാരമുണ്ടായില്ല. വളരെയെല്ലാം കഷ്ടപ്പെട്ടുകൊണ്ടാണു് അരവിന്ദഘോസിനു് ആ പത്രങ്ങളെ ജീവിപ്പിക്കേണ്ടിവന്നതു്.

തന്നേയും തന്റെ പത്രങ്ങളേയും നാട്ടുകാർ അധികമായും പ്രകടമായും അടുക്കാതെ നിന്നതിൽ അവരെ പഴിക്കുകയല്ലാ അരവിന്ദഘോസ് ചെയ്തതു്. അദ്ദേഹം തന്നിലേക്കുതന്നെ നോക്കി. നാട്ടുകാരുടെ ഹൃദയത്തിൽ അഭയദാതാവായി നിർബ്ബാധം പ്രവേശിക്കുവാൻ തക്കവണ്ണം തനിക്കു് ആത്മവീര്യമുണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു അദ്ദേ

ഫം കണ്ടു. അങ്ങിനെ തന്റെ പ്രബോധനം നാട്ടുകാർ വേണ്ടുന്നത്ര ഏല്ക്കാത്തതിൽ അവരിലല്ലാ തന്നിലാണു അദ്ദേഹം കുറ്റം കണ്ടതു്. ജനങ്ങളെ നയിക്കുവാൻ താൻ ആളായിട്ടില്ലെന്നു് അദ്ദേഹം അറിഞ്ഞു. ഭാരത ജനനിയുടെ വത്സനാകുവാൻ താൻ അർഹനായിട്ടില്ലെന്നും അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലായി. യോഗബലംകൊണ്ടാണു പണ്ടുള്ളവർ ധർമ്മോദ്ധാരണത്തിനു ശക്തരായതു്. ആത്മജ്ഞാനം സമ്പൂർണ്ണമായി നേടിയവർ മാത്രമേ ഭാരതത്തിൽ സുചിരമായി പ്രശോഭിച്ചിട്ടുള്ളു. ആത്മാവിനെ അറിഞ്ഞാൽ എല്ലാം അറിയാമെന്നും, ആത്മയോഗമുണ്ടായാൽ സർവ്വജനയോഗം അനായാസേന സാധ്യമാണെന്നും ഋഷിവാക്കുണ്ടു്. വാഗ്വീര്യംകൊണ്ടോ, ബാഹുബലംകൊണ്ടോ താൽകാലികമായിമാത്രം അല്പം യശസ്സോ, അല്പം, ശ്രേയസ്സോ നേടാമായിരിക്കാം. അതു വെറും സ്വാർത്ഥം. ധർമ്മസംസ്ഥാപനമാവട്ടെ നാവിലൊ കൈയിലൊ അല്ലാ, ആത്മാവിലാണു വേണ്ടതു്. അധർമ്മത്തെ അടിച്ചമർത്തി, ധർമ്മത്തെ പിടിച്ചുയർത്തിയ മഹാപുരുഷന്മാർ യോഗസിദ്ധന്മാരാണു്. അതുകൊണ്ടു ഭാരതത്തെ സമുദ്ധരിക്കേണമെങ്കിൽ അതു യോഗബലംകൊണ്ടല്ലാതെ കഴികയില്ല. സൂര്യൻ ഉദിക്കട്ടെ; അപ്പോഴം സർവ്വത്ര സുദീപ്തമായ്ക്കൊള്ളും. ഇതു ഘോരാന്ധകാരത്തിൽ വെറും കൈത്തിരികൊണ്ടു ജനതയ്ക്കാകമാനം പ്രകാശം നൽകുവാൻ പുറപ്പെട്ടതു വെറും വ്യാമോഹം! തന്നിലുള്ള വാഗ്ദീപം കണ്ടുമാത്രം ഇത്തമോമഗ്നരായ ജനങ്ങളം തന്നെ വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ടു് അടുക്കുന്നതല്ലെന്നും, തന്നിൽ യോഗതേജോമൂർത്തി

യുടെ ആവേശമുണ്ടായാൽ ജനങ്ങളേവരും നിർഭയം അനുഗമിച്ചുകൊള്ളുമെന്നും അരവിന്ദഘോഷിനു ബോധമുണ്ടായി. വേദഭാണ്ഡാഗാരത്തിൽ ആത്മാവിനെ പ്രവേശിപ്പിച്ചു യോഗധനം നേടുവാൻ അദ്ദേഹം മുതിർന്നു. കർമ്മമെല്ലാം നിർത്തിവെച്ചു തപസ്സിലേയ്ക്കു് അദ്ദേഹം തിരിഞ്ഞു. വാസ്തവത്തിൽ, തപസ്സിനു് അധികാരിയാകുവാൻ അഭ്യസിക്കുകയാണു് അത്രയും കാലം അദ്ദേഹം ചെയ്തതു്. സുഖദുഃഖാദി ദ്വന്ദ്വങ്ങളേയും, കാമക്രോധാദിവികാരങ്ങളേയും നിഗ്രഹിച്ചവൻ മാത്രമേ തപസ്സിനു ശക്തനാകയുള്ളൂ. ത്യാഗപൂർവ്വകമായ ജനസേവനത്താലും, സത്യധർമ്മാത്മകമായ പരാക്രമത്താലും അദ്ദേഹം ശോകഭയങ്ങളെയെല്ലാം വെന്നുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഇനിയിറങ്ങാം തപസ്സിലേക്കെന്നായി.

'ധർമ്മ'ത്തിനും 'കർമ്മ'യോഗി'ക്കും ഏതാണ്ടു് ഒമ്പതുമാസത്തോളമേ ആയുസ്സുണ്ടായുള്ളൂ. അപ്പൊഴെക്കും ലൌകികവ്യവഹാരങ്ങളിൽനിന്നു് അരവിന്ദഘോസ് അന്തർദ്ധാനം ചെയ്തു. ബ്രിട്ടീഷിന്ത്യയിലെങ്ങും തന്റെ ശരീരത്തിനു് അദ്ദേഹം രക്ഷകണ്ടില്ല. തന്നെക്രൂടിയും ഘോരദണ്ഡവിധിയാൽ നിർവീര്യനാക്കുവാൻ സർക്കാർ കിങ്കരന്മാർ തരംനോക്കിക്കൊണ്ടു് എപ്പൊഴും ചുഴന്നുനിൽക്കുന്നുണ്ടെന്നറികയാൽ, ആ ബാധയിൽനിന്നു് ഒഴിയുന്നതിനു് അദ്ദേഹത്തിനു നാടുവിടേണ്ടിവന്നു. പരന്ത്രീസുനാടായ പുതുച്ചേരിയിലേയ്ക്കു് അദ്ദേഹം ആശ്രമവാസത്തിനായി യാത്രയായി.

അപ്പൊഴെക്കും, അരവിന്ദഘോസിന്റെ നേരെ സർക്കാരിൽനിന്നു നിയമാസ്ത്രപ്രയോഗമുണ്ടായി. അദ്ദേ

ഫം തന്റെ നാട്ടുകാരെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തുകൊണ്ടു 'കർമ്മയോഗി'യിൽ ഒടുക്കം എഴുതിയ ലേഖനം രാജദ്രോഹാത്മകമാണെന്നു തോന്നിക്കൊണ്ടു നീതിന്യായകന്മാർ ഇടഞ്ഞു. അവർ പ്രയോഗിച്ച അസ്ത്രത്തിനു ഫ്രഞ്ചുടർന്നും അദ്ദേഹമാകുകയാൽ അവക്കു നിരാശരാവേണ്ടിവന്നു. പുതുച്ചേരിയിൽ എത്തിക്കഴിഞ്ഞ അരവിന്ദഘോസിലേക്കു് അവരുടെ നിയമബാഹ്യവിനു നീളമില്ലായ്കയാൽ അതു പിൻവലിച്ചു", കർമ്മയോഗിയുടെ അച്ചുകൂടത്തിനുമേതെ ആഞ്ഞുവീട്ടു. എന്നാൽ, ആ കേസ്സിലും നിർഭാഗ്യാധികാരികൾക്കു തോല്പയാണുണ്ടായതു്. അരവിന്ദഘോസിനും കർമ്മയോഗിക്കും അപരാധമില്ലെന്നു ഹൈക്കോർട്ടുവിധി ഉണ്ടായി.

VI

1910-ാമാണ്ടു് ഏപ്രിൽമാസം 4-ാംതിയ്യതി അരവിന്ദഘോസ് പുതുച്ചേരിയിൽ പ്രവേശിച്ചു. അന്നുമുതൽ ഇന്നുവരെ അദ്ദേഹം ആ നാട്ടിൽത്തന്നെയാണു്. അവിടെനിന്നു് ഒരിടത്തേക്കും ഒരു മുഹൂർത്തത്തേക്കുപോലും അദ്ദേഹം അകന്നിട്ടില്ല. കാൺഗ്രസ്സിൽനിന്നു് അദ്ദേഹത്തെ പലകുറി വിളിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. കാലമായില്ലാ എന്നാണു് അതിനു് അപ്പോഴെല്ലാം മറുപടി.

പുതുച്ചേരിയിൽ പാർപ്പുറപ്പിച്ചതിൽപ്പിന്നെ, ആദ്യം നാലുകൊല്ലത്തേക്കു് അരവിന്ദഘോസ് യാതൊരു ലൌകികവിഷയത്തിലും മനസ്സു ചെലുത്തിയില്ല. ഏകാഗ്രമായി ധ്യാനനിഷ്ഠയിൽ അദ്ദേഹം ഏർപ്പെട്ടു. ചിത്തവൃത്തിനിരോധമായ യോഗത്തിൽ അദ്ദേഹം നിശിതവ്രതത്തോടെ സുസ്ഥിതനായി. ഇന്ദ്രിയഗ്രാമങ്ങളെ കീഴട

ക്കിയവൻമാത്രമേ മഹാകർമ്മങ്ങൾക്കേതിന്നും ശക്തനാകയുള്ളൂ. നാലുകൊല്ലത്തെ തപസ്സുകൊണ്ട് അരവിന്ദഘോസ് ജിതേന്ദ്രിയനായി. അന്തസ്സാരമെല്ലാം ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽക്കൂടി ഒഴിഞ്ഞുപോകുന്നതുകൊണ്ടാണു മനുഷ്യന്നു് ആത്മവീര്യമില്ലാതാകുന്നതു്. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ നിഗ്രഹിച്ചു മനസ്സിനെ ഒതുക്കുമ്പോൾ ആത്മാവിനെ പ്രാപിക്കുന്നതിന്നു് അവൻ ബലാനചിതനാകും. ഈ ബഹിർല്ലോകത്തിലല്ല, ആ അന്തരാത്മാവിലാണു മനുഷ്യന്നുള്ള ശാശ്വതമായ സിദ്ധികളെല്ലാം. ആത്മാവിന്റെ നിഴലാണു വെളിയിൽ ഇക്കാണുന്നതു മുഴുവൻ. അകത്തെ ജ്യോതിസ്സിലല്ലാ, പുറത്തെ നിഴലിലാണു ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരം. അതുകൊണ്ടെപ്പോഴും ഭയശോകാധീനനായി മനുഷ്യന്നു കഴിയേണ്ടിവരുന്നു. ഛായയെവിട്ടു, ജ്യോതിസ്സിലേക്കു തിരിയേണമെങ്കിൽ ആദ്യം മനസ്സിനെ അന്തർമുഖമാക്കണം. അതിന്നു് ഇന്ദ്രിയങ്ങളെല്ലാം ബഹിർല്ലോകത്തിൽനിന്നു പിൻവലിക്കണം. അതുമുഴുവൻ നാലുകൊല്ലംകൊണ്ടു് അരവിന്ദഘോസ് സാധിച്ചു. അപ്പോഴാണു അദ്ദേഹത്തിന്നു് ആത്മികമാർഗ്ഗം ഉറച്ചുകിട്ടിയതു്. അതോടുകൂടി വേദാഭ്യാസത്തിന്നു് അദ്ദേഹം അധികാരിയായി.

1914-ാമാണ്ടു് അരവിന്ദഘോസ് "ആര്യ്യ"യെന്ന ഇംഗ്ലീഷ് മാസികപത്രം ആരംഭിച്ചു. ലോകമഹാസമരവും അക്കൊല്ലം തന്നെയാണല്ലോ തുടങ്ങിയതു്. ആധുനികലോകത്തിന്നു സുഗ്രഹമാകുമാറു വേദവ്യാഖ്യാനമാണു് ആര്യ്യയിലെ വിഷയം. അരവിന്ദഘോസ് ഗഹന

വേദാന്തവനത്തിൽ പ്രാഗത്ഭ്യത്തോടെസഞ്ചരിക്കുമ്പോഠം അവിടെ കാണുകയുണ്ടായ വിവേങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒട്ടുചിലതു പുറത്തേക്കിട്ടുതരികയാണ് 'ആയ്ച്ച്'കൊണ്ടു ചെയ്യുന്നു. ഭൂലോകത്തിനു സ്വർല്ലോകവുമായുള്ള ഇടപാടുപൌരാണികകാലത്തെപ്പോലെ ഇപ്പോഴും ആവാമെന്ന് അദ്ദേഹം കാണുന്നു. വേദജ്ഞാനമുണ്ടായാൽ അതുതന്നെയാണു ദേവലോകത്തിലേക്കുള്ള താക്കോൽ. അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം തൃയീവിദ്യയിലേക്കു ജനതയെ ആകർഷിക്കുവാൻ ആയ്ച്ചയെക്കൊണ്ടു ആവുന്നതു പരിശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. വേദത്തിന്റെ മഹത്വവും അരവിന്ദഘോസിന്റെ പാണ്ഡിത്യവും ആയ്ച്ചയിൽ നല്ലവണ്ണം കാണാം ഭാരതത്തിനു വേദത്തിൽ ക്രൂടിയല്ലാതെ ഉൽകർമുണ്ടാകുന്നതല്ലെന്നും, ഭാരതം ഉണർന്നാലല്ലാതെ ലോകം ശാന്തിനേടുന്നതല്ലെന്നുമാണു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. വിവേകാനന്ദനെക്കാഠം കുറെക്കൂടിയും അകത്തേക്കു കടന്നുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം വേദത്തെ ദർശിക്കുന്നതു്. അഥവാ, വിവേകാനന്ദൻ സംന്യാസിമാരെ—അരവിന്ദൻ പണ്ഡിതന്മാരെ വേദത്തിലേക്കു വിളിക്കുന്നു. ഈ ഭൂമിയിൽത്തന്നെയാണു സ്വർഗ്ഗമെന്നു വേദത്തിൽ കാണാമെന്നും, യേഴുഗത്താൽ മനുഷ്യനു് അമർത്ത്യനാവാമെന്നും, ഭൂമിയിൽ ഇക്കാണുന്നതെല്ലാം ദേവകായ്മാകയാൽ ഏതു മനുഷ്യനും ഇവിടെ നിർഭയം വിഹരിക്കാമെന്നും അരവിന്ദഘോസ് ആയ്ച്ചയിൽ പ്രമാണപൂർവ്വം പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭഗവൽഗീതയേയും അദ്ദേഹം ആയ്ച്ചയിൽ വ്യാഖ്യാനിച്ചിരിക്കുന്നു. തിലകവ്യാഖ്യാനം കർമ്മപ്രധാനമാണല്ലോ. അരവിന്ദവ്യാഖ്യാനം യോഗപ്രധാനമാണു്.

ഇപ്പോഴത്തെ സയിൻസ് എത്രത്തോളം ഉയന്നിട്ടുണ്ടോ അത്രയും ഉയരെ ഭഗവൽഗീതയെ പൊക്കിവെക്കുകയാണ ബാലഗംഗാധരതിലകൻ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. സത്യത്തിൽനിന്ന് — ശാന്തിയിൽ നിന്ന് — ആത്മതേജസ്സിൽ നിന്ന് — അഖണ്ഡപരിപൂർണ്ണത്തിൽ നിന്ന് — നിത്യസത്രാജ്യത്തിൽനിന്ന് — മനുഷ്യർ ഇപ്പോഴും എത്രത്തോളം അകന്നിരിക്കുന്നുവെന്ന് അളന്നുകാണിക്കുന്നതാണ് അരവിന്ദഘോസിന്റെ ഗീതാവ്യാഖ്യാനം. കർമ്മമയമാണ ലോകമെന്ന് അദ്ദേഹവും കാണുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ, ആ കർമ്മം സചേതനമാകേണമെങ്കിൽ യോഗയുക്തമാവേണമെന്ന് അദ്ദേഹം ഉപദേശിക്കുന്നു. കർമ്മപ്രധാനംകൊണ്ടു മനുഷ്യനു സത്തിൽ — മോക്ഷത്തിൽ — എത്താമെന്നു തിലകൻ കാണിക്കുന്നു. യോഗബലം കൊണ്ടു സത്തെ മനുഷ്യനു തന്നിലേക്കു വലിക്കാമെന്നതാണ് അരവിന്ദന്റെ ദർശനം. ഈ മനുജജീവിതത്തിൽത്തന്നെ അമരസാമ്രാജ്യം സ്ഥാപിക്കാമത്രേ അവനവനിൽത്തന്നെ അകത്തു മറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ആ സാമ്രാജ്യത്തെ പുറത്തേക്കു കൊണ്ടുവരുകമാത്രമേ വേണ്ടതുള്ളൂ. അതു യോഗത്താൽ സാധിക്കും. അതിനുള്ള വഴി വേദത്തിലുണ്ട് — ഇതാണ് അരവിന്ദമതം. ഇതിനെക്കുറിച്ച് ആര്യയിൽ വിവിധരൂപേണ ഹൃദയംഗമമായി വ്യവഹരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അരവിന്ദസാഹിത്യനിധിയാണ് 'ആര്യ'. ആ നിധിയെക്കൊണ്ടു ലോകം ഇനിയങ്ങോട്ടാണ ഭദ്രസമ്പന്നമാകുവാൻ പോകുന്നതു്. ദുർല്ലഭം ചില പണ്ഡിതാഗ്രേസരന്മാർക്കു മാത്രമേ ഇപ്പോഴും അതിൽ കണ്ണെത്തീട്ടുള്ളൂ. അവർക്കുതന്നെയും അതിനെ

ചിന്താവിഷയമാക്കുവാൻ ഇപ്പോഴും കാലമായിട്ടില്ല. ലോകത്തിനു് ഇനിയുമെത്രയോ തപിക്കുവാനുണ്ടു്. തപിച്ചു തപിച്ചു പാകമാകുമ്പോഴും ഈ ഭ്രാന്തിയിൽനിന്നു സാക്ഷാൽ ശാന്തിയിലേക്കു ലോകം തിരിയും. അപ്പോഴേക്കുള്ള നേട്ടമാണു് അരവിന്ദഘോസിനേറ്റതു്.

ഏതുകൊല്ലം മാത്രമേ അരവിന്ദഘോസ് ആശ്രമത്തെ നടത്തുകയുണ്ടായുള്ളൂ. 1921 മുതൽക്കു് അദ്ദേഹം 'ദേവമണ്ഡലം' സ്ഥാപിക്കുവാനാണു പരിശ്രമിച്ചുപോരുന്നതു്. ഭൂമിയിൽത്തന്നെ ദേവതുല്യം നേടിയ മനുഷ്യരെ അദ്ദേഹത്തിനു വളർത്തണംപോലും. ഇതിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം 1920-ൽ പ്രസ്താവിക്കയുണ്ടായതു നമുക്കു നോക്കാം:—

"ഇപ്പോഴും ഭാരതീയർ നശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണു്. അങ്ങിങ്ങെങ്ങാനോ ഒട്ടു ചില യോഗികളും ബ്രഹ്മചാരികളും ആത്മസ്വാതന്ത്ര്യം ഭുജിക്കുന്നുണ്ടാവാം; അല്പം ചില ഭക്തന്മാർ പ്രേമാനന്ദത്തിൽ മദോന്മത്തരായി ആറാടുന്നതുമുണ്ടാവാം. മറെറല്ലാവരും ചൈതന്യഹീനരായി ഘോരതമസ്സിൽ ആണ്ടുകിടക്കുകയാണിപ്പോഴും. ജ്ഞാനദീപ്തിയും മനോബലവും ഇല്ലായ്മയാലാണു ഭാരതീയക്കു് ഇങ്ങിനെ അധഃപതിക്കേണ്ടിവന്നതു്. മാനസികമായി ബലഭ്രഷ്ടരാണു പാശ്ചാത്യർ. ഏതുകാര്യത്തെക്കുറിച്ചും അവർക്കു ഗാഢമായി വിചിന്തനം ചെയ്യുവാൻ ശക്തിയുണ്ടു്. മഹാകർമ്മങ്ങളിൽ അവർ ഉത്സാഹത്തോടെ പ്രവേശിക്കുന്നു. ഭാരതീയരാവട്ടെ, ഹീനവിചാരങ്ങളിലും തുച്ഛകാര്യങ്ങളിലുമാണു മനസ്സുചെലുത്തുന്നതു്. ശ്രേഷ്ഠഗണത്തിൽ ചേർക്കുവാൻ സുദർല്ലഭമാ

യിട്ടേ ഇവിടെ ആളുള്ളൂ. പരക്കേയുള്ളവരേവരും ബുദ്ധിയിലും മനസ്സിലും തീരെ ദുർബ്ബലരാണ്. ധൈര്യമോ വീര്യമോ തുള്ളിപോലും അവരിൽ കാണുന്നില്ല. ഒരേനിമിഷത്തെ ഉദ്യോഗത്താൽ അവർ തളർന്നുപോകുന്നു. എങ്കിലും, പൂർവ്വികന്മാരുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു ഭാരതത്തിൽ ആത്മികബലം ഇപ്പോഴും അന്തർല്ലീനമായി അവശേഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു മറെറല്ലാബലത്തെയും അടിച്ചു തകർത്തു ജയിക്കുവാൻ തക്കവണ്ണം തേജസ്സു കൂടിയതാണ്. ആ ബലത്തെ നമ്മളിൽ ഉറപ്പിക്കുവാൻ നാം വിധിപോലെ ശക്തിയെ ആരാധിക്കണം. ശക്തിപൂജയെ നാം തിരസ്കരിച്ചിരിക്കയാണ്. അപ്പോഴും ശക്തി ദേവിക്കു നാം വേണ്ടാത്തവരായി. മാനസികക്ഷോഭത്തിൽ ക്രീഡിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നാൽ ജയം നേടാമെന്ന ആശ എനിക്കേതുമില്ല. പരിവ്യാപ്തമായ ശാന്തിയിൽനിന്നാണ് യോഗമുത്തിയുടെ ഉദയം. ശക്തിമഹോദധിയിൽ ജ്ഞാനദീപത്തിൽ നിന്നു കിരണാവലികൾവിളയാടട്ടെ. ആ കിരണമണ്ഡലത്തിൽ ഐക്യവും, പ്രേമവും, ആനന്ദവും ഉറപ്പും പരപ്പും ചേർന്ന്, അതിരും എതിരുമില്ലാതെ ഉല്ലസിച്ചുവളരട്ടെ. അങ്ങിനെയുള്ള ഉദ്യമത്തിലേക്കാണ് എന്റെ മനസ്സു ചെല്ലുന്നതു്. ഇതിലേയ്ക്കു ശിഷ്യന്മാരായി ലക്ഷമോ സഹസ്രമോ വേണമെന്നില്ല. പൂർണ്ണമനുഷ്യരായി ഒരു നൂറുപേർ ഉണ്ടായാൽ മതി. കാമലോഭങ്ങൾക്കോ മദമാത്സര്യങ്ങൾക്കോ മനസ്സിൽ ഇടം കൊടുക്കാത്തവരായി, സ്വാർത്ഥകർമ്മങ്ങളെയും സ്വാർത്ഥവിചാരങ്ങളെയും ദൈവത്തിൽ സമർപ്പിച്ചവരായിരിക്കണം അവർ. തന്നിലുള്ള ദൈവതത്തെ ജ്ഞാനോദയത്താൽ ഉണ

ത്തി സത്യപ്രകാശത്തിൽ ഉറപ്പുകി അമരജീവിതത്തെ പ്രാപിച്ചവനാണു രാജ്യത്തിൽ ശ്രേയസ്സുയർത്തുവാൻ സമർത്ഥൻ. അങ്ങിനെയുള്ള അമരത്വത്തിന്നായി പ്രയത്നിക്കുന്നവരെ ഉറപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ളതാണു് എന്റെ ഈ ദേവഗണപ്രസ്ഥാനം. ആധ്യാത്മികമായ ഐക്യത്തെ ആധാരമാക്കി നിലകൊള്ളുന്ന സാക്ഷാൽ ഭാരതധർമ്മത്തെ ഉജ്ജീവനംചെയ്യു് അതിനെക്കൊണ്ടു സർവകർമ്മങ്ങളെയും നടത്തുന്നതിന്നാണു ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്. അഭിവൃദ്ധി അന്തരംഗത്തിൽനിന്നാണു് ഉണ്ടായിവരേണ്ടതു്. ബാഹ്യമായ വികാരഭേദംകൊണ്ടു മാത്രം ശ്രേയോവഹമായ വൃദ്ധിയാകയില്ല. ഓരോ മനുഷ്യനേയും അവനവന്റെ പ്രകൃതിപോലെ വളരുവാൻ വിടണം. മോക്ഷമെന്നോ, നിർവ്വാണമെന്നോ പേരിൽ പാരത്രികമായി മാത്രം ആത്മസായുജ്യത്തിന്നായി ഉദ്യമിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതാണു പഴയ ധാർമ്മികവിധികളെല്ലാം. ഐഹികമായിട്ടതന്നെ ദൈവതത്വം നേടാമെന്നുള്ളതുകൊണ്ടു് അതിലേക്കാണു് എന്റെ പോക്കു്. സൂക്ഷ്മശരീരത്തിലോ പരലോകത്തിലോ മാത്രമല്ല, ഈ സ്ഥൂലശരീരത്തിൽതന്നെ—ഈ ലൗകികജീവിതത്തിൽതന്നെ—ആത്മാവിനെ പ്രകാശിപ്പിക്കാം. ഈ ജീവിതം തീരെ തുച്ഛമാണെന്ന മതത്തോടു ഞാൻ യോജിക്കുന്നില്ല. ഈ ഭൗതികജീവിതത്തെ ആത്മസാന്നിധ്യത്താൽ തേജോമയമാക്കാമെന്നു ഞാൻ കാണുന്നുണ്ടു്. ഈ ജീവിതത്തിൽ നാം ഈശ്വരനെ പ്രകടമായി പ്രതിഷ്ഠിക്കണം. ഭൗതികജീവിതവും ആത്മികജീവിതവും ഒന്നാക്കിത്തീർക്കണം. ജ്ഞാനജ്യോതിസ്സിനെപ്രാപിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞാൽ

ജീവിതരഹസ്യമെല്ലാം വെളിപ്പെട്ടം. ഈശ്വരന്റെ നിത്യലീലയാണുലോകമെന്നു് അപ്പോഠം നാം കാണും. ആ ലീലയുടെ പ്രകാശമാണു് ആത്മാവു്. സൂക്ഷ്മമോ സ്ഥൂലമോ ആയ സവ്വ്ഭ്രതങ്ങളിലും ബ്രഹ്മമുണ്ടു്. ബ്രഹ്മജ്ഞാനമുണ്ടായാൽ നിത്യാനന്ദം സുകരമായി. ശരീരം, മനസ്സു്, ജീവൻ, ലോകം എന്നിവയിലെല്ലാം അപ്പോഠം ആനന്ദിക്കാം. അങ്ങിനെ ഈ ജീവിതത്തിൽത്തന്നെ സച്ചിദാനന്ദം ഭോഗ്യമാകുന്നതാണു്. ഈ നിശ്ചയത്തോടുകൂടിയാണു ഞാൻ യോഗനിഷ്ഠയിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നതു്."

ഈ 'പ്രസ്ഥാന'ത്തിൽ ആദ്യം അരവിന്ദഘോസിനു നാലോ അഞ്ചോ അനുയായികഠം മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ക്രമേണ ഇവരുടെ സംഖ്യ വർദ്ധിച്ചുതുടങ്ങി. വിധിവത്തായി യോഗമാർഗ്ഗത്തെ അനുസരിച്ചു ദൃഢവ്രതരും ത്യാഗശീലരുമായ യമികളാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാർ. അവരേവരും വിദ്വത്പ്രധാനത്തിൽ പ്രശസ്തരാണു്. അവരവർക്കുള്ള സർവ്വസ്വത്തെയും കേതിപൂവ്വം സമർപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഗുരുസേവനം ചെയ്യുന്നവരാണവർ. ഹിന്ദുവും ബൌദ്ധനും ക്രിസ്ത്യാനിയും മുസ്സൽമാനും അവരിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഇന്ത്യയിൽ നിന്നു മാത്രമല്ലാ, ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നും ഫ്രാൻസിൽനിന്നും അമേരിക്കയിൽനിന്നും സത്യകാമന്മാർ ആ ശിഷ്യഗണത്തെ വർദ്ധിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. സാധകന്മാരായിട്ടാണു് അരവിന്ദാശ്രമത്തിൽ ഇവർ പ്രവർത്തിക്കുന്നതു്. വീടും നാടും വിട്ടു്, പേരും പെരുമയും മറന്നു്, ഇന്ദ്രിയസുഖങ്ങളിൽ വിര

കതരായി, പൂവ്വികമായ നേട്ടമെല്ലാം ആശ്രമത്തിന്നാ
യി അർപ്പിച്ച് അവർ അരവിന്ദഘോസിനെ പരി
ചരിച്ചുകൊണ്ടു വാഴുന്നു. മനുഷ്യജീവിതത്തിലേക്കു ദേ
വപ്രഭാവത്തെ ആനയിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവരാ
ണവർ. ആത്മതേജസ്സിനെ ഉജ്വലിപ്പിച്ചു ലോകത്തി
ന്നു ശാന്തി നൽകുവാൻ ഉഗ്രതപസ്സിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കു
ന്നവരാണവർ. അവർക്കിടയിൽ സ്ത്രീകളുമുണ്ട്. ഏ
വരും ബ്രഹ്മചാരികളാണ്.

ഏറ്റവും വിനീതമായിട്ടാണ് ആശ്രമവാസികളുടെ
ജീവിതം. സതപ്രധാനപ്രധാനമായ പദാർത്ഥങ്ങളാ
ത്രമേ അവർ ഭുജിക്കയുള്ളു. ഭക്ഷ്യഭോജ്യങ്ങളെല്ലാം നി
ശ്ചിതകാലത്തു പരിമിതമായിട്ടാണ് അവർ സേവിക്കു
ന്നതു്. ആശ്രമസംബന്ധമായ എല്ലാ ജോലികളും ശി
ഷ്യവർഗ്ഗം നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ജീവിതത്തിന്നു് അപേക്ഷി
തമായ ഏതു ജോലിക്കും ഉച്ചനീചഭേദമില്ല. ശുചി
ത്വം അകത്തും പുറത്തും ഒരുപോലെ നിഷ്കൃഷ്ടമായി
ആചരിക്കുന്നുണ്ടു്. ആശ്രമഭരണസ്ഥാപനത്തെ പല
ഡിപ്പാർട്ടുമെൻറുകളായി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. കലവറ,
അടുക്കള, മരാമത്തു്, കൃഷി, വിദ്യാഭ്യാസം, വൈദ്യം,
ശുചീകരണം, വിളക്കുവെപ്പു്, എന്നിങ്ങനെയുള്ള വകു
പ്പുകളും പല ഉപശാഖകളോടുകൂടി ഇവിടെ കാര്യക്ഷമ
മായി നടത്തിവരുന്നു. ലോകത്തിലേ പല ഭാഷകളി
ലുമുള്ള ഉൽകൃഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം അടക്കിക്കൊണ്ടു വലി
യൊരു വായനശാലയും ഇവിടെയുണ്ടു്. പല വീഥിക
ളും ഓരോ വീഥിയിലും പല മന്ദിരങ്ങളുമായിട്ടാണു്

ആശ്രമം. ഓരോ മന്ദിരവും ഓരോ ഉദ്യാനമദ്ധ്യത്തി
ലാണ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്. വൈദ്യുതദീപമാണ് എ
ല്ലാ വീട്ടിലേയ്ക്കും വെളിച്ചത്തിനു്. കുടിക്കുവാൻ ശുദ്ധ
ജലം തയ്യാറാക്കുന്നതു യന്ത്രപ്രയോഗത്താലാണ്. പാ
ത്രങ്ങളുണ്ടാക്കുവാനും, ചായം തേയ്ക്കുവാനും, മോട്ടാർ
കാർ മുതലായ വാഹനങ്ങൾക്കു കേടുതീർക്കുവാനും, തുണി
കൊണ്ടും തോലുകൊണ്ടും ജീവിതരക്ഷയ്ക്ക് അപേക്ഷി
തമായ സാമാനങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുവാനും മറ്റുമായി വെ
വ്വേറെ തൊഴിൽശാലകൾ ഇവിടെ അനേകശതമാണ്.
ഏതു ശിഷ്യനും വാസനാനുരൂപം വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ
ഏർപ്പെടുവാൻ ഇവിടെ സൌകര്യമുണ്ട്. വിവിധഭാഷാ
ഭ്യാസത്തിനും, കാവ്യനിർമ്മാണകൌശലത്തിനും, ഗീ
തം, നൃത്യം, ശില്പം, ചിത്രം മുതലായ വിവിധകലകളിൽ
സാമർത്ഥ്യവിശേഷത്തിനും, കൃഷിവാണിജ്യവ്യവസായ
വൈദഗ്ധ്യത്തിനും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം സ്ഥാപന
ങ്ങൾ ഇവിടെ പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. ഇവയിൽനിന്നു ശി
ഷ്യജനം നേടുന്ന വിജയം മറെറാരിടത്തു കൊണ്ടുപോ
യി സ്വന്തമായി വല്ല കാര്യസിദ്ധിക്കും ഒരിക്കലും വെ
ലവാക്കിക്കൂടാ. ശിഷ്യരുടെ മനോബലത്തിനും ബുദ്ധി
വികാസത്തിനുംവേണ്ടി മാത്രമാണു വിദ്യാഭ്യാസസംബ
ന്ധമായ ഈ ഏർപ്പാടുകളെല്ലാം. പൂർവ്വാഹ്നത്തിലും സാ
യാഹ്നത്തിലുമാണു യോഗാഭ്യാസം. അതുകഴിഞ്ഞു് അ

വരവരുടെ വാസനപോലെ ഓരോരോ തൊഴിലുകളിൽ ശിഷ്യർ ചെല്ലുന്നു. അവരവർക്കുള്ള ജോലിയെല്ലാം സുവ്യവസ്ഥിതമാണു്; അതിനൊ ആരും ഒന്നുകൊണ്ടും അതിലംഘിച്ചുകൂടാ. വിദ്യാവിചാരം, ഭരണനിവ്വഹണം, കൃഷിവ്യവസായം, പരിചരണം, വിദ്യാഭ്യാസം എന്നീ പഞ്ചമുഖങ്ങളോടുകൂടിയതാണു് ആശ്രമമൂർത്തി. ഓരോന്നിലും പല നിലകളുണ്ടു്. അതതിൽ ഏർപ്പെട്ടവർ അതിൽത്തന്നെ ജാഗ്രത്തായി നിലകൊള്ളണം. യോഗമാണു് ആശ്രമമൂർത്തിയുടെ ആത്മാവു്. അതു് ഏവർക്കും .ഒരുപോലെയാണു ജീവിതത്തിൽ. ആത്മപ്രകാശനത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ള യോഗാഭ്യാസത്തിൽ യഥാകാലം യഥാശക്തി എല്ലാവരും ചേരണമെന്നുള്ളതു നിർബ്ബന്ധമാണു്. ആശ്രമവിഷയമായ കാര്യങ്ങളല്ലാതെ മറെറാന്നും അവിടെ വിനോദസംഭാഷണത്തിനുപോലും വിഷയമല്ലാ. അന്യർക്കാർക്കും അനുമതിക്കുടാതെ ആശ്രമത്തിൽ പ്രവേശിച്ചുകൂടാ. ആശ്രമകാര്യാർത്ഥമല്ലാതെ ശിഷ്യരാരും വെളിയിലേക്കു ചെല്ലുകയുമരുതു്. ആഗസ്ത് 15-ാംനു-യിലെ അരവിന്ദജയന്തിക്കും, നവമ്പർ 24-ാംനു-യിലെ അരവിന്ദസിദ്ധിമഹോത്സവത്തിനും, ഫിബ്രുവരി 21-ാംനു-യിലെ ജഗന്മാതാജയന്തിക്കുംമാത്രമേ ആശ്രമത്തിനുള്ളിൽ പുറമേയുള്ളവർക്കു ചെല്ലുവാൻ അനുജ്ഞകിട്ടുക പതിവുള്ളു. എങ്ങും പ്രസാദാത്മകമായ ശാന്തം! എങ്ങും സുഭഗമായ മൌനം! എല്ലാവരും സുവ്യവസ്ഥിതം കർമ്മവ്യഗ്രർ!—ഇതാണു് ആശ്രമത്തിലേ അവസ്ഥ.

ഇപ്പോഴേക്ക് ഇരുപത്തൊന്നുകൊല്ലമായി, അരവിന്ദഘോസ് ഈ ആശ്രമത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചുതുടങ്ങീട്ട്. ഇത്രയും വർഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ഒരിക്കലെങ്കിലും അദ്ദേഹം വെളിയിലെങ്ങും ഇടപെട്ടിട്ടില്ല. പാപ്പിടം മാറേണ്ടിവരികയാൽ അങ്ങിനെ മൂന്നുകുറിമാത്രമേ അദ്ദേഹത്തെ പുറത്തു കാണുകയുണ്ടായിട്ടുള്ളൂ. ഇത്ര സുദീർഘമായ ആശ്രമവാസം—ഇത്ര വിജനമായ തപോമയജീവിതം—ആധുനികലോകത്തിനു് അത്ഭുതാവഹംതന്നെ. യോഗരഹസ്യസിദ്ധിക്കായി ജീവിതക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരേ മനസ്സോടെ കിളച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണു് അരവിന്ദഘോസ്. ഇഹപരയോഗം! സർവ്വജനയോഗം! ആത്മികഭൌതികയോഗം! കർമ്മഭക്തിജ്ഞാനങ്ങളുടെ ഏകീകൃതയോഗം! മർത്ത്യവസ്ത്തിൽ, ശശ്വത്തായി, തേജോമയമായി, സർവ്വൈശ്വര്യസമ്പൂർണ്ണമായ ദേവയോഗം!

ഉത്തരഭാഗം.

അരവിന്ദഘോസ് 1905-ൽ തന്റെ ഭാര്യയ്ക്ക് അയച്ച കത്ത്:—

"പ്രിയേ, മൃണാളിനീ,

"ഇപ്പോഴം, നിന്നെ ഞാൻ അറിയിക്കുന്നത് ഏറ്റവും ഗൌരവംക്രുടിയ കാര്യമാണ്. എന്റെ മനോഭാവം അകപ്പാടെ അസാധാരണമായ്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അസാധാരണമായ വിചാരങ്ങളും വികാരങ്ങളും മനസ്സിൽ സംഭവിച്ചുതുടങ്ങിയാൽ ആ അവസ്ഥയെ ഉന്മാദമെന്നാണ് ജനങ്ങളം കാണുന്നത്. എന്നാൽ, അങ്ങിനെയുള്ള ഉന്മത്തൻ തന്റെ ആ അസാധാരണവിഷയത്തിൽ വിജയം നേടുകയാണെങ്കിൽ, അവനെ അപ്പോഴം മഹാത്മാവെന്നും ജനനായകനെന്നും പുകഴ്ത്തിയേക്കും. എല്ലാം മുമ്പുള്ളതിനെ തുടർന്ന തുടർന്ന പോകുന്നതല്ലാതെ നവമായി, അസാധാരണമായ വൃത്തിവിശേഷം ലോകത്തിൽ സുദർല്ലഭമായിട്ടേ കാണുന്നുള്ളൂ. ആ അസാധാരണത്വംകൊണ്ടു ജയം നേടുന്നവരാവട്ടെ; അതിലധികം ദുർല്ലഭമാണം. ആയിരത്തിൽ പത്തുപേർ പോലുമില്ലാ അസാധാരണചരിതന്മാർ; പത്തിൽ രണ്ടാംപോലുമില്ല സിദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുവാൻ. എന്റെ അവസ്ഥയാവട്ടെ, ഉഭയഭ്രഷ്ടമായിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. എന്റെ ഉദ്യമത്തിൽ

സിദ്ധിയെ ഞാൻ സമീപിക്കപോലും ചെയ്തിട്ടില്ല. ആ ഉദ്യമത്തിൽത്തന്നെയും ഞാൻ പൂർണ്ണമായി ഇനിയും ഇറങ്ങിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുമില്ല. ലൌകികമായി ഇവിടെ സാധാരണമായുള്ള വിചാരാചാരങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ എനിക്കിപ്പോഴും സ്ഥാനമില്ല. കായ്സിദ്ധിയൊന്നും എന്നിൽ കാണുന്നതുമില്ല. അതുകൊണ്ടു സാധാരണക്കാരേവരും എന്നെ ഭ്രാന്തനെന്നുതന്നെയാണു വിളിക്കുക. എന്റെ ഈ ഭ്രാന്തിനു മൂന്നു കൈവഴികളുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നാമത്തേതു് ഇതാണു്:—

"വിദ്യയേയും വിത്തത്തേയും സംബന്ധിച്ചു് അവനവനു കിട്ടുന്ന വിഭവങ്ങളിൽനിന്നു തന്റെ കുടുംബസംരക്ഷണത്തിനു് അത്യന്തം അപേക്ഷിതമായ അംശം മാത്രമേ മനുഷ്യൻ ചെലവിടാവൂ. കിട്ടിയതു മുഴുവൻ തനിയെ തിന്നൊടുക്കുവാൻ മനുഷ്യനു് അധികാരമില്ലെന്നാണു് എന്റെ മതം. ദൈവത്തിൽനിന്നുണ്ടാകുന്നതാണു് ആ നേട്ടങ്ങളെല്ലാം. മനുഷ്യൻ അതെല്ലാം തന്റെ ഉപഭോഗത്തിൽ പൊതിഞ്ഞു കെട്ടിവെച്ചു പൂഴുക്കുന്നതു ദൈവസമ്മതമല്ല. ജീവിതധാരണത്തിനു കൂടിയേകഴിയുമെന്നുള്ളതു മാത്രം എടുത്തു ബാക്കിയുള്ളതെല്ലാം ദൈവത്തിനുതന്നെ തിരിയെ കൊടുക്കണം; അതതുരുയും ദൈവകായ്യാർത്ഥം വിനിയോഗിക്കുവാനുള്ളതാണു്. എനിക്കു കിട്ടാവുന്നതും കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞതുമെല്ലാം വാരിയെടുത്തു് എന്റെ സുഖഭോഗങ്ങൾക്കു മാത്രമായി ഞാൻ ചെലവിടുന്നതായാൽ അതു വെറും തസ്കരവൃത്തിയാണു്.—

ദൈവത്തിൽനിന്നു നേടുന്ന ധനം ദൈവകായ്യത്തിന്നായി അപ്പിക്കാതെ ലോഭത്താൽ സ്വന്തമാക്കുന്നവൻ പാപാത്മാവായ ചോരനാണെന്നു ശാസ്ത്രവിധിയുണ്ടു്. ഇതേവരേക്കും ഒരുറുപ്പികയിൽനിന്നു രണ്ടണമാത്രം ദൈവകായ്യാർത്ഥം നീക്കിവെച്ചു ബാക്കി പതിനാലണയും സ്വന്തം കായ്യത്തിന്നു ചെലവാക്കി അങ്ങിനെ കണക്കു മറിച്ചുകൊണ്ടാണു ഞാൻ കഴിഞ്ഞുപോന്നിരിക്കുന്നതു്. തന്റെയും തന്റെ കുടുംബത്തിന്റെയും ഉദരത്തെ പുലർത്തുന്നതു നിറച്ചുകൊണ്ടു പരിതൃപ്തിനേടി അങ്ങിനെ നാളുകഴിച്ചുപോക്കുകയെന്നതു മൃഗങ്ങൾപോലും ചെയ്യുന്നതാണല്ലൊ. ഇപ്രകാരം, തസ്കരവൃത്തിയേയും മൃഗവൃത്തിയേയുമാണു ഞാൻ ഇതുവരെ അനുസരിച്ചുപോന്നതു്; ലോഭാന്ധനായി ആ പാപപ്രവാഹത്തിൽ ഞാൻ ഒഴുകുമാറായി. ഈയിടെയായി എന്റെ മനസ്സു മിഴിച്ചു നോക്കുവാൻ തുടങ്ങിയപ്പൊഴാണു സത്യം വെളിപ്പെട്ടതു്. ഇപ്പോൾ ഞാൻ പശ്ചാത്തപിക്കുന്നു; ഇതുവരെയുണ്ടായ എന്റെ നീചജീവിതത്തെ ഞാൻ വെറുക്കുന്നു. ഇനി ആ വഴിക്കു ഞാൻ ഇല്ല. ആ പാപജീവിതഭാണ്ഡത്തെ ഞാൻ അകലെ വലിച്ചെറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു.

"ദൈവത്തിന്നു നൽകുകയെന്നാൽ അതു് എങ്ങിനെയാണു്? ധർമ്മകർമ്മങ്ങളിൽ വിത്തത്തേയും വിദ്യയേയും ചെലുത്തുകയെന്നുതന്നെയാണു ദൈവാർപ്പണം. പരോപകാരമാണു ധർമ്മത്തിന്റെ ആകെക്കൂടിയ പൊരുൾ. ഈശ്വരഭക്തിയുടെ തനിനിറവും പരോപകാരം തന്നെ. പരോപകാരത്തിൽ കൂടി നാം ചെലു

ത്തുന്നതൊക്കെയും ഈശ്വരനിലാണു ചെന്നു ചേരുന്നതു്. സ്വന്തം വീട്ടുകാരെ സംപ്രീതരാക്കുന്നതു നാംചെയ്യുന്ന പരോപകാരത്തിൽ—ദൈവകായ്യത്തിൽ—ഒരംശം തന്നെ. മക്കളെ രക്ഷിക്കുകയെന്നതു മൃഗങ്ങളും പോലും ചെയ്യുന്നതാണല്ലൊ. അതിന്നപ്പുറം ദായാദന്മാരെ രക്ഷിക്കുകയെന്നായാൽ അവന്നു് അല്പം മനുഷ്യത്വമുണ്ടെന്നായി. എന്നാൽ, അതുകൊണ്ടു ധർമ്മത്തിന്നു ദീപ്തിയോ പൂർത്തിയോ ഉണ്ടാകുന്നതല്ലാ. ഈ ക്ഷാമകാലത്തു നാടാകമാനം എന്റെ ഗൃഹദ്വാരത്തുവന്നു് അന്നദാനത്തിന്നായി കൈമലത്തിനിന്നു കേഴുന്നതു പോലെ എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഇവിടെ എനിക്കു സഹോദരീസഹോദരന്മാരായി മുപ്പതുകോടിയുണ്ടു്. അവരിൽ എത്രയോ പേർ വിശന്നുവിശന്നുകൊണ്ടു ചാകുന്നു. വേറെയെത്രയോ പേർ രോഗത്താലും ശോകത്താലും തളർന്മെലിഞ്ഞു ജീവിതം ദുർവ്വഹമായി ഉഴലുന്നു. അവരെ ആവുന്നത്ര സാന്ത്വനം ചെയ്യേണ്ടതു് എന്റെ ധർമ്മമല്ലയോ? നിനക്കു് ഇതിൽ അഭിപ്രായഭേദമുണ്ടോ?

"എനിക്കു നീ ഇക്കായ്യത്തിൽ അനുജ്ഞതരുമോ! വെറും സാമാന്യനായി നാംകഴിക്കുവാൻ വേണ്ടേടത്തോളം മാത്രം എന്റെ നേട്ടത്തിൽനിന്നു് എടുത്തു്, ബാക്കിയെല്ലാം ദൈവകായ്യത്തിന്നു ചെലവിടുന്നതിന്നാണു് എന്റെ പുറപ്പാടു്. അങ്ങിനെയൊരു മഹാവ്രതം ഞാൻ സുദൃഢമായി അംഗീകരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. എന്നെ നീ ഇതിൽ അനുക്രുലിച്ചു് ആത്മയജ്ഞത്തിന്നു തയ്യാറാകുമെങ്കിൽ എന്റെ അഭിനിവേശത്തിന്റെ സാഫല്യം സുകരമാ

യേക്കും. "ജീവിതത്തിൽ യാതൊരു സുഖവും എനിക്കി ല്ലാ" എന്നു നീ ക്രുദ്ധനായി വിലപിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. നി ന്റെ സുഖത്തിനു നല്ലൊരുവഴി ഇതാ ഞാൻ കാണിച്ചു തന്നിരിക്കുന്നു. ഈ വഴിക്കു നീ എന്നെ സഹചരി ക്കുമോ?

"ഇനി, എനിക്കുള്ള രണ്ടാമത്തെ ഭ്രാന്തിനെക്കുറിച്ചു പറയാം. ഇതു് എന്നെ ബാധിച്ചിട്ടു കുറച്ചുകാലമായി. അഭിമുഖമായി ആത്മാവിനെ ദർശിക്കേണമെന്ന സംഗതി യാണതു്. കാണുന്നതിലും കേൾക്കുന്നതിലുമെല്ലാം ദൈ വംതൊവമെന്നു് ഉച്ചരിക്കയും എതിർപ്പെടുന്നവരെയെ ല്ലാംവണങ്ങിനിന്നു കൈകൂപ്പുകയും ചെയ്യുന്നവർ ഇപ്പോ ഴത്തെ കാലത്തുവലിയ ഭക്തന്മാരായിജനങ്ങൾക്കിടയിൽ നിലകൊള്ളുന്നു. വാക്കിലും ചേഷ്ടയിലുമല്ലാതെ സാ ക്ഷാൽ ഈശ്വരനിൽ അവരുടെഭക്തി ഒട്ടും ചെല്ലാറില്ല. അവരുടെഈശ്വരവിചാരം നാമരൂപങ്ങളോളമേയുള്ളൂ. ഏകമായ പരമാത്മാവു് ഈ ലോകത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കു ന്നുണ്ടെങ്കിൽ ആ സത്യം സ്വയം അറിയുവാനും അതി നെ നേരെ കാണുവാനും വല്ലതുമൊരു മാർഗ്ഗം നമുക്കു നി ശ്ചയമായും ഉണ്ടായിരിക്കണം. ആ മാർഗ്ഗം എത്ര ദുർഗ്ഗമ മായിരുന്നാലും അതിൽക്കൂടി അങ്ങോളം ചെല്ലേണമെ ന്നു ഞാൻ ദൃഢമായി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കയാണു്. പരമാ ത്മാവിലേക്കുള്ള മാർഗ്ഗം നമ്മളിൽത്തന്നെ ഉണ്ടെന്നു പൂ ർവ്വികശാസ്ത്രങ്ങൾ പറയുന്നു. ആ വഴി നമുക്കു തുറന്നു കി ട്ടുന്നതിനും, അതിൽക്കൂടി നമുക്കു സഞ്ചരിക്കുന്നതിനും ചില വിധികളെല്ലാമുണ്ടു്. അവയെ അനുസരിച്ചു മ

നോവാക്കായങ്ങളെ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ ഞാൻ അഭ്യസിച്ചുവരികയാണിപ്പോഴും. ഒരു മാസംകൊണ്ടുതന്നെ ശാസ്ത്രവിധി അസത്യമല്ലെന്ന് എനിക്ക് അനുഭവമായി. മുന്നോട്ട ചെല്ലുംതോറും ഓരോ ഘട്ടത്തിലെ അവസ്ഥാന്തരത്തെക്കുറിച്ച ശാസ്ത്രത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളതു വളരെ ശരിയായ്ത്തന്നെ ഞാൻ കാണുന്നുണ്ട്. ഇതുയും കൊണ്ട് എനിക്ക മാർഗ്ഗനിശ്ചയം ഉണ്ടായ്വന്നു. ഈ മാർഗ്ഗത്തിൽ എന്നോടൊപ്പം നിന്നെക്കൂടിയും കൊണ്ടുചെല്ലേണമെന്ന് എനിക്ക് അഭിലാഷമുണ്ട്. എനിക്കുള്ളേടത്തോളം വേഗം നിനക്ക് ഈ യാത്രയിൽ തല്ക്കാലം ഉണ്ടാകയില്ലായിരിക്കാം. എങ്കിലും, എന്നെ അനുഗമിക്കുകയെന്നതു നിനക്ക് ഒട്ടും ദുഷ്കരമല്ലാ. ആരംഭത്തിൽ പ്രയാസം തോന്നിയേക്കാമെങ്കിലും, മുന്നോട്ട മുന്നോട്ട ചെല്ലുംതോറും ഓരോ വക അത്ഭുതസിദ്ധികളാൽ ഉത്സാഹം വളരും. ഒടുക്കം നിശ്ചയമായി വിജയം പ്രാപിക്കയും ചെയ്യും. അതുത്തോളം ഈ മാർഗ്ഗത്തിൽ എത്തേണമെങ്കിൽ അതിൽ ഏറ്റെടുന്നവന്നു അത്രയും ദൃഢതയുണ്ടാവണം. തിതിക്ഷയില്ലാത്തവൻ ഇവിടെ പരാജിതനായേക്കും. അതുകൊണ്ടു നിന്നെ ഈ വഴിക്ക ബലാൽക്കാരമായി എനിക്ക ക്ഷണിക്കൊണ്ടുപോകാവതല്ലാ. സ്വമേധയാ ദൃഢവ്രതയായി നീ ഈ വഴിക്ക് ഇറങ്ങുകയാണു വേണ്ടതു്. അങ്ങിനെ നിനക്ക ചെയ്യാമെങ്കിൽ ഇതിനെപ്പറ്റി ഇനിയുള്ളതെല്ലാം ഞാൻ നിന്നെ വഴിയേ അറിയിക്കാം.

"എന്റെ മൂന്നാമത്തെ ഭ്രാന്തിനെപ്പറ്റിയാണ് ഇനി ഞാൻ പറയുന്നതു്:—

"സാധാരണമായി സ്വന്തം രാജ്യത്തെ അധികം പേരും കാണുന്നതു് തൈതാനങ്ങളും വയലുകളും കാടുകളും മലകളും പുഴകളുമടങ്ങിയ വെറും ജഡമായിട്ടാണു്. ഞാനാവട്ടെ, ഈ ഭൂമിയെ എന്റെ അമ്മയായിട്ടാണു ഭജിച്ചുപോരുന്നതു്. അമ്മയെയെന്നപോലെ എന്റെ രാജ്യത്തെ ഞാൻ പ്രണാമപൂർവ്വം പൂജിക്കുന്നു. അമ്മയുടെ വക്ഷസ്സിൻമീതെ ഏതാണ്ടൊരു രാക്ഷസൻ ബലാൽ കേറിയിരുന്നു് അമ്മയുടെ രക്തത്തെ വലിച്ചുകുടിക്കുകയാണെങ്കിൽ മകൻ ചെയ്യേണ്ടതെന്തു്? മക്കളോടും ഭാര്യയോടുംക്രൂടി വിനോദിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ അന്നത്തിന്റെ മുമ്പിൽ അവ്യാകുലം അവൻ അപ്പോഠം സ്ഥിതിചെയ്യുകയാണോ വേണ്ടതു്? സ്വന്തം അമ്മയെ ആ രാക്ഷസനിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുവാൻ അവൻ പാഞ്ഞുചെല്ലേണ്ടവനല്ലയോ? അധോമുഖമായി നിപതിക്കുന്ന മാതൃഭൂമിയെ ഉയർക്കോടെ താങ്ങിനിർത്തി പൂർവ്വസ്ഥാനത്തേക്കുയർത്തുവാൻ എന്നിൽ വീര്യമുണ്ടെന്നു ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. കായബലം എനിക്കു് ഇല്ലായിരിക്കാം. എന്തിനാണു് എനിക്കതു്? വാളോ തോക്കോ ധരിച്ചുകൊണ്ടു് ആരെയും പ്രഹരിക്കുവാൻ പുറപ്പെടുന്നവനല്ലാ ഞാൻ. നവമായൊരു ബലം വിക്രമത്തിന്നായി എനിക്കുണ്ടു്. കായബലമോ, സൈന്യബലമോ അല്ലാതെ വിക്രമത്തിന്നു വേറെ ബലമില്ലെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടാ. ജ്ഞാനാവലംബിയായ ആത്മബലംകൊണ്ടും മനുഷ്യന്നു വിജയം നേടാം. ഈ അറിവു് എനിക്കു പുതുതായി ഉണ്ടായതല്ലാ; ഈയിടെയായി ഞാൻ ഗ്രഹിച്ചതുമല്ലാ. ഭാരതം ബ്രഹ്മതേജോമയമാണെന്നു പണ്ടേ പ്രസിദ്ധമാണു്. ഈ

സത്യം എന്റെ ജനനത്തോടുകൂടിത്തന്നെ എന്നിൽ ഉദിച്ചിട്ടുണ്ട്. ചേതസ്സിൽ വളരെ ആഴത്തിൽ വേരുന്നി ഉറച്ച് എന്റെ പ്രകൃതിയിലെല്ലാം ഇതു പടർന്നു നില്ക്കുന്നു. ഈ ബ്രഹ്മതേജഃപ്രഭാവം ആധുനികലോകത്തിനു കാണിച്ചുകൊടുക്കുവാൻ വേണ്ടി ദൈവം എന്നെ ഇങ്ങോട്ടയച്ചിരിക്കയാണ്. അതുകൊണ്ട്, അത്യന്തം മഹത്തായ കർമ്മമാണ് എനിക്കു നിർവ്വഹിക്കേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നതു്. എന്നിൽ ഈ വിചാരബീജം പതിനാലാമത്തെ വയസ്സിൽ അങ്കുരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പതിനെട്ടാം വയസ്സിൽ ഇതു് എന്റെ മനസ്സിൽ ദൃഢമൂലമായി. എന്റെ ഈ അസാധാരണ ചിത്തവൃത്തിയെക്കുറിച്ചു ചെറിയമ്മനിന്നോടു സംസാരിച്ചപ്പോഴും, ശ്രുശ്രൂഷയനായ തന്റെ ഭർത്താവിനെ ആരോ ചില ദുർവൃത്തന്മാർ വഴിപിഴപ്പിച്ചു വിടുന്നുവെന്നു മോഹിച്ചു നീ കരയുകയുണ്ടായതോ-നീ അങ്ങിനെ ധരിച്ചതിൽ ഇത്തിരിപോലും സത്യമില്ലാ. നിന്റെ ശ്രുശ്രൂഷയനായ ഭർത്താവാണ്, ആ 'ആരോചില'രെയും വേറെ അനേകശതം ആളുകളേയും, വാസ്തവത്തിൽ, വഴിതിരിച്ചു വിട്ടിരിക്കുന്നതു്. ആ മാർഗ്ഗം ക്ഷണാവഹമായാലും ദോഷാവഹമായാലും അതിലേക്ക് ഇനിയും അനേകസഹസ്രം ആളുകളെ ഇറക്കിവിടുവാൻ നിന്റെ ഭർത്താവു പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാണ്. എന്റെ ഈ ജീവിതകാലത്തിനുള്ളിൽത്തന്നെ ഈ ഉദ്യമം സമ്പൂർണ്ണമായിസഫലമാകുമെന്നു ഞാൻ അഹംകരിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ, ഇതു സാഫല്യത്തിൽ എത്തുമെന്നതു നിശ്ചയമാണ്. അതിനെ നിരോധിക്കുവാൻ ആർക്കും കഴികയില്ല.

"എന്റെ ഈ പദ്ധതിയിൽ നിന്റെ നില എന്താണെന്നു് എന്നെ നീ അറിയിക്കണം. മഹാകർമ്മങ്ങളിൽ ഭർത്താവിനു തേജോവർദ്ധിനിയാണു ഭാര്യ. ഭർത്താവിന്റെ ഉദ്യമത്തിൽ ഉദാസീനയായി വർത്തിച്ചു് ആയാഠംക്കുള്ള തേജസ്സിനെ കെടുക്കുകയോ സാഹചര്യത്താലും, പ്രോത്സാഹനത്താലും, ആ ഉദ്യമത്തിൽ ആയാഠംക്കു പൂർവ്വാധികം തേജസ്സു കൂട്ടുകയോ എന്താണു നീ ചെയ്യുവാൻ കരുതുന്നതു്? "എന്നെപ്പോലെയുള്ള സാമാന്യസ്ത്രീകൾ ഇങ്ങിനെയുള്ള മഹാകർമ്മങ്ങളിൽ എന്തുചെയ്യുവാൻ ആളാകും! വേണ്ടുന്നതു ധൈര്യമോ ജ്ഞാനമോ ഇല്ലാത്തവളാണു ഞാൻ. ഈ മഹാകർമ്മത്തെക്കുറിച്ചു വിചാരിക്കുവാൻപോലും എനിക്കു പേടിയാകുന്നു"—എന്നിങ്ങിനെ, പക്ഷേ, നീ പറഞ്ഞേക്കാം. ഇതിനു തക്കതായ സമാധാനം ഞാൻ നിനക്കു തരാം. എന്നെ സഹകരിക്കുവാൻ പ്രാപ്തയാകുന്നതിനു നിനക്കു് ഏറ്റവും സുകരമായ മാർഗ്ഗം ഞാൻ ഉപദേശിച്ചുതരാം. അതു് എന്തെന്നോ? നീ നിന്നെ ഈശ്വരനായി അർപ്പിച്ചേക്കുക. ക്ഷേത്രിമാർഗ്ഗത്തിൽ നീ പ്രവേശിക്കുക. അപ്പോഠം, നിന്നിലെ ന്യൂനതകളെല്ലാം ദൈവം പരിഹരിക്കും. ഈശ്വരനെ സർവ്വാത്മനാ ശരണംപ്രാപിച്ചാൽ പിന്നെ ആയാഠംക്കു് ആരെയും ഏതിനെയുമില്ലാ പേടി. മറ്റുള്ളവർ എതിരായി എന്തെല്ലാം പറഞ്ഞാലും അതൊന്നും സാരമാക്കാതെ, ഞാൻ പറയുന്നതു നീ വിശ്വാസത്തോടെ കേഠംക്കുമെങ്കിൽ, എന്റെ ശക്തി നിന്നിലേയ്ക്കു ഞാൻ പകർന്നുതരാം. അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു് എന്റെ ബലത്തിനു കുറവേതും ഉണ്ടാകുന്ന

തല്ല. നീ എന്നോടൊരുമിച്ചു വരൂ! ദൈവകാര്യം നിർവ്വഹിക്കുവാൻ വേണ്ടിയാണു നാം ഈ ലോകത്തിൽ വന്നിരിക്കുന്നതു്. നമ്മുടെ ആ ജോലി നമുക്കു് ഇന്നുതന്നെ ആരംഭിക്കാം. പരിത്യാഗത്തിലും പരോപകാരത്തിലും നിനക്കു പ്രകൃത്യാ പ്രിയമുണ്ടെന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതുതന്നെയാണു്. മനോബലം മാത്രമേ നിന്നിൽ തികയേണ്ടതായുള്ളൂ. ആ ബലം ഈശ്വരധ്യാനത്തിൽനിന്നു നിനക്കു നേടുവാൻ കഴിയും.

"ഇത്രമാത്രമാണു് എന്നെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ജീവിതരഹസ്യം. ഇതിനെക്കുറിച്ചു് ആരോടുമൊന്നും പറയാതെ, തന്നെത്താനിരുന്നുകൊണ്ടു നീ ചിന്തിച്ചുനോക്കൂ. പേടിക്കുവാൻ ഇതിൽ യാതൊരു വകയുമില്ല. എന്നാൽ, ചിന്തിക്കുവാൻ ഇതിൽ എത്രയെത്രയോ കാര്യങ്ങളുണ്ടു്. ആദ്യമാദ്യം ദിവസേന അരമണിക്കൂർനേരം പ്രാർത്ഥനാരൂപേണ സ്വന്തം വിചാരങ്ങളെ ഈശ്വരനിൽ സമർപ്പിച്ചു നീ ഭക്തിപൂർവ്വം ധ്യാനിക്കുക. ഇതുമല്ലാതെ, പിന്നെയൊന്നും നിനക്കിപ്പോൾ ചെയ്യുവാനില്ല. ക്രമേണ മനസ്സിന്നു പരിപാകത കൈവന്നതു നിനക്കു തന്നത്താൻ അറിയുവാൻ കഴിയും.

"ദൈവമേ, എന്റെ ഭർത്താവിന്നു ഞാൻ പ്രതിബന്ധകാരിണിയാവാതെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതോദ്ദേശ്യവും, ആത്മാനുഭൂതിക്കായുള്ള യത്നവും സഫലമാകുവാൻ തക്കവണ്ണം അദ്ദേഹത്തിന്നു ഞാൻ സഹധർമ്മചാരിണിയാകുമാറു് എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചാലും"—എന്നിങ്ങിനെ നീ ദൈവത്തോടു് എല്ലായ്പോഴും പ്രാർത്ഥിക്കൂ."

* * * *

അരവിന്ദഘോസ് 1907-ൽ തന്റെ ഭാര്യയ്ക്കയച്ച മറൊരു കത്തിൽനിന്ന് ഒരു ഖണ്ഡിക ഇവിടെ പകർത്താം:—

"ഇതിന്നൊന്നിന്നും ഞാനല്ലാ കർത്താവ്. ദൈവമാണ് എല്ലാം ചെയ്യുന്നത്. ദൈവം എന്നെ എങ്ങോട്ടെല്ലാം കൊണ്ടുപോയോ അവിടെയെല്ലാം ചെന്ന് ഇതാ ഞാൻ തിരിച്ചെത്തിയിരിക്കുന്നു. എന്റെ ചിത്തവൃത്തിക്കു പുതുതായൊരു പരിണാമം ഉണ്ടായ്തന്നിരിക്കുന്നു. എനിക്കിനി എന്റേതെന്നു കരുതുവാൻ ഒന്നുമില്ലെന്നായി. ഈ മനസ്സും എന്റേതല്ലാ. ദൈവം എങ്ങിനെയെല്ലാം ആജ്ഞാപിക്കുന്നുവോ, അതെല്ലാം അങ്ങിനെതന്നെ, കേവലം പ്രതിമപോലെ, അനുസരിക്കുക മാത്രമേ എനിക്കു കഴിവുള്ളൂ. ദൈവത്തിന്റെ യന്ത്രമാണു ഞാൻ. ഈ യന്ത്രം പ്രവർത്തിക്കുന്നതു ദൈവത്താലാണ്. എന്നിൽ കാണുന്ന കർമ്മങ്ങളൊന്നും ഞാനല്ലാ കർത്താവ്. ഞാൻ ചെയ്യുന്നതേതൊന്നും എന്റെ മനസ്സുപോലെയല്ല, ദൈവത്തിന്റെ ഇച്ഛപോലെയാണ്. ഈശ്വരൻ തനിക്കുള്ള അപാരമായ കാരുണ്യത്താൽ എനിക്കു കാണിച്ചുതന്നിരിക്കുന്ന ആത്മപ്രകാശം നിനക്കും അനുഭവമാറാവട്ടെ. എന്നാൽ, അതും ദൈവേച്ഛയെ സംബന്ധിച്ചതാകയാൽ, അതിലും എനിക്കൊന്നും ചെയ്യുവാനില്ല. നീ എന്റെ സഹധർമ്മചാരിണിയാകുവാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം കാംക്ഷിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ദൈവം എനിക്കു നൽകിയ അനുഗ്രഹം നിനക്കും നൽകു

വാൻ തക്കവണ്ണം നീ ആവുന്നെടത്തോളം പ്രയത്നിക്കേണ്ടതാണ്.''

II

1909-ൽ അരവിന്ദഘോസ് മാണിക്തോലാ ബൊമ്പുകേസ്സിൽനിന്നു ബന്ധനവിമുക്തനായ ഉടനെ, ബങ്കാളത്തിലെ ഉത്തരപാരാദേശത്തു ധർമ്മരക്ഷണിസഭയുടെ വാഷ്ികയോഗത്തിൽ പ്രസംഗിക്കയുണ്ടായത്:—

"ഞാൻ ഇവിടെ ആസനസ്ഥനായ ഉടനേ, മുമ്പു കേൾക്കയുണ്ടായ ആ ആകാശവാണി വീണ്ടും എന്റെ മനസ്സിൽ പ്രതിധ്വനിക്കുന്നു. അതു് എന്തെന്നു വിശദമായി ഞാൻ നിങ്ങളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കാം. ആ വാക്കു ഭാരതീയരെ ആകമാനം കേൾപ്പിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതു ഞാൻ ആദ്യം കേട്ടതു കാരാഗാരത്തിൽവെച്ചാണ്. അതു് എന്റെ നാട്ടുകാരെ ധരിപ്പിക്കുവാൻവേണ്ടിയാണ് എനിക്കു ബന്ധനത്തിൽനിന്നു മോചനമുണ്ടായിരിക്കുന്നതു്. പ്രചണ്ഡമാരുതന്റെ ഘോരനർത്തനം നാടാകമാനം സംഭവിച്ചു് എല്ലാം അടങ്ങിയതുപോലെയാണ് ഇപ്പൊഴത്തെ നില. ഞാൻ അന്നു കണ്ടതിൽനിന്നു് ഇന്നേക്കു് എത്ര വലിയ മാറ്റം!

"എന്നെ ബന്ധനത്തിലേക്കു വലിക്കുന്നകാലത്തു നാടാകമാനം 'വന്ദേമാതരം' കൊണ്ടു മുഴങ്ങുകയായിരുന്നു. ബന്ധനമുക്തനായി വെളിയിൽ വന്ന ഉടനേ ആ ജനനധ്വനി കേൾക്കുവാൻ ആശിച്ചുകൊണ്ടു നാലുപാടും കണ്ണോടിച്ചു. എങ്ങും നിശ്ശബ്ദമാ

യിട്ടാണിരിക്കുന്നത്. രാജ്യം ആവിയടങ്ങിക്കിടക്കുന്നു. ജനങ്ങളാകട്ടെ ഉദ്വേഗത്താൽ നിശ്ശ്വേഷ്ടം നില്ക്കുന്നു.

"നമ്മളിൽനിന്നു് ഉയർന്നു് വിരിഞ്ഞു വിളങ്ങിത്തുടങ്ങിയ ദിവിഷ്യൽപ്രഭാവപൂരത്താൽ സങ്കീർണ്ണമായിരുന്ന ദിവ്യജ്യോതിർമ്മണ്ഡലം ഇപ്പോൾ വിഗതപ്രഭമായിട്ടാണു കാണുന്നതു്. നമ്മളിൽ ഇടിയും മിന്നലും പ്രയോഗിച്ചുകൊണ്ടു് അന്ധകാരനിബിഡമായി മനുഷ്യനിർമ്മിതമായ ആകാശം നമ്മെ ഇപ്പോൾ അകപ്പെടുത്തിയതുപോലെ തോന്നുന്നു. എങ്ങോട്ടാണു ചെല്ലേണ്ടതെന്നു് ആർക്കും അറിഞ്ഞുകൂടാ. എല്ലാവരും പേടിച്ചുനങ്ങാതെ നിൽക്കുന്നു. "എന്താണിനി വേണ്ടതു്? ഇനി എന്താണു നമുക്കു ചെയ്യുവാനുള്ളതു്?"—എന്നീ ശങ്കയാണു് ഏതിടത്തും ഇപ്പോൾ കാണുന്നതു്. ഇനി എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു്, ഏതുവഴിക്കാണു ചെല്ലേണ്ടതു്—എന്നു് എനിക്കും നിശ്ചയമില്ല. എന്നാൽ, ഒരുകാര്യംമാത്രം എനിക്കു സുജ്ഞാതമാണു്. സർവ്വശക്തനായ ഈശ്വരനാണു് ആ ബോധവും അതിൽ വിശ്വാസവും എനിക്കുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നതു്. ഇപ്പൊഴിങ്ങിനെ മൌനം നമ്മളിൽ ചമച്ചതും ഈശ്വരൻതന്നെ. തേജസ്സിലും വിക്രമത്തിലും ഇതിനുമുമ്പു വിളയാടുകയുണ്ടായ ദൈവംതന്നെയാണു് ഇപ്പോൾ ശമത്തിലും സാമത്തിലും നിശ്ശബ്ദം ഇറങ്ങിനില്ക്കുന്നതു്. ഈ ഭാരതീയർ ഒട്ടൊന്നു പിന്നോട്ടു വാങ്ങിനിന്നു്, ദൃഷ്ടിയെ അന്തർമ്മുഖമാക്കി, തന്നെത്താൻ കണ്ടുകൊണ്ടു് ആ വഴിക്കു് ഈശ്വരേച്ഛയെ ഗ്രഹിക്കുവാനാണു് ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഈ മൌനത്തി

ന്റെ ആവിർഭാവം. അതുകൊണ്ടു് ഇപ്പോഴത്തെ ഈ നിശ്ശബ്ദാവസ്ഥ കണ്ടു് എന്റെ മനസ്സിനു ലേശംപോലും ദീനതയുണ്ടായിട്ടില്ല. ഈ മൌനഭാവം കാരാഗൃഹത്തിൽ വെച്ചുതന്നെ എനിക്കു പരിചിതമായിട്ടുള്ളതാണു്. വിപിനചന്ദ്രപാലൻ ബന്ധനമുക്തനായ ഉടനെ ഇവിടെ പ്രസംഗിക്കയുണ്ടായതു് ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഓർക്കുന്നു. മൊഴിയിലും പൊരുളിലും ആ പ്രസംഗം രാജ്യകാര്യവിവാദമല്ലാ, ധാർമ്മികപ്രബോധനമാണു്. ജയിൽവാസകാലത്തു താൻ ആചരിക്കയുണ്ടായ തപസ്സിനേയും, നമ്മളിലെല്ലാവരിലും ഒരുപോലെ കുടികൊള്ളുന്ന ആത്മാവിനേയും, നമ്മളേയും, നാം ഉൾപ്പെട്ട മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തേയും സേച്ഛയാ നയിച്ചുപോരുന്ന ഈശ്വരനേയും കുറിച്ചാണല്ലോ അദ്ദേഹം അന്നു പറഞ്ഞതു്. അതുപോലെ ഞാനും അനിത്യമായ രാജനീതിയെപ്പറ്റിയല്ലാ, അനശ്വരമായ ധർമ്മതത്ത്വത്തെപ്പറ്റിയാണു് ഇവിടെ പ്രസംഗിക്കുവാൻ പോകുന്നതു്. വിപിനചന്ദ്രപാലനെപ്പോലെതന്നെ ഞാനും ബന്ധനത്തിൽനിന്നു മുക്തനായി, വീണ്ടും നിങ്ങളെ കാണുമാറായി, ഉത്തരപാരാജനങ്ങളാൽ ആദ്യമായി സവിശേഷം സൽകൃതനായി ഈ ധാർമ്മികസഭയിൽ പ്രവിഷ്ടനായിരിക്കയാണല്ലൊ. ബക്സാർജെയിലിൽ വിപിനചന്ദ്രപാലനു് അരുളിയതുതന്നെയാണു് അലിപുരംജെയിലിൽവെച്ചു ദൈവം എനിക്കും തന്നിരിക്കുന്നതു്. ദൈവത്തിന്റെ ആജ്ഞയെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു് ആ അനുഗ്രഹമെന്തെന്നു നിങ്ങളെ ഞാൻ അറിയിക്കാം.

"ഞാൻ നിശ്ചയമായും വിമുക്തനാകുമെന്നു് എനിക്കറിയാം. ഒരുകൊല്ലത്തെ ബന്ധനകാലം വിജനതയിൽ ഏകാഗ്രമായ സാധകത്തിന്നാണു് എനിക്കു് ഉപകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ശമം, ദമം, പ്രത്യാഹാരം, പ്രാണായാമം എന്നീ സാധനചതുഷ്ടയത്തിൽ മനസ്സുറപ്പുവാൻ ദൈവം എന്നെ ഒരുകൊല്ലത്തേയ്ക്കു് ഏകാന്തത്തിൽ ഇരുത്തുകയാണുണ്ടായതു്. ദൈവാജ്ഞയെ ലംഘിച്ചുകൊണ്ടു് ആ ഒരുകൊല്ലത്തിലധികംകാലം എന്നെ ബന്ധനത്തിൽ നിർത്തുവാൻ മനുഷ്യർക്കാർക്കാണും കഴിയുമോ? പറയുവാനൊരുവാക്കും ചെയ്യുവാനൊരുകായ്യവും എന്നെ ഏല്പിച്ചിട്ടാണു ദൈവം വെളിയിലേയ്ക്കയച്ചിരിക്കുന്നതു്. ആ വാക്കു ലോകത്തെ ഞാൻ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതുവരേക്കും മാനുഷികമായ ഏതു ബലത്തിന്നും എന്നെ നിരോധിക്കുവാൻ കഴികയില്ല. ദൈവനിയുക്തമായ ആ കായ്യത്തെ ഞാൻ നിർവ്വഹിക്കുന്നതുവരേക്കും—എന്റെ ശരീരം എത്രതന്നെ മെലിഞ്ഞു വിളർത്തിരുന്നാലും—മാനുഷികമായ ഏതു ബലത്തിന്നും എന്നെ നിരോധിക്കുവാൻ കഴികയില്ല. ദൈവത്തിന്റെ അത്യുന്നതാജ്ഞയാൽ—പ്രേരണയാൽ—നിങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിപ്പാനായി വന്നിരിക്കയാണു ഞാൻ.

"എന്നെ പിടിച്ച ലാൽബസാർ പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ അടച്ചപ്പോൾ പെട്ടെന്നൊരു നിമിഷത്തേയ്ക്കു ഞാൻ അസ്വസ്ഥനായി. ദൈവേച്ഛ എന്തെന്നു് അപ്പോൾ എനിക്കു മനസ്സിലായില്ല. "ഇതെന്തൊരത്ഭുതം! ഇതെന്തൊരു ദുർഗ്ഗതി! എന്റെ നാട്ടിനു ഞാൻ ചെ

യേതീരുവെന്നതായി ധർമ്മ്യമായ കർത്തവ്യകർമ്മം എനിക്കുണ്ടെന്നാണല്ലോ ഞാൻ വിശ്വസിച്ചതു്. ആ കർമ്മം പരിപൂർണ്ണമാകുന്നതുവരെ—ഹാ, ദൈവമേ!—ഞാൻ അങ്ങയുടെ നിഴലിൽ സുരക്ഷിതനായി വർത്തിക്കുമെന്നാണല്ലോ കരുതിയതു്? അങ്ങിനെയിരിക്കെ, ഇല്ലാത്ത അപരാധം എന്നിൽ ആരോപിച്ചു് എന്നെ ഈ ദുഃസ്ഥിയിലാക്കിയതെന്തു്!—എന്നിങ്ങിനെ എന്റെ ഹൃദയം ദൈവത്തെ വിളിച്ചു മുറയിട്ടു. അങ്ങിനെ ഒരു നാൾ കഴിഞ്ഞു—രണ്ടുനാൾ കഴിഞ്ഞു—മൂന്നാംനാൾ, "ക്ഷമയോടെ അനന്തരഗതിനോക്കൂ" എന്നൊരുവാക്കു് എന്റെ മനസ്സിൽ ധ്വനിച്ചു. അതോടുകൂടി ഞാൻ ശാന്തനായി. ക്ഷമയോടെ മറ്റു നടപടികളും ഞാൻ നോക്കുമാറായി. ലാൽബസാറിൽനിന്നു് എന്നെ അലിപുരത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി ഏകാന്തമായ മുറിയിൽ ഒരുമാസത്തേക്കു ബന്ധിച്ചു. ആ അവസ്ഥയിൽ, ദൈവത്തിന്റെ ആജ്ഞ എന്തെന്നു കേൾക്കുവാനും, ദൈവകാര്യം എന്തെന്നും എനിക്കുള്ള ലോകസേവനം എങ്ങിനെയെന്നും അറിയുവാനും അല്ലും പകലും ഒരുപോലെ ഞാൻ കാത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ ഏകാന്തവാസത്തിൽ പ്രഥമമായ ആജ്ഞയും അനുഭൂതിയും എന്നിൽ എത്തി. സ്വസ്വത്തെയും പരിത്യജിച്ച വിജനത്തിൽ ഏകാഗ്രമായി ആത്മധ്യാനനിഷ്ഠയോടെ വാണ പരമാത്മാവിനെ അന്തരംഗേണ ദർശിക്കുകയെന്ന കൃച്ഛ്രനാൾമുമ്പേ എനിക്കുണ്ടായ ദൈവാജ്ഞയെ അപ്പോൾ ഞാൻ ഓർത്തു. അന്നു് ആ ആജ്ഞയെ നിർവ്വഹിക്കുവാൻ കഴിയാത്തവണ്ണം അത്രയും ഞാൻ ദുർബ്ബലനായിരുന്നു. അന്നു് അതു്

എനിക്കു ദുർവ്വഹമായ ഭാരമായിട്ടാണു തോന്നിയതു്. ഇതുതരമായ പല കർമ്മങ്ങളിലും ഞാൻ അപ്പോൾ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കയായിരുന്നു. അവയെ വിട്ടുവാൻ ഞാൻ ശക്തനായില്ല. ഞാൻ ആ കർമ്മങ്ങളിൽനിന്നു് അകലുകയാണെങ്കിൽ അവ അനാഥമായി നശിച്ചുപോയേക്കുമെന്നു ഞാൻ പേടിച്ചു. അതുകൊണ്ടു് അവയിൽനിന്നു് ഒഴിഞ്ഞുമാറുവാൻ എനിക്കു മനസ്സുണ്ടായില്ല. ബന്ധനത്താൽ, ഏകാന്തവാസം വേണ്ടിവന്നപ്പോൾ എന്റെ മനസ്സിൽ കേറിക്കൂടുന്നതാവിതു്:—"നിനക്കു ഖണ്ഡിക്കുവാൻ ശക്തിയില്ലാതെയിരുന്ന ശിഖരങ്ങളെയെല്ലാം ഞാൻതന്നെ മുറിച്ചു നീക്കിയിരിക്കുന്നു. അവ ആ സ്ഥാനത്തുനിന്നു് ഇനി അരുതെന്നാണു് എന്റെ ഇച്ഛ. നിനക്കു ചെയ്യുവാൻ ഇനി വേറെയാണു കാര്യം. അതു നിനക്കുതന്നെത്താൻ പ്രാപ്യമല്ലാ. അതു് എന്തെന്നു നിന്നെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു് അതിലേക്കു നിന്നെ അഭ്യാസബലത്താൽ ആളാക്കുവാനാണു നിന്നെ ഞാൻ ഇവിടേക്കു കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നതു്." ഈ അശരീരിവാക്കു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ ഭഗവൽഗീത യാദൃച്ഛികമായി എനിക്കു കിട്ടി. ദൈവം സ്വപ്രകാശത്തെ എന്നിൽ പ്രതിഫലിപ്പിച്ചു. ഞാൻ ഗീതാപാരായണം തുടങ്ങി. ഗീതയിൽ ബുദ്ധിപൂർവ്വകം മനസ്സു ചെലുത്തിയപ്പോൾ അജ്ഞനന്നു കൃഷ്ണൻ നൽകിയ ശാസനമെന്തെന്നും, ദൈവകാര്യത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടവരെ സംബന്ധിച്ച ദൈവത്തിന്റെ പ്രതിജ്ഞ എന്തെന്നും ഞാൻ ശരിയായി അറിഞ്ഞു. കാമക്രോധങ്ങളെ അകറ്റി കർമ്മഫലത്തെയെല്ലാം ദൈവത്തിൽ സമർപ്പിച്ചു്, നിർമ്മമനും നിരഹങ്കാരിയുമായി, ദൈവത്തി

ന്നു സുദ്ധവും പ്രയോഗക്ഷമവുമായ ആയുധമായി, ഉച്ച നീചഭേദമോ, മിത്രാമിത്രഭേദമോ, ജയാപജയഭേദമോ ക്കൂടാതെ പൂർണ്ണമനസ്സോടെ ദൈവകാര്യം നിർവ്വഹിക്കയെ ന്നതാണു മനുഷ്യന്റെ കർത്തവ്യകർമ്മമെന്നു് എനിക്കു ബോധമുണ്ടായി. സനാതനധർമ്മത്തിന്റെ രഹസ്യം ഞാൻ കണ്ടു.

"നാം സനാതനധർമ്മത്തെക്കുറിച്ചു ക്കൂടക്കൂടെ പ റയാറുണ്ടല്ലോ. എന്നാൽ, എന്താണു് ആ സനാതന ധർമ്മമെന്നു ശരിയായി അറിയുന്നവർ വളരെ ദുർല്ലഭ മാണു്. വെറും വിശ്വാസത്തേയും ഏകാദിമതത്തേയും അവലംബിച്ചുകൊണ്ടാണു മറ്റു മതങ്ങൾ ജീവിച്ചുപോ രുന്നതു്. സനാതനധർമ്മമാവട്ടെ, സ്വയംപ്രഭമാണു്. സ്വയം സ്വചേതനമാണതു്. അനുഷ്ഠാനയോഗ്യമായ മതം അതൊന്നുമാത്രമാണു്. വെറും വിശ്വാസത്തെ അ വലംബിച്ചതല്ലാ അതു്. അതു് ആത്മദർശികൾക്കു ബഹു കാലത്തെ നിരന്തരം പ്രയത്നംകൊണ്ടുണ്ടായ ദിവ്യാനു ഭൂതികളുടെ സമുച്ചയമാണു്. മനുഷ്യവർഗ്ഗം പരമശാ ന്തിയോടെ വർദ്ധിക്കുന്നതിനു ഭാരതവർഷത്തിൽ ഉദിച്ച യൻ ധർമ്മമാണതു്. അതിനെ ലോകത്തിനു നൽക വാനാണു ഭാരതത്തിന്റെ പുരോഗതി. സ്വാർത്ഥത്തെ വളർത്തിക്കൊണ്ടു പരസ്പരഹിംസചെയ്യുന്നതിലാണു മറ്റു രാ ജ്യങ്ങൾക്കു കണ്ണും കൈയും. ഭാരതമാവട്ടെ, സ്വാർത്ഥ ലോഭത്തെ പാപമെന്നു വെറുക്കുന്ന പരിത്യാഗമൂർത്തി യാണു്. തനിക്കു സിദ്ധിച്ച നിത്യജ്യോതിസ്സിനെ ലോ കത്തിന്നാകമാനം വീതിച്ചുകൊടുക്കുവാനാണു ഭാരതത്തി

ന്റെ ഉദയം. ഒരിക്കലും തനിക്കുവേണ്ടി മാത്രമല്ലാ ഭാരതത്തിന്റെ ജീവിതം. മനുഷ്യലോകത്തിനായിട്ടാണു ഭാരതം ജീവിതത്തെ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. തനിക്കു മാത്രമായി ഉൽകഷ്ടം സിദ്ധിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഭാരതത്തിനു തൃപ്തിയുണ്ടാകുന്നതല്ലാ. ലോകത്തിലെ സർവ്വജനതയ്ക്കും ഉൽകഷ്ടമുണ്ടായാലേ ഭാരതത്തിനു സംപ്രീതി ചേരുകയുള്ളൂ.

ഈ സത്യമാണു ദൈവം എനിക്കു പിന്നീടു കാണിച്ചുതന്നതു്. ഭാരതധർമ്മത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമായ പൊരുൾ അദ്ദേഹം എന്നെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം കാരാഗാരത്തിലെ രക്ഷിജനത്തിനു് എന്നിൽ അനന്യാപേക്ഷമാണാക്കിയതാണു മറെറാരു സംഭവം. അവർ എന്നെ കണ്ടു—"ഇദ്ദേഹം ഈ മുറിയിൽ തനിയേ കിടന്നു കഷ്ടപ്പെടുന്നവല്ലോ; രാവിലെയും വൈകുന്നേരവും അരമണിക്കൂർനേരം പുറത്തുചെന്നു ലാത്തട്ടേ"—എന്നു ജയിലധികാരിയായ വെള്ളക്കാരനോടു് അനുജ്ഞചോദിച്ചു. അയാൾ അതു സമ്മതിച്ചു. അപ്രകാരം ഞാൻ പുറത്തുവന്നു ലാത്തുമ്പോഴാണു ദൈവതേജസ്സു് എന്നിൽ പ്രവേശിച്ചതു്. ഇതരമനുഷ്യരിൽനിന്നു് എന്നെ വേർപെടുത്തിവെച്ചിരിക്കുന്ന ആ കാരാഗൃഹത്തെ ഞാൻ മാറിനിന്നു നോക്കി. നെടിയ മതിലുകളാൽ എന്നെ ആ ജയിൽ അകപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടെന്നു് എനിക്കു തോന്നുകയുണ്ടായില്ല.

"എന്നെ ചുഴന്നുനില്ക്കുന്നതായി ഞാൻ കണ്ടതു കൃഷ്ണനെയാണു്. എനിക്കുള്ള ക്രൂടിന്റെ എതിരെയായു

ള്ള വൃക്ഷശാഖയിൻകീഴിൽ ഞാൻ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടു മായി നടന്നു. അവിടെ വൃക്ഷത്തെയല്ലാ ഞാൻ കണ്ടതു്. വാസുദേവൻ—ശ്രീകൃഷ്ണൻ—തന്റെ ഛായയിൽ എന്നെ ചേർത്തുകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. എനിക്കുള്ള ക്രൂരന്റെ ആ ഇരുമ്പുകമ്പികളെ ഞാൻ നോക്കി. കൃഷ്ണനാണു് അവിടെ എന്റെ കാവലാളിയായി നിക്കുന്നതു്. ഞാൻ കൃഷ്ണനെ കണ്ടു. തിരിയെ മുറിയിൽ ചെന്നു്, കിടക്കുവാൻ എനിക്കു കിട്ടീട്ടുള്ള കരിമ്പടത്തിന്മേൽ ഞാൻ തളർന്നു ചെരിഞ്ഞു. എന്റെ തോഴനും എന്റെ പ്രാണപ്രിയനുമായ കൃഷ്ണൻ സകരങ്ങളാൽ എന്നെ ആശ്ലേഷിക്കുന്നതുപോലെ അപ്പോൾ എനിക്കു തോന്നി. ഇങ്ങിനെയാണു ദൈവം എനിക്കരുളിയ അനുഗ്രഹത്തിന്റെ പ്രഥമാനുഭൂതി. ജയിലിലെ ആ പുള്ളികളെയെല്ലാം നോക്കി. തസ്കരന്മാർ, ഘാതുകന്മാർ, വഞ്ചകന്മാർ എന്നിവരുംപ്പെടെയുള്ള ആ ബന്ധനസ്ഥരേവരും കൃഷ്ണന്റെ അംശങ്ങളായി എനിക്കു ഗോചരീഭൂതമായി. ആ തസ്കരന്മാരിലും ഘാതുകന്മാരിലും വളരെപ്പേർ സ്നേഹത്താലും ദാക്ഷിണ്യത്താലും എന്നെ അധുകരിക്കയുണ്ടായി. അവരിലൊരാൾ താപസനെപ്പോലെ ആത്മ പരിശുദ്ധനായിട്ടാണു വർത്തിക്കുന്നതു്. അവൻ എഴുത്തറിയാത്തവനാണു്. ജാത്യഭിമാനം അവനെ നീചകുലത്തിലേക്കു തള്ളിയിരിക്കുന്നു. മോഷണക്കുറ്റത്തിനു പത്തുകൊല്ലത്തെ കഠിനതടവാണു് അവനു കിട്ടിയിരിക്കുന്നതു്. ഇവരെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ടു് എന്റെ മനസ്സിൽ ഉദിച്ച കൃഷ്ണനിയോഗമാവിതു്:—"ക്രൂ

ട്ടുകാരായി ഞാൻ നിനക്കു തന്നിരിക്കുന്ന ഈ ആളുകളെ നോക്കൂ! ഇവക്കിടയിൽ എന്റെ കായ്യം കൂടെയെല്ലാം നിനക്കു ചെയ്യുവാനുണ്ടു്. ഇങ്ങിനെയുള്ളവരെ നന്നാക്കിയുയർത്തുന്നതിലാണു് എനിക്കു് അധികം പ്രിയം.''

"എന്റെ കേസ്സു് കീഴ്ക്കോടതിയിൽ വിചാരണ തുടങ്ങി. ഞങ്ങളെ മജിസ്ട്രേട്ടിന്റെ മുമ്പിൽ ഹാജരാക്കി. അപ്പൊഴും, മുൻപോലെ ധ്യാനയോഗത്തിൽത്തന്നെയാണു ഞാൻ വത്തിച്ചതു്. അപ്പൊഴും അശരീരിവാക്കു് എന്റെ മനസ്സിലേക്കു കടന്നു. "നിന്നെ ബന്ധനത്തിലാക്കിയപ്പോഠം, ഇനി ഗതിയെന്തു് എന്നു നീ മുറയിട്ടവല്ലോ; ഇപ്പോഠം ഈ മജിസ്ട്രേട്ടിനെ നോക്കൂ; ഈ സർക്കാർവക്കീലിനെ നോക്കൂ''—എന്നാണതു്.

"ഞാൻ നോക്കി. അവിടെ കണ്ടതു മജിസ്ട്രേട്ടിനെയല്ലാ, കൃഷ്ണനെയാണു്. കൃഷ്ണൻ ന്യായാസനത്തിൽ എഴുന്നരുളുന്നതു ഞാൻ കണ്ടു. സർക്കാർവക്കീലിനെ നോക്കി; ആ വിഗ്രഹത്തിൽ വെറും വക്കീലിനെയല്ലാ, സാക്ഷാൽ കൃഷ്ണനെയാണു്—എന്റെ തോഴനേ, എന്റെ പ്രാണപ്രിയനെയാണു ഞാൻ കണ്ടതു്. കൃഷ്ണൻ അപ്പോഠം അരുളിയതാവിതു്:—"ഇനി നിനക്കു പേടിയുണ്ടോ? എങ്ങുമേതിലും ഉള്ളവനാണു ഞാൻ. സർവ്വ ജീവികളുടേയും വിചാരകർമ്മങ്ങളെയെല്ലാം ഞാനാണു പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നതു്. എപ്പൊഴും നിന്നെ ഞാൻ രക്ഷിച്ചുപോരുന്നുണ്ടു്. നീ പേടിക്കേണ്ടാ. നിന്റെ പേരിൽ

ആരോപിച്ചിട്ടുള്ള ഈ കേസ്സ് എന്റെ വശം വിട്ടേക്കുക. നിനക്ക് ഈ കേസ്സിൽ കായ്യമൊന്നുമില്ലാ. വെറും വിചാരണയ്ക്കുവേണ്ടിയല്ലാ നിന്നെ ഈ കച്ചേരിയിൽ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്നതു്. ഇതിൽനിന്നു വേറെകായ്യം ഞാൻ കാണുന്നുണ്ടു്. എന്റെ സ്വന്തം കായ്യം നിവ്വഹിക്കുന്നതിനു ഞാൻ പ്രയോഗിച്ച ഉപായമാണു് ഈ കേസ്സും ഈ വിചാരണയും.''

"അനന്തരം, ഞങ്ങളുടെ കേസ്സു സെഷ്യൻസ് കോർട്ടിൽ വിചാരണയിലായി. എന്റെ വക്കീലിന്നായി ഞാൻ കുറെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ കുറിച്ചുതുടങ്ങി. എന്നെക്കുറിച്ചു സാക്ഷികൾ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള നുണകളെയും, അവയെ വെളിപ്പെടുത്തുവാൻ തക്കവണ്ണം ആ സാക്ഷികളോടു ചെയ്യേണ്ട എതിർചോദ്യങ്ങളേയും ഞാൻ കുറിച്ചുവെച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ അവിചാരിതമായ സംഭവമുണ്ടായി. കേസ്സിൽ എന്റെ ഭാഗത്തേക്കായി ഞാൻ കരുതിയിരുന്ന മുന്നേർപ്പാടുകൾക്കെല്ലാം പെട്ടെന്നു മാറ്റമുണ്ടായി. അപ്രതീക്ഷിതമായി പുതിയൊരു വക്കീൽ എന്റെ പക്ഷത്തിൽ വാദിക്കുവാനായി മുന്നോട്ടുവന്നു. എന്റെ പൂർവ്വമിത്രമാണദ്ദേഹം. എന്നാൽ, അദ്ദേഹം ഇതിലേക്കു തന്നെത്താൻ ഇറങ്ങിവരുമെന്നു ഞാൻ കരുതിയതല്ലാ. ശങ്കാകുലമാകുവാൻതക്കവണ്ണം മനസ്സിലേക്കു തള്ളിവരാവുന്ന വിചാരശതങ്ങളെയെല്ലാംതടുത്തു്, തനിക്കുള്ള മറ്റെല്ലാജോലികളേയും നിത്തിവെച്ചു്, പലനാളുകൾ അല്ലും പകലുമായി പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടു്, സൂക്ഷ്മമായും സ്ഥൂലമായും ദേഹത്തിനു തളർച്ചയുണ്ടാക

റനുപോലും പരിഗണിക്കാതെ എന്റെ വിമോചനത്തിന്നായി ഏറ്റവും പാടുപെട്ട അദ്ദേഹം—ശ്രീമാൻ ചിത്തരഞ്ജനദാസ്—നിങ്ങൾക്കേവർക്കും സുജ്ഞാതനാണല്ലോ. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടതോടുകൂടി ഞാൻ പ്രവൃത്തനായി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപയോഗത്തിന്നായി വീണ്ടും എന്റെ കുറിപ്പുകളിൽ ഞാൻ കൈവെച്ചു. ഉടനെ എന്റെ മനസ്സിൽ ദൈവേച്ഛയാൽ ഇങ്ങിനെതോന്നി:—"നിന്റെ കൈകാലുകളും കെട്ടിപ്പൂട്ടിയിരിക്കുന്ന വിലങ്ങുകളും ഇദ്ദേഹം ഏകനായി മുറിച്ചെറിയും. നിന്റെ ഈ കുറിപ്പുകളെല്ലാം അകറ്റിയേക്കുക. ഇദ്ദേഹത്തിന്നു നീ യാതൊന്നും പറഞ്ഞുകൊടുക്കേണ്ടതില്ല. വേണ്ടുന്നതെല്ലാം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ ഞാൻ തോന്നിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം." ആത്മാവിൽനിന്നു് ഇതുപോലെ ഞാൻ കേട്ടതോടുകൂടി കേസ്സിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള എല്ലാ നടപടികളിൽനിന്നും എന്റെ ആലോചനയെ ഞാൻ പിൻവലിച്ചു. വക്കീലിനോടു് ഒരുവാക്കുപോലും കേസ്സിനെക്കുറിച്ചു ഞാൻ പറകയുണ്ടായില്ല. എന്നോടു ചിലതു ചോദിച്ചതിന്നു് എന്നിൽനിന്നുണ്ടായ മറുപടി കേസ്സിന്നു് അനുകൂലമല്ലാതിരുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം ക്ഷമീക്കയേയുണ്ടായുള്ളൂ. എല്ലാ നടപടികളിലും അദ്ദേഹം തന്നെത്താൻ ഏർപ്പെട്ടു. അതിന്റെ പര്യവസാനം എങ്ങിനെയാണെന്നു നിങ്ങളേവരും അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതാണല്ലോ. കൃഷ്ണന്റെ ഇച്ഛ എനിക്കു മനസ്സിലായി. പിന്നെയും പിന്നെയും സുവ്യക്തമായി എനിക്കു കേൾക്കായ്കയുണ്ടായി. ഭാരതജനതയിലാണു് എന്റെ ആവാസം. ഞാനാണു കർ

ത്താവു്. ഞാനാണു ശരണ്യൻ. പേടിക്കേണ്ടാ. ഞാൻ നിന്നെ കാരാഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നതു് ഏതു കാര്യത്തിന്നാണെന്നു് എപ്പോഴും സ്മരിക്കു. അതിലാണു നിന്റെ കർത്തവ്യകർമ്മം. നീ പുറത്തേക്കുവരുമ്പോൾ ആധിയോ ഭീതിയോ ഒന്നുകൊണ്ടും നിനക്കു് ഉണ്ടാവരുതു്. ഞാനാണു് എല്ലാത്തിനും കർത്താവെന്നും നീയോ അന്യരോ അല്പനും എപ്പോഴും ഓർത്തുകൊള്ളുക. എതിരെ മുഴൽക്കാറടിച്ചാലും, കാട്ടിലോ, തീയിലോ, ഇരുട്ടിലോ അകപ്പെട്ടാലും, മുന്നോട്ടേക്കു വഴിയടഞ്ഞാലും നീ സംഭ്രമിക്കരുതു്. എനിക്കു് അസാധ്യമായിയാതൊന്നുമില്ല. ഏതും എനിക്കു ദുഷ്കരമല്ല. ഭാരതജനതയിൽ ഞാൻ വർത്തിക്കുന്നു. ഭാരതജനതയുടെ പുരോഗതിയിൽ ഞാനാണു മുമ്പേ നടക്കുന്നതു. എന്റെ സങ്കല്പമേതും സിദ്ധിപൂവ്വുകമാണു്. എന്റെയാണു്, ഈ ലോകത്തിൽ മറ്റാരുടേയുമല്ലാ, നിറവേറുന്ന ഇച്ഛ. ഭവിക്കേണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതു നിശ്ചയമായും ഭവിക്കും; അതിനെ ഏതു മാനുഷികബലത്തിനും നിരോധിക്കുവാൻ കഴികയില്ല."

"കേസ്സിന്നിടയ്ക്കു് എന്നെ ആ തനിമുറിയിൽനിന്നു മാറ്റി; ആ കേസ്സിൽ എന്റെ കൂട്ടാളികളോടൊരുമിച്ചു പാർക്കുവാൻ എനിക്കു് അനുജ്ഞ കിട്ടി. ഇന്നു നിങ്ങളെന്നെ നോക്കി എന്റെ ത്യാഗവ്രതത്തെയും ദേശഭക്തിയേയും കുറിച്ചു വളരെയെല്ലാം പുകഴ്ത്തുകയുണ്ടായല്ലോ. ജയിലിൽനിന്നു വന്നതിൽപ്പിന്നെ ഇത്തരം സ്തുതിവാക്കുകൾ കുറെയൊന്നുമല്ലാ ഞാൻ കേൾക്കുന്നതു്. എ

ന്നാൽ, ഇതെല്ലാം എനിക്ക പെരുതായ സങ്കടമാണുണ്ടാക്കുന്നത്. എന്റെ ന്യൂനതകളും ഞാൻ നല്ലവണ്ണം അറിയുന്നുണ്ട്. കുറവുകളും കുറവുകളും എന്റെ ജീവിതത്തെ തിന്നുതിന്നുകൊണ്ടാണിരിക്കുന്നത്. മുമ്പുതന്നെ എനിക്കിതറിയാം. വിജനവാസത്തിൽ അവയെല്ലാം ഇളകിയുണർന്നപ്പോൾ വ്യക്തമായി അവയെ കാണുവാൻ എനിക്ക കഴിഞ്ഞു. സാമാന്യമനുഷ്യനാണു ഞാൻ. കുറവുകളുടെ ക്രോഡമാണു ഞാൻ. കേടുകളും പോരായ്മകളും പലതുമുണ്ടെന്നിൽ. അജ്ഞാതമായ ഏതോ മഹാശക്തി എന്നിൽ പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോഴാണു ഞാൻ മഹാബലനാണെന്ന് എനിക്ക ബോധമുണ്ടായത്. അതിരിക്കട്ടെ. കാരാഗൃഹത്തിൽ എന്റെ ആ ക്രൂട്ടാളികളോടുകൂടി ഞാൻ പാർക്കുമ്പോഴായി. എന്നെക്കാൾ ധീരചിത്തന്മാരും സ്വാർത്ഥത്യാഗികളുമാണവർ. ചരിത്രത്തിലും, വിക്രമത്തിലും, വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും അവർ എന്നെക്കാൾ എത്രയോ ഉയർന്നവരാണ്. മഹാജനതയിൽ എന്റെ ആജ്ഞയാൽ വികസിച്ചുവരുന്ന കുസുമപരമ്പരയാണിവർ. നിന്നെക്കാൾ ഇവർ ബലിഷ്ഠരാണ്. നിനക്ക വിഷാദമെന്തിന്നു? നീ ഒതുങ്ങിയുറങ്ങിയാലും കാര്യമെല്ലാം മേല്ക്കുമേൽ മായ്ക്ക നടന്നുകൊള്ളും. നിന്നെ നാട്ടുത്തന്നെ അകലെ തള്ളിയാലും ഈ യുവാക്കന്മാർ നിന്റെ കാര്യത്തെ നിന്നെക്കാൾ സാമർത്ഥ്യത്തോടുകൂടി നിറവേറ്റും. ഭാരതജനതയെ സമുദ്ധരിക്കേണ്ടതു് എങ്ങിനെയെന്നു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുവാൻ നിനക്ക ഞാൻ ശക്തി തന്നിട്ടുണ്ട്."

"ഉടനെ ഒരേ അടിക്ക് അതു നിലയും മാറി. ജെയിലുദ്യോഗസ്ഥന്മാർ അവേഗത്തോടെ വന്ന് എന്നെ വീണ്ടും തനിമുറിയിലേക്കുതന്നെ മാററി. അപ്പോഴുണ്ടായതു് എന്തെല്ലാമെന്ന് ഇപ്പോഴെനിക്കു നിശ്ചയിക്കാവതല്ല. കൃഷ്ണൻ അടിക്കടി അത്ഭുതകർമ്മങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു സനാതനധർമ്മതത്വത്തെ സമ്പൂർണ്ണമായി എനിക്കു കാണിച്ചുതന്നുവെന്നു മാത്രമേ ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നുള്ളൂ.

"അതിയിൽ സംശയങ്ങളും പലതും എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. ഞാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിലായിരുന്നപ്പോൾ പരധർമ്മത്തിലും പരാഭിപ്രായങ്ങളിലുമാണ് ഇടപെട്ടുകൊണ്ടിരുന്നതു്. സനാതനധർമ്മത്തിലെ പല സിദ്ധാന്തങ്ങളെയും വെറും സ്വപ്നമെന്നും, മായയെന്നും, മിഥ്യയെന്നും ഞാൻ വിചാരിക്കയുണ്ടായി. എന്നാൽ, ഇതിടെയായി സനാതനധർമ്മത്തിന്റെ നിത്യസത്യപ്രകാശം എന്റെ ജീവിതത്തിലെ അകത്തും പുറത്തും ഇടയിലുമായി നിരന്തരം ഇയന്നുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. സനാതനധർമ്മത്തിലാണ്, അതിൽനിന്നാണ്, അതിലേക്കാണ്, എന്റെ ജീവിതമെന്ന് എനിക്കിപ്പോൾ അനുഭൂതിയുണ്ടായി. ഭൌതികവിജ്ഞാനങ്ങൾകൊണ്ടെത്തുവാൻ കഴിയാത്ത ജീവിതരഹസ്യങ്ങൾ എനിക്കു സനാതനധർമ്മത്താൽ അറിയുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അത്യന്മാത്യം ഭക്തികൊണ്ടും ജ്ഞാനംകൊണ്ടും നോക്കിയതിൽ എനിക്ക് ഈശ്വരനെ സമീപിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഈ ദേശീയപ്രസ്ഥാനം ആരംഭിക്കുംമുമ്പേ—ഞാൻ ബഹുജന

സേവനത്തിൽ അല്ലാതിരുന്നപ്പോൾ—ബഡോദയിൽവെച്ച് ഒരിക്കൽ ഈശ്വരൻ എന്നെ വിളിക്കുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. അന്നു ഞാൻ വിശ്വാസപൂർവ്വം അദ്ദേഹത്തെ അണയാതിരിക്കയാണു ചെയ്തത്. നാസ്തികത്വം, അവിശ്വാസം, സംശയം എന്നിതെല്ലാം എന്റെ മനസ്സിൽ അന്നു നിറഞ്ഞിരിക്കയായിരുന്നു. ദൈവമുണ്ടെന്ന നിശ്ചയംപോലും അന്നെനിക്കില്ല. ദൈവത്തിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യത്തിലാണ് ഈ പ്രപഞ്ചം പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്ന് അന്ന് എനിക്ക് അറിഞ്ഞുകൂടാ. എങ്കിലും, ഏതോ ശക്തി എന്റെ മനസ്സിനെ ഗീതയിലേക്കും, വേദത്തിലേക്കും, സനാതനധർമ്മത്തിലേക്കും ഉറക്കോടെ വലിച്ചു. അപ്പോൾ, വേദാന്തത്തെ ആധാരമാക്കിക്കൊണ്ടുള്ള ധർമ്മവിധിയിൽ—യോഗസിദ്ധാന്തത്തിൽ—എന്തോ മഹത്തായ സത്യം കുടികൊള്ളുന്നുണ്ടെന്ന് എനിക്കു തോന്നിത്തുടങ്ങി. അതു് എന്തെന്നറിയുവാൻ ഞാൻ യോഗാഭ്യാസത്തിൽ ദൃഢവ്രതനായി ഏർപ്പെട്ടു. അതു് ആരംഭിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ ഭക്തിപൂർവ്വം പ്രാർത്ഥിച്ചതാവിതു:—

"ദൈവമേ, സർവ്വവ്യാപിയായി അങ്ങു് എഴുന്നരുളുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അങ്ങേയ്ക്കു് എന്റെ മനസ്സു് അറിയാവുന്നതുതന്നെ. മോക്ഷത്തെ കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ടല്ല എന്റെ ഈ തപസ്സു്. മറ്റുള്ളവർ കാമിക്കുമ്പോലെ സ്വന്തമായി വല്ല വരത്തെയും ഞാൻ അങ്ങയോടു് അർത്ഥിക്കുന്നില്ല. ഭാരതജനതയെ സമുദ്ധരിക്കുവാനുള്ള ശക്തി എനിക്കുണ്ടാകേണമേ എന്നാണു് എന്റെ പ്രാർത്ഥന. ഞാൻ ഈ മഹാജനതയെ സ്നേഹിക്കുന്നു. ഈ ജനത

സ്ഥായി എന്റെ ജീവിതം സമ്പൂർണ്ണമായി സമർപ്പിതമാ കേണമെന്നാണ് എന്റെ ഒരേ അഭിലാഷം. എന്റെ സർവ്വവിചാരങ്ങളേയും സർവ്വകർമ്മങ്ങളേയും ഈ ഭാരതജനതയിൽ ഏകാഗ്രം ചെലുത്തുമാറ് അങ്ങ് അനുഗ്രഹിച്ചാലും."

"ഈ ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ഞാൻ യോഗസിദ്ധിക്കായി ബഹുസംവത്സരം പ്രയത്നിച്ചു. അതിൽ ഏതാണ്ടല്പം പരിശീലനം എനിക്കുണ്ടായി. എന്നാൽ, ഞാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചതേതോ അതു ഇനിയും സിദ്ധമായിട്ടില്ല. ഞാൻ കാരാഗൃഹത്തിലെ ഏകാന്ത ഗുഹയിലായപ്പോഴാം "എന്താണ് അങ്ങയുടെ ആജ്ഞ" എന്നു ദൈവത്തെ വിളിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു. "ഹാ, ദൈവമേ, അങ്ങ് എന്നെ ഉപദേശിച്ചാലും! എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നോ എങ്ങിനെയാണു ചെയ്യേണ്ടതെന്നോ അറിഞ്ഞുകൂടാതെ ഞാൻ കഴങ്ങുന്നു. അങ്ങ് എന്നെ അനുശാസിച്ചാലും!" ഈ പ്രാർത്ഥനകൊണ്ടു യോഗബലംകൊണ്ടു എനിക്കു മറുപടി കേൾക്കായ്കയുണ്ടായി:—

"ഭാരതജനതയെ സമുദ്ധരിക്കേണ്ട ഭാരം ഞാൻ നിന്നെ ഏല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. നീ ഉടനെ ഈ കാരാഗൃഹത്തിൽനിന്നു വിമുക്തനാകും. രാജകീയമായ ദണ്ഡവിധിയാൽ മറവുള്ളവരെപ്പോലെ ദേശീയകാര്യത്തിൽ കാരാഗൃഹവാസം സ്ഥിരമായി അംഗീകരിക്കുന്നതിനു നിനക്ക് എന്റെ അനുജ്ഞ ഇല്ല. നിന്നെ മഹത്തായ കർമ്മത്തിലേക്കു ഞാൻ നിയോഗിക്കുന്നു. ഇതുതന്നെയാണ് എനിക്കു നിന്നോടുള്ള അനുശാസനം. എന്റെ

കായ്യം യഥാധമ്മം നിവ്വഹിക്കുന്നതിന്നു നിനക്കു ഞാൻ അനുജ്ഞ തന്നിരിക്കുന്നു."

"ഇതാണു ഞാൻ ആദ്യം കേട്ട ദൈവവാക്കു്. പിന്നീടു കേട്ടതു് ഇങ്ങിനെയാണു്:—

"ഈ വർഷം, നിന്റെ ഈ ഏകാന്തവാസത്തിൽ, നിനക്കുള്ള സംശയങ്ങളെല്ലാം അകലുമാറു ഞാൻ പ്രത്യക്ഷമായി ഏതാണെന്നാണു കാണിച്ചുതന്നുവല്ലൊ. ഇതു തന്നെയാണു സനാതനധർമ്മത്തിന്റെ സാക്ഷാൽ തത്വം. ഈ ധർമ്മത്തെയാണു ഞാൻ ലോകസമക്ഷം ഉയത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. ഇതിനെത്തന്നെയാണു മഹർഷികളും മഹാരാജശ്രേഷ്ഠന്മാരും അവതാരപുരുഷന്മാരും അനുശ്ചിച്ചുപോന്നിരിക്കുന്നതും. ഇനി അതു്—ആ സനാതനധർമ്മം—സാർവ്വരാജ്യങ്ങളിലും പ്രവേശിച്ചു് എന്റെ കായ്യത്തെ അവിടങ്ങളിലെല്ലാം പ്രകാശിപ്പിക്കുവാൻ ഉദ്ദിക്കുകയാണിപ്പോൾ. എന്റെ കായ്യം ലോകമാകമാനം ചെലുത്തുവാനാണു ഭാരതജനതയെ ഞാൻ ഉയർത്തുന്നതു്. ഇതുതന്നെയാണു സനാതനധർമ്മത്തിന്റെ രഹസ്യം. ഇതിനുമുമ്പു നീ ഇതു ശരിയായി അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾ ഞാൻ ഇതു നിന്നെ സ്പഷ്ടമായി ധരിപ്പിച്ചുകഴിഞ്ഞു. നിന്റെ മനസ്സിനെ ആകുലമാക്കിയിരുന്ന ആ നാസ്തികതാവും സംശയവും നിശ്ശേഷം അകന്നിരിക്കുന്നു. സ്ഥൂലമായും സൂക്ഷ്മമായും ഈ വിഷയത്തിൽ നിനക്കു് അകത്തും പുറത്തും ഒരുപോലെ സമ്മതമാകുമാറു ഞാൻ നിന്നെ അനുഭവപ്രമാണത്തിൽത്തന്നെ എത്തിച്ചിട്ടുണ്ടു്. നീ വെളിയിൽചെ

ന്നു നിന്റെ നാട്ടുകാരെ ഈ സത്യം ഗ്രഹിപ്പിക്കുക. സനാതനധർമ്മത്തിന്നായിട്ടാണു് അവരെ ഉയർത്തുന്നതെന്നു് അവർ അറിയട്ടെ. തങ്ങൾക്കു മാത്രമായിട്ടല്ലാ, ലോകത്തിന്നെല്ലാമായിട്ടാണു് അവർ വളരുന്നതെന്നു് അവരോടു പറയൂ. ലോകസേവനത്തിന്നാണു് അവക്കു ഞാൻ സ്വാതന്ത്ര്യം നൽകുന്നതു്. ഭാരതഭൂമിയുടെ ഉൽകർഷമെന്നതു സനാതനധർമ്മത്തിന്റെ ഉൽകർഷമാണു. ഭാരതജനതയുടെ മഹത്വം സനാതനധർമ്മത്തിന്റെ മഹത്വംതന്നെ. ഭാരതദേശം അതിഭൗതികത്തോടെ ഐശ്വര്യം പ്രാപിക്കുകയെന്നതു സനാതനധർമ്മത്താൽ ലോകമാകെ ഐശ്വര്യം നേടുകയെന്നതാണു്. ധർമ്മത്തിന്നായി ധർമ്മത്തിലാണു ഭാരതജീവിതം. ധർമ്മവിജയമാണു ദേശവിജയം. ഞാൻ സർവ്വവ്യാപിയാണു്. എല്ലാരിലും എല്ലാത്തിലും ഞാൻ വർത്തിക്കുന്നുണ്ടു്. ഇപ്പൊഴത്തെ ഈ ദേശീയോദ്യോഗത്തിലും ഞാൻ നിലകൊള്ളുന്നു. ദേശീയസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്നായി കഷ്ടപ്പെടുന്നവരിലും എന്റെ വിളയാട്ടമുണ്ടു്. ഈ സ്വദേശീയതത്വത്തെ എതിർത്തു മരിക്കുന്നവരിലും എന്നെ കാണാം. ഞാനാണു് ഏതു മനുഷ്യനെക്കൊണ്ടും പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നതു്. ആരെന്തു വിചാരിച്ചാലും, ആരേതു ചെയ്താലും അതെല്ലാം എന്റെ കാര്യത്തിന്നു് ഉപകരിക്കുന്നതായിട്ടേ വരികയുള്ളു; അങ്ങിനെയല്ലാതെ, ലോകത്തിൽ യാതൊരു ചേഷ്ടയുമില്ലാ. ഇണങ്ങിയണയുന്നവരെന്നപോലെ, ഇടഞ്ഞടിക്കുന്നവരും എനിക്കുള്ളവർതന്നെയാണു്; അവരും എന്റെ ഉപകരണങ്ങളായി വർത്തിക്കുന്നു. ഏതൊരാളും എന്റെ

മുമ്പിൽ സ്വതന്ത്രനല്ലാ. ഏതു വഴിക്കാണു ചെല്ലുന്നതെന്നറിയാതെ എന്തൊക്കെയോ ചെയ്തുകൊണ്ടാണല്ലോ നിന്റെ ജീവിതഗതി. ഏതാണ്ടൊന്നു വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിറങ്ങീട്ട്, വേറെയൊന്നാണല്ലോ നിനക്കു ചെയ്യേണ്ടിവരുന്ന കർമ്മം. നീ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഫലമൊന്നു വേറെ; നിന്റെ ഉദ്യമം ചെന്നെത്തുന്ന ഫലമോ, അതു വേറെ. ഇതിൽനിന്നു വിചാരകർമ്മങ്ങളിൽ നിനക്കു കർത്തൃത്വമില്ലെന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ലേ? എന്റെ ഇച്ഛയാൽ പരാശക്തിയുടെ അവതാരം ഭാരതജനതയിൽ ഇതാ ഭവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നു നീ കാണുക. ഇതിലാണു ചിരകാലമായി എന്റെ പ്രയത്നമെല്ലാം. ഇപ്പോഴാം ഇതിനു കാലമായി. ഇതിന്റെ സിദ്ധിയിൽ ഞാൻ തന്നെയാണ് മുമ്പായി നില്ക്കുന്നതു്."

"ഈ ദൈവവാക്യമാണു് എനിക്കു നിങ്ങളെ അറിയിക്കുവാനുള്ളതു്. ഇപ്പോഴാം എന്നെ വിളിച്ചുനിത്തിയിരിക്കുന്നതു ധർമ്മരക്ഷണി സഭയിലാണല്ലോ. ധർമ്മതത്വം ജനങ്ങളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുവാൻ എന്നെ പുറത്തേക്കയച്ച കൃഷ്ണൻ ഉടൻതന്നെ അതിനൊത്ത സഭയിലേക്കു് എന്നെ പ്രവേശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ഹിന്ദുധർമ്മത്തെ സംരക്ഷിച്ചു്, അതിനെ ലോകമാകെ ഉയർത്തുകയെന്നതാണു് ഈ സഭയുടെ കർത്തവ്യകർമ്മം. എന്താണു് ഹിന്ദുധർമ്മം. നാം സനാതനധർമ്മമെന്നു പറയുന്നതു് എന്താണു്. കടലും മലയും ചൂഴ്ന്ന ഈ ഇന്ത്യയിൽ ഹിന്ദുക്കളെന്നു പേർ കൊണ്ടവർ ബഹുകാലമായി സൂക്ഷിച്ചു രക്ഷിച്ചുപോരുകയാൽ ഹിന്ദുമതമെന്നു ചിലർ വി

ളിക്കുമാറായതാണു സനാതനധർമ്മം. വാസ്തവത്തിൽ, ഈ സനാതനധർമ്മം പ്രത്യേകമൊരു രാജ്യത്തിന്റെ അതിർത്തിക്കുള്ളിൽ അടങ്ങുന്നതല്ല. അതിരിട്ടതിരിച്ചു ഏതു നാട്ടിന്റെയും തനിസ്വത്തല്ലാ സനാതനധർമ്മം. ഭാരതഭൂമിയിലെ ഹിന്ദുശാലയിൽ അതു കുറെകാലം ചാഞ്ഞുകിടക്കുകകൊണ്ടു് അതിനു ഹിന്ദുധർമ്മമെന്നു മറെറാരുപേർ ഉണ്ടായിവന്നുവെന്നേയുള്ളു. സാർവ്വജനീനവും അനശ്വരവുമായ മാനുഷധർമ്മമാണതു്. ലൌകികവും ആത്മികവുമായ സർവ്വവിഷയങ്ങളെയും ഉൾക്കൊണ്ടു വർദ്ധമാനമായി വർത്തിക്കുന്ന ഏകധർമ്മം അതാണു്. സർവ്വമതങ്ങൾക്കും അടയസ്ഥാനമാണു സനാതനധർമ്മം. സർവ്വജനത്തിനും സുസമ്മതവും ശ്രുഭകരവുമാവാത്തതു സനാതനധർമ്മമല്ലാ. പ്രത്യേകമൊരു രാജ്യത്തിന്റെയോ, പ്രത്യേകമൊരു ജാതിയുടെയോ ശ്രേഷ്ഠതയ്ക്കുമാത്രം ഉപകരിക്കുന്ന ഇടുങ്ങിയ മതങ്ങൾക്കു ദീർഘകാലത്തേക്കു ജീവിതമുണ്ടാകുന്നതല്ല. അങ്ങിനെയുള്ളവ ആരുടേയൊ ഏതോ കായ്ത്തിനു് ഒട്ടകാലത്തേക്കു മാത്രമേ നിലകൊള്ളുകയുള്ളു. എന്നോ തുടങ്ങി ഇന്നോളം പ്രശോഭിച്ചുപോരുന്ന സനാതനധർമ്മമാവട്ടെ, സാർവ്വലൌകികമായ ജീവിതതത്വസമുച്ചയമാണു്. നാസ്തികവാദത്തെ മുഖംതിരിപ്പിക്കുവാൻ സനാതനധർമ്മത്തിനുമാത്രമെ കെല്പുള്ളു. സയിൻസിനു പിടിയിലൊതുങ്ങാത്തതും സനാതനധർമ്മം മാത്രമാണു്. ഇതിൽ എത്രയോ കാലത്തിനു മുമ്പുതന്നെ ഭൌതികവിജ്ഞാനം സമ്പൂർണ്ണമായി അടങ്ങീട്ടുണ്ടു്. മനുഷ്യനു് ഈശ്വരനെ പ്രാപിക്കാമെന്നു പ്രമാണപൂർവ്വം നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു

ഇ സനാതനധർമ്മം മാത്രമാണ്. ഓരോ മനുഷ്യനും അവനവന്റെ അവസ്ഥപോലെ ദൈവസന്നിധിയിൽ ചെല്ലുവാൻ എളുതായ വഴികൾ ഉരുന്നിട്ടിരിക്കുന്നതും ഇതിലാണ്. എല്ലാത്തിലും എല്ലാരിലും ഒരേ ശക്തിതന്നെയാണ പ്രവർത്തിക്കുന്നതെന്നും, ആ ശക്തിയെ അവലംബിച്ചുകൊണ്ടാണ നമ്മുടെ സർവ്വചേഷ്ടിതങ്ങളുമെന്നുമുള്ള സത്യം സനാതനധർമ്മത്തിൽ നിന്നാണ സിദ്ധമായിരിക്കുന്നത്. ഇത സർവ്വമതസമ്മതമായ സത്യമാണ്. ഈ സത്യം നമ്മെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുകമാത്രമല്ലാ, ഇതിനെ നമ്മുടെ ജീവിതത്തിലേ ഉച്ചാവചങ്ങളായ എല്ലാ വികാരങ്ങളിലും ഒരു പോലെ പ്രകാശിപ്പിക്കുകകൂടിയും സനാതനധർമ്മം ചെയ്യുന്നു. പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ സാക്ഷാൽ വികാസവും അതിൽ വാസുദേവന്റെ ലീലാവിലാസവും സനാതനധർമ്മമാണ നമുക്ക കാണിച്ചുതരുന്നത്. ആ ലീലയിൽ നാം ആടേണ്ടത് എങ്ങിനെയെന്നും, അതിൽ ജയം നേടേണ്ടത് ഏതുവഴിക്കെന്നും, അതിനുള്ള സൂക്ഷ്മവിധികൾ എന്തൊക്കെയെന്നും അനുഷ്ഠാനയോഗ്യമായി നമ്മെ ഉപദേശിക്കുന്നതും സനാതനധർമ്മം ഒന്നുമാത്രമാണ്. സാംസാരികജീവിതത്തെ ആധ്യാത്മികധർമ്മത്തിൽ നിന്ന് അല്പംപോലും അകറാതെ, അമർത്യഭാവത്തിനു നമ്മെ ആളാക്കി, മരണത്തിൽ ഒട്ടും ഭയമില്ലാതാക്കുന്നതിനു സനാതനധർമ്മത്തിനു മാത്രമേ കഴിവുള്ളൂ.

"ഈ വിഷയമാണ് ഇന്നു നിങ്ങളെ അറിയിക്കുന്നതിനു ഞാൻ പ്രേരിതനായിരിക്കുന്നത്. എനിക്ക് അ

നജ്ഞ എത്രത്തോളമുണ്ടോ, അതിനപ്പുറം ഞാൻ യാതൊന്നും മിണ്ടുന്നതല്ല. ദൈവത്തിൽനിന്നു് എന്റെ ഹൃദയത്തിൽ പ്രതിധ്വനിച്ചതാണു ഞാൻ നിങ്ങളോടു് ഇപ്പോഴം പറയുണ്ടായതു്. അങ്ങിനെ, ദൈവനിയോഗത്തെ ഞാൻ അനുഷ്ഠിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഇതുപോലെ ഇതിനുമ്പൊരിക്കൽ എന്നിൽ ധർമ്മാവേശമുണ്ടായതു നിങ്ങളം ഓർക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. ദേശീയമായി നമ്മളംക്കു് ഇപ്പോഴുണ്ടായിരിക്കുന്ന സംരംഭം കേവലം രാജനീതി സംബന്ധമായതല്ലാ എന്നു് അന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. കേവലം ഭരണവിഷയമായ ഉപായമല്ലാ സ്വദേശീയം. വിശ്വാസം—മതം—ലക്ഷ്യം എന്നിതിൽ ഉൾപ്പെട്ടുന്നതാണതു്. അന്നത്തെ ആ വാക്കിനെ ഇന്നു മറെറാരുരൂപത്തിൽ നിങ്ങളംക്കു ഞാൻ കാണിച്ചുതരാം. സ്വദേശീയമെന്നതു വെറും വിശ്വാസമോ, വെറും മതമോ, വെറും ലക്ഷ്യമോ അല്ലാ; സനാതനധർമ്മം തന്നെയാണതു്. നമ്മുടെ ദേശീയതയും സനാതനധർമ്മവും ഒന്നുതന്നെ. ഭാരതമഹാജനത സനാതനധർമ്മത്തിൽ നിന്നാണു് ഉണ്ടായതു്; അതിലാണു വളരുന്നതു്. സനാതനധർമ്മത്തിനു ക്ഷയമുണ്ടായാൽ ഭാരതജനതയും ക്ഷയിക്കയായി. ഒന്നു നശിച്ചാൽ മറെറതും നശിക്കും. നമ്മുടെ സ്വരാജ്യം സനാതനധർമ്മം തന്നെ. അത്രമാത്രമേ എനിക്കിപ്പോഴം നിങ്ങളോടു പറയുവാനുള്ളൂ:

III

തന്റെ നാട്ടുകാരെ അഭിസംബോധനം ചെയ്തുകൊണ്ടു് അരവിന്ദഘോസ് ഫർണൻ-ൽ കർമ്മയോഗിയിൽ പ്രകാശിപ്പിച്ച നിവേദനം:—

"ഇന്ന് ഇന്ത്യയിൽ, സ്വന്തം കർത്തവ്യകർമ്മംപോലെ പൊതുജനസേവനത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ദേശഭക്തന്മാരുടെ അവസ്ഥ നാളേക്ക് എന്തു ഭവിക്കുമെന്നു നിശ്ചയമില്ലാത്തവണ്ണം അത്ര സംശയത്തിലാണ്. എന്റെ പേരിൽ ഛായാമാത്രമായിട്ടുപോലും അപരാധലക്ഷണമില്ലാതിരുന്നിട്ടും രാജ്യസേവനത്തിനു നിരോധമായി ഒരു വർഷത്തേക്ക് ഏകാന്തമായ ജയിൽഗൃഹത്തിൽ എന്നെ ബന്ധിക്കയുണ്ടായല്ലോ. അതിൽനിന്നു ഞാൻ വിമുക്തനായിയെങ്കിലും, ഇനി മറെറാരു മിഥ്യാപരാധം എന്നിൽ ആരോപിക്കയില്ലെന്നു ഞാൻ എങ്ങിനെ കരുതും! വെളിവിൽ കുറേറം ചുമത്താതെയും എന്നെ പിടിക്കുടാവുന്നതാണ്. ഹേതുവൊന്നും കാണിക്കാതെ എന്നെ നാടുകടത്തുവാൻ ഗവണ്മെണ്ടിനു സാധികാരബലമുണ്ട്. കോർട്ടനടപടിപോലെ പ്രത്യക്ഷമായ അപരാധാരോപണമോ, അതിലേക്കു വളരെയെല്ലാം കഴങ്ങിക്കൊണ്ടു സാക്ഷ്യനിർമ്മാണമോ അതിൽ വേണ്ടാ. അതുകൊണ്ട് എന്റെ ഈ വിമോചനം അസ്ഥിരമാണ്. അതോത്താണു ദേശഭക്തന്മാരുടെ ജീവിതം സ്വവശമല്ലെന്നും സംശയത്തിലാണെന്നും ഞാൻ പറയുന്നതു്. എന്നെ നാടുകടത്തുന്നതിനു കൽക്കട്ടയിലെ പോലീസധികാരികൾ ഗവണ്മെണ്ടിലേക്ക് എഴുതീട്ടുണ്ടെന്നു നാടെങ്ങും പ്രബലമായ കിംവദന്തിയുണ്ട്. ഇതു് അസംഭാവ്യമാണെന്ന് എനിക്കു വിശ്വസിക്കാവുതല്ല. നാട്ടിലെ ഇപ്പോഴത്തെ അടങ്ങിയ നിലയ്ക്കോ, നീതിപരിപാലനത്തിലെ ധർമ്മനിഷ്ഠയ്ക്കോ അധികാരിവർഗ്ഗത്തെ ഈ കടുംകൈയിൽനിന്നു പിൻമാറുവാൻ

കഴിവില്ലെന്നാണു കാണുന്നതു്. ഇങ്ങിനെ ജീവിതസംശയത്തിലായ ഞാൻ, എന്റെ മനസ്സിലുള്ളതെല്ലാം നാട്ടുകാരുടെ മുമ്പിൽ സമർപ്പിക്കുന്നതിനു് ഇനിയൊട്ടും വിളംബിക്കുന്നില്ല. എന്റെ ഈ നിവേദനം പ്രധാനമായി ധർമ്മവ്രതന്മാരായ ദേശഭക്തന്മാർക്കായിട്ടാണു്. ഇതിൽ ഞാൻ ഇപ്പോഴത്തെ കായ്ക്കുങ്ങളെയും, ഇനിയങ്ങോട്ടു വേണ്ടുന്ന ഉപായങ്ങളേയും ആവുംപോലെ പ്രകാശിപ്പിക്കാം. എന്നെ നാട്ടുകടത്തുന്നതായാൽ, അനന്തരകാര്യം എന്താണെന്നറിയാതെ വിമൂഢരാകുന്നവർക്കു് ഈ നിവേദനം മനസ്സിനു കാഴ്ച കൊടുക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ദ്വീപാന്തരത്തിൽനിന്നു് ഇനിയെന്നും എനിക്കു വിമോചനമില്ലെങ്കിൽ, നാട്ടുകാർക്കായി എന്നിൽനിന്നു് അന്തിമമായുള്ള ഹിതോപദേശമായി ഇതിനെ കരുതാവുന്നതാണു്.

"സ്വരാജ്യകക്ഷിയുടെ മാർഗ്ഗം ഏറ്റവും ദുർഗ്ഗമമാണെന്നിരിക്കിലും കഷ്ടം വിഫലമല്ലാ. നേതാക്കന്മാർ കാരാഗൃഹത്തിൽ ബദ്ധരും ദ്വീപാന്തരത്തിൽ ബഹിഷ്കൃതരുമായതോടുകൂടി പക്ഷം വിച്ഛിന്നമായിയെന്നു ചിലർ വിചാരിക്കുന്നു. ഗാഢമായി ആലോചിക്കായ്കകൊണ്ടുള്ള അബദ്ധപ്രസ്താവമാണിതു്. സ്വരാജ്യകക്ഷി ഇപ്പോഴുമുണ്ടു്. അതിന്റെ ഉത്ഭവിച്ചോ, ഇരുപ്പിനോ കുറവേതും ഭവിച്ചിട്ടില്ല. നായകനും കായ്നിശ്ചയവും മാത്രമേ അതിന്നിപ്പോൾ വേണ്ടതായുള്ളൂ. അതുണ്ടാകുവാൻ നാട്ടുകാർ തപിക്കട്ടേ. അപ്പോൾ ദൈവത്തിൽനിന്നു് അതു് അവർക്കു കിട്ടും. ദൈവത്താൽ പ്രേരിത

രായി, ദൈവികമഹാശക്തിയെ അവലംബിച്ചുകൊണ്ടു മാർഗ്ഗദർശികളായി വർത്തിക്കുന്ന നായകന്മാർക്കായി മഹാകർമ്മങ്ങളൊക്കെയും കുറച്ചുകാലം കാത്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയെന്നതു പണ്ടേയുള്ളതാണ്. ആ നേതാവു വന്നെത്തുമ്പോൾ ആ കർമ്മം വഴിപോലെ വളർന്നുകൊണ്ടു വിജയപ്രഭാവത്തോടെ സാഫല്യത്തിലെത്തുന്നു. ഇതുവരെ സ്വരാജ്യകക്ഷിയെ നയിച്ചിരുന്നവർ മതിമാന്മാരും വരേണ്യന്മാരുമായ മഹാബലന്മാർതന്നെ. മറേറതു മഹാകർമ്മത്തെയും ഫലോന്മുഖമായി നയിക്കുന്നതിനു പരാക്രമം കൂടിയവരാണവർ. എന്നാൽ, സ്വരാജ്യങ്ങളെയും ചലിപ്പിക്കുന്ന ഈ സ്വദേശിപ്രസ്ഥാനത്തിൽ ആ ശ്രേഷ്ഠപുരുഷന്മാർപോലും വിജയം നേടുവാൻ ആളായില്ല. അതുകൊണ്ടു്, രാജ്യത്തിന്റെ ഭാവിത്തേയസ്സിനു ഹേതുഭൂതരായ സ്വരാജ്യവ്രതന്മാർ ശോകത്തിൽപ്പോലും പ്രശാന്തരായി, അപജയത്തിൽപ്പോലും ദൃഢചിത്തരായി ദൈവപ്രേഷ്യന്റെ ആഗമനത്തെ വിശ്വാസപൂർവ്വം പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു വാഴേണ്ടതാണു്. വിജയവും വിമുക്തിയും ഒടുവിൽ നിശ്ചയമായി ലഭിക്കുമെന്ന ഉറപ്പോടെ—ഭാരതത്തിലെ ഭാവിപരമ്പരയുടെ മാത്രമല്ലാ, ലോകത്തിലെ സർവ്വജനതയുടെയും തങ്ങളാണു് ഐശ്വര്യവാഹന്മാർ എന്ന ബോധത്തോടെ—സ്വരാജ്യധർമ്മവ്രതന്മാർ ക്ഷമയോടെ കാലം നോക്കിയിരിക്കേണ്ടതാണു്.

"ഇപ്പോഴത്തെ ഈ സാമയാവസ്ഥയിൽ ഏറ്റവും കരുതലോടുകൂടിവേണം വിക്രമം പ്രയോഗിക്കുവാൻ. ആത്മികബലമാണു്, ഭൌതികബലമല്ലാ നമ്മു

ടെ ഉദ്യമത്തിന്നു് ആധാരം. രാജ്യത്തിലെ ഭൌതിക ബലമെല്ലാം ഇപ്പോഴും ഭരണാധികാരികളെ സ്വാധീനമാക്കിയിരിക്കയാണു്. ആത്മികബലമാവട്ടെ, മുഴുവനും നമ്മളിൽത്തന്നെയുണ്ടു്. നമ്മുടെ വശമാണു നീതി. പ്രകൃതിയും നമ്മുടെ ഭാഗത്താണു്. മാനുഷവിധിയേക്കാൾ ഉയരെ നില്ക്കുന്ന ദൈവനിയോഗം നമ്മുടെ പക്ഷത്തെ അനുകൂലിച്ചുണ്ടു നില്ക്കുന്നതു്. വർത്തമാനം നമ്മളിലാണു്. ഭാവിയും നമ്മളിൽത്തന്നെ. നാം രക്ഷതേടേണ്ടതിന്നും, അവസാനം വിജയം നേടേണ്ടതിന്നും ആ ആത്മികബലത്തെയാണു് അവലംബിക്കേണ്ടതു്. ക്ഷുദ്രരായി ആവേശത്തിന്നധീനരായി ഉൽകൃഷ്ടമായ ധർമ്മബലത്തിൽനിന്നു ഭ്രംശിച്ചു നികൃഷ്ടമായ മൃഗീയബലത്തെ നാം ആശ്രയിക്കരുതു്. നമ്മുടെ ലക്ഷ്യം ഏതു നിയമത്തിന്നും വിരുദ്ധമായുള്ളതല്ലാ. നാം ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഉദ്യമത്തെ ഇപ്പോഴത്തെ രാജ്യഭരണവിധികൾക്കേതിന്നും പ്രത്യക്ഷമായി എതിർത്തുനില്ക്കുവാൻ കഴികയില്ല; അങ്ങിനെയുണ്ടായാൽ അതിനെ നാഗരികലോകം മുക്തകണ്ഠം പഴിക്കും. അതുകൊണ്ടു് ആ ലക്ഷ്യത്തേയും അതിലേക്കു് അംഗീകൃതമായ ഉപായങ്ങളേയും സുദൃഢമായി ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു് അവയിൽനിന്നാണു് ഒടുക്കം നമുക്കു ജയമുണ്ടാകുകയെന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളണം. നിയമത്തെ ആദരിക്കുകയെന്നതു് ഏതു ജനതയുടേയും സുസ്ഥിരമായ സുഖജീവിതത്തിന്നു് അപേക്ഷിതമാണു്. ഭാരതീയരിൽ നിയമവിധേയത്വം സവിശേഷമായി ജന്മസിദ്ധമായ്ത്തന്നെയുണ്ടു്; നിയമത്തെ അനുസരിക്കുന്നതിൽ നാം എപ്പോഴും ജാഗ്രത്തായി വർത്തിക്കു

ണം. എന്നാൽ, ആ അനുസരണം നമ്മുടെ രക്ഷയേയും, നമ്മുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തേയും നമ്മുടെ ധർമ്മത്തേയും, നമ്മുടെ പ്രാവേത്തെയും ഉറപ്പിക്കുന്നതിനു് ഉപകൃതമാവേണമെന്നു നാം കരുതി നില്ക്കണം. രാജ്യത്തിനു ശല്യവർദ്ധകമായി അങ്ങിങ്ങായുണ്ടാകുന്ന കൊലകളോടു സ്വപ്നത്തിൽപ്പോലും നമുക്കു് ഇടപാടില്ല. ഒരേവാക്കായി, വ്യക്തവും ഹാർദ്ദവുമായി അത്തരം ക്രൂരകർമ്മത്തെ നാം നിഷേധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇനി അതിലേയ്ക്കില്ലാ നമുക്കാക്കും നോട്ടം. വിഷമയമായ ഉദ്ദേശത്തിന്റെ വിഷമയമായ ഫലമാണു് ആ ദുശ്ശംസചേഷ്ട. അതിൽ ഏതെങ്കിലും വർഗ്ഗം ദുഷ്കർമ്മങ്ങളിൽനിന്നു് അകലാതിരുന്നാൽ ആ വിഷവൃക്ഷങ്ങളിൽ പ്രകൃത്യാ ഉല്പന്നമാകുന്ന വിഷഫലങ്ങളും ഭയങ്കരമായി ഉറക്കൊള്ളെണ്ടിവരുന്നതിൽനിന്നു് അവരെ രക്ഷിക്കുവാൻ മനുഷ്യബലത്തിനൊന്നിനും സാധിക്കയില്ല. നിയമങ്ങളുടെ കല്പനത്തിനൊ അവയുടെ പ്രയോഗത്തിനോ നാം അധികാരികളല്ലായ്കയാൽ നമുക്കു് ഈ വിഷയത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുവാനൊന്നുമില്ല. എന്നാൽ, ഇതിൽ അധികാരിവർഗ്ഗത്തിന്റെ പോക്കു തീരെ പിഴച്ചിട്ടാണു്. നാടുകടത്തലും ക്രൂരതകൊക്കലും തോന്നുംപോലെയെല്ലാം നടത്തുന്നതു്, കായ്വിവേകത്തോടും ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യത്തോടും നാടുവഴുവാൻ ശക്തിയില്ലാത്തവർക്കുള്ള ചാപല്യവിശേഷമാണു്. ഇതിനെ നാം നിയമവിഹിതമായ നിശ്ചയത്തോടും പരമോൽകൃഷ്ടമായ ലക്ഷ്യത്തോടും, മഹാജനസമ്മതിയോടുംകൂടി നിർഭയം എതിർക്കണം. സ്വരാജ്യം—പരാധികാരത്തിനു വശഗമാവാത്ത പൂർണ്ണ

സ്വാതന്ത്ര്യം—ഏതൊരു ജനതയ്ക്കും സ്വകീയമായ ശക്തിയാൽ സ്വന്തം പ്രകൃതിക്കും സ്വന്തം ലക്ഷ്യത്തിനും അനുരോധമായി സ്വന്തം ജീവിതത്തെ യഥായോഗ്യം ധരിക്കുവാൻള്ള അധികാരം—അതിനാണു നാം അപേക്ഷിക്കുന്നതു്. നമ്മുടെ പൂർവ്വികസംസ്കാരത്തെക്കാൾ അധഃസ്ഥിതമായ മറെറാരു സംസ്കാരത്തെ കൊണ്ടുവന്നു നമ്മളിൽ ബലാൽ ഏറിവെയ്ക്കുന്നതിനെയും, അർഹതയെക്കുറിച്ചു മിഥ്യാവാദം ചെയ്തുകൊണ്ടു നമ്മുടെ പിതൃപൈതാമഹമായ രാജ്യത്തിൽ നമ്മെ മാററിനിത്തി അന്യന്മാർ കേറിനിന്നു് അധികാരം ചെലുത്തുന്നതിനെയും നാം എതിർക്കാതിരിക്കുന്നതെങ്ങിനെ! സുചിരമായുണ്ടായ ദാസ്യഭാവത്താൽ, പ്രകൃത്യാ നമുക്കുള്ള ശക്തിയിലും സാമർത്ഥ്യത്തിലും കേട്ടകളും കുറവുകളും വല്ലിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു നാം സമ്മതിക്കുന്നതുതന്നെയാണു്. എങ്കിലും, ആ ശക്തിയും സാമർത്ഥ്യവും ഇപ്പോഴും വീണ്ടും നമ്മളിൽ തളിർത്തുതുടങ്ങീട്ടുള്ളതു് ആർക്കും മറയ്ക്കാവുന്നതല്ല. ബഹുശതവർഷങ്ങളായി അനുപമവും അപജയവും തുടർന്നുതുടർന്നുണ്ടായിട്ടും ഈ നാട്ടുകാരിൽ അപ്രതിമമായി വിളങ്ങുന്ന ശീലഗുണം അന്യൂനം നിലകൊള്ളുന്നതു കണ്ടാലും! നമ്മുടെ പൂർവ്വികന്മാരുടെ ശ്രേഷ്ഠകർമ്മഫലങ്ങളിൽ ഇന്നും നമുക്കു ഭുജിക്കുവാൻ ധാരാളമായി അവശേഷിച്ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടാലും! പരാധീനാവസ്ഥയിൽ മറേറതു നാട്ടിന്നും അനുഭൂതമായിട്ടില്ലാത്ത അത്ഭുതമായി നമ്മുടെ നാട്ടിൽ പ്രശസ്തിയോടെ വർദ്ധിക്കുന്ന ഈ വിജ്ഞന്മാരേയും വീരന്മാരെയും കണ്ടാലും! പൂർവ്വികവീര്യം അന്തരാ സമുജ്ജ്വലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഈ ജനതയെ ബാലന്മാ

രെക്കൊണ്ടും കുശന്മാരെക്കൊണ്ടും നിറഞ്ഞുകൂടിയ വഴ്ച മെന്നു് അവഗണിക്കുന്നതു് അരുതാത്തതാണെന്നു നാം കയർക്കാതിരിക്കുന്നതെങ്ങിനെ? പൂവ്വികമഹത്വം നമ്മളിൽ ഇപ്പൊഴും സമൃദ്ധമായുണ്ടു്. നാം വിദ്യാസമ്പന്നരാണു്; നാം പരാക്രമശീലരാണു്; കായ്വനിവ്വഹണത്തിൽ നാം നിപുണന്മാരുമാണു്. ആ ഗുണങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കുവാൻ സ്ഥലവും സന്ദർഭവും മാത്രമേ നമുക്കു കിട്ടേണ്ടതുള്ളു. സ്വയംഭരണം, സ്വതന്ത്രജീവിതം, ഭാരതീയകലാമണ്ഡലം എന്നിവയാലാണു് അവസരവും അവകാശവും നമുക്കുണ്ടാകുക. ഇവയെ നാം നേടുന്നതിനു സിദ്ധിസ്ഥാനംവരെയ്ക്കും പ്രയത്നിച്ചാലല്ലാതെ നമുക്കുള്ള വിദ്യാലാഭംകൊണ്ടോ, ശീലഗുണംകൊണ്ടോ, കർമ്മകുശലതകൊണ്ടോ ഫലമുണ്ടാകുന്നതല്ലാ.

"നമ്മുടെ സ്വരാജ്യവ്രതം അന്യരാജ്യക്കുളോടൊ, ഇവിടെ യഥാന്യായം സ്ഥാപിതമായ ഗവണ്മെണ്ടിനോടൊ അല്പമെങ്കിലും വിദ്വേഷത്തെ ഉളവാക്കൊണ്ടതല്ലാ. ഉദ്യോഗസ്ഥവർഗ്ഗമാണു് ഇവിടെ നാടുവാഴുന്നതായി നാം കാണുന്നതു്. നാടുവാഴ്ചയിൽ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ സ്ഥാനത്തു ജനശ്രേഷ്ഠന്മാരെ പ്രതിഷ്ഠിക്കുവാൻ നാം ഉദ്യമിക്കുന്നു. അന്യരാണു നമ്മെ ഇപ്പോഴും ഭരിക്കുന്നതു്. അതുമാറി നാം തന്നെ നമ്മെ ഭരിക്കുമാറാകണം. അവർക്കാണു് ഇവിടെ ഇപ്പോഴും അധികാരം. അതിനെ കേവലം ഭാരതീയമായി മാറ്റണം. ഈ അഭിലാഷം വിദ്വേഷത്തിലും ഹിംസയിലുമാണു കലാശിക്കുകയെന്നു് ചിലർ പറയുന്നതു വെറും നുണയാണു്. അന്നു

കമ്പയേയും സമബുദ്ധിയേയും ആധാരമാക്കിയുള്ളതാണ നമ്മുടെ ദേശഭക്തി. അതു് ഭാരതജാതിയെ ഏകരൂപേണ സംഘടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തെ ആകമാനം ഏകതത്ത്വത്തിൽ എത്തിക്കുവാനാണു പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. സഹോദരന്മാർ തമ്മിലും, സമാനന്മാർ തമ്മിലും, സ്വതന്ത്രന്മാർ തമ്മിലുമുള്ള ആ ഐക്യത്തിലാണു നമ്മുടെ നോട്ടം. സ്വാമിക്കും ഭൃത്യനും തമ്മിലും, ഭോക്താവിനും ഭോജ്യത്തിനും തമ്മിലുമുള്ള ആ ഐക്യമല്ലാ നമുക്കു വേണ്ടതു്. പ്രത്യേകം ഗുണവിശേഷത്തോടുകൂടിയ എല്ലാ ജാതികളും ഒരേ സമുദായമായിണങ്ങി അങ്ങിനെയുണ്ടാകുന്ന സമ്മൂർത്തിയിലെ ആ ഐക്യത്തെയാണു നാം ആശിക്കുന്നതു്. തനിച്ചുനില്ക്കുന്ന ജാതിയെയെല്ലാം ബലാൽ നിഗ്രഹിച്ചു്, ബാഹ്യാചാരഭേദങ്ങളെ കലക്കിമറിക്കുന്നതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ അഭിലാഷം സിദ്ധമാകുന്നതല്ലാ. ദ്വേഷം, അമർഷം, പീഡനം എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ദുർഗ്ഗുണങ്ങളും ഐക്യത്തിനു ബാധകമായി ജനപദങ്ങളിൽ വർദ്ധിച്ചുവരുന്നതിനെ ഉന്മൂലനം ചെയ്താൽ മാത്രമേ—ആ ദുർഗ്ഗുണങ്ങളുടെ ഖാണ്ഡവമേതോ അതിനെ ദഹിപ്പിച്ചാൽ മാത്രമേ—മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിൽ ഏകമതിതത്ത്വത്തിനു നില കിട്ടുകയുള്ളൂ. നമ്മുടെ അവകാശത്തിനായി നാം പ്രയത്നിക്കുകയെന്നതു്, മൂഢതയാൽ അതിനെ അപലപിക്കുന്നവരോടു നാം പ്രതിക്രിയ ചെയ്യുകയെന്നതല്ലാ. ശ്രമിക്കുന്നതിലും തപിക്കുന്നതിലും നമുക്കു മനോദാർഢ്യം വേണം; ആരുടെയും മുഖം നോക്കാതെ സത്യം നാം തുറന്നു പറയണം; നമുക്കുള്ള അവകാശത്തിൽ തരിമ്പുപോലും നാം വിട്ടുകൊടുക്കരുതു്; മനു

ഷ്യധർമ്മത്തിന്റെ പുരോഗതിയെ നിരോധിക്കുന്ന ഏതു ശക്തിയോടും നാം ഇടയണം; നീതിപൂർവ്വകമായ സർവ്വ ബലത്തേയും, ധർമ്മോചിതമായ സർവ്വ ഗുണത്തേയും ഫലോന്മുഖമായി നാം ഉപയോഗിക്കണം. ഇതാണു മനുഷ്യരേവരും ഉൽകർഷത്തിന്നായി നടകൊള്ളേണ്ടുന്ന വഴി. ഇതിൽ ഹിംസയ്ക്കോ ദ്വേഷത്തിന്നോ സ്ഥാനമില്ല.

സത്യസഹായം, അഹിംസാത്മകമായ പരാക്രമം ഇതു രണ്ടുമാണു വിജയത്തിന്നു നമുക്കുള്ള ആയുധം. ജനങ്ങളിടയിൽ തൊഴിലുകളുണ്ടാക്കി വളർത്തുക, നമ്മുടെ വ്യവഹാരങ്ങളിൽ നാം തന്നെ തീർക്കുക, ബഹുജനവ്യാപാരങ്ങളിൽ നീതിയും മര്യാദയും നാം ആത്മവശരായി രക്ഷിക്കുക, ശുചീകരണവിഷയത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുക, ദീനന്മാരേയും രോഗികളേയും ആശ്വസിപ്പിക്കുക, ക്ഷാമപീഡയിൽനിന്നു പാവങ്ങളെ വിമുക്തരാക്കുക, ജീവികയ്ക്കും ജീവിതഗുണത്തിന്നും അനുകൂലമായ രീതിയിൽ വിദ്യാഭ്യാസകായ്യം നിർവ്വഹിക്കുക—എന്നിവയിൽ, ആവശ്യമെടത്തോളം നിയമത്തിന്നു് അനുരോധമായും, ഉദ്യോഗസ്ഥവർഗ്ഗത്തിന്നുള്ള അധികാരത്തെ ബാധിക്കാതെയും, നമുക്കുള്ള കർമ്മനൈപുണ്യത്തെ കാണിച്ചുകൊണ്ടു നാം യഥാക്രമം ഏകോപിച്ചുനിൽക്കുകയെന്നതാണു സ്വരാജ്യകക്ഷിയിൽനിന്നു പ്രകടമായി അംഗീകരിച്ചിട്ടുള്ള കായ്യപരിപാടി. ഇതിൽ നമുക്കുള്ള സാമർത്ഥ്യം അനല്പമാണെന്നു വെളിപ്പെടുത്തക്കവണ്ണം നമ്മുടെ യത്നത്താൽ ബങ്കാളത്തിന്നു് ഉയർച്ചയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഏകമതിത്വത്തോടെ അണിനിരന്ന ബലഭ്രഷ്ടിയിഷ്ണുമായ വംഗീയജാതി ഉടനെ ഉദിച്ചുയരുമെന്നു വിശ്വസിക്കാമെന്നുമായി. എ

ന്നാൽ, സൂരാട്ടിൽവെച്ചു കാൺഗ്രസ്സുസംബന്ധമായുണ്ടാ
യ അന്തഃഛിദ്രവും, അന്നുമുതൽ ഘോരമായുണ്ടായ മർദ്ദ
നക്രിയകളും കൊണ്ടു നമ്മുടെ സംഘടനയ്ക്കു പിളർപ്പു
ണ്ടായ്വന്നിരിക്കുന്നു. ഉദ്യോഗസ്ഥവർഗ്ഗം സ്വരാജ്യകക്ഷി
യിലെ ധർമ്മഭടന്മാരെയും, സ്വരാജ്യവ്രതന്മാരെയും
ബന്ധുബലത്താൽ അകറ്റുകയും ചെയ്തു. ഇത്രയുംകൊ
ണ്ടു നമ്മുടെ പുരോഗതി ഏറ്റവും കഠിനതരം പ്രതിബ
ദ്ധമായിരിക്കയാണു്. ഇനി എത്ര കാലം കഴിഞ്ഞാലാ
ണു നമ്മുടെ ഉദ്ദേശം സഫലമാകുകയെന്നു പലരും ഭീതി
യോടെ സംശയിക്കയാണിപ്പോഴും. എന്നാൽ, ഇപ്പോ
ഴത്തെ ഈ പ്രതിബന്ധം നമുക്കത്ര അനിവാര്യമായതല്ല.
നമ്മുടെ ജനശ്രേഷ്ഠന്മാർ ധീരോദാത്തതയോടും സ്ഥിരമാ
യ നയോപായത്തോടും പ്രയത്നിക്കയാണെങ്കിൽ സഹജ
നഹൃദയത്തിൽ വിശ്വാസവും ഉത്സാഹവും വീണ്ടും ഉ
ണ്ടാകാതിരിക്കയില്ല. മർദ്ദനനിയമങ്ങൾക്കു കൈയെത്താ
ത്ത വിധം പുതിയൊരു കമ്മപദ്ധതി നമുക്കു കണ്ടെത്തു
വാൻ കഴിവില്ലായ്കയുമില്ല. അഹിംസാത്മകമായ ആത്മീ
കവിക്രമപ്രയോഗംനമ്മുടെ കാര്യസിദ്ധിക്കു് ഏറ്റവും അ
നുകൂലമായ ഉപായമാണു്. അതിനെക്കൊണ്ടു ഗവണ്മെ
ണ്ടിനെ നമുക്കു തീച്ചയായും വഴിപ്പെടുത്തുവാൻ കഴി
യും. നിയമനിർമ്മാണവും, നീതിനിർവ്വഹണവും, വിത്ത
വ്യാപാരവും നമുക്കു് അധീനമാകുന്നതുവരെക്കും—ഈ
മൂന്നിലും നാം സ്വാതന്ത്ര്യപൂർവ്വകം ഭാഗഭോക്കുകളായി,
പ്രയോജനമാംവണ്ണം അധികാരബലന്മാരാകുന്നതുവരെ
ക്കും—ഗവണ്മെണ്ടിനോടു നാംസഹകരിക്കാതെ മാറിനി
ല്ക്കുകയെന്നതാണു് അഹിംസാത്മകമായ വിക്രമപ്രയോ

ഗത്തിന്റെ ഉപംക്രമത്തു്. "പ്രാതിനിധ്യമില്ലെങ്കിൽ നികുതിയില്ലാ" എന്നതു പതിനെട്ടാംനൂറ്റാണ്ടിൽ അമേരിക്കയിലുണ്ടായ രാഷ്ട്രീയസംരംഭത്തിന്നു തിലകമായിരുന്നതുപോലെ, "അധികാരമില്ലെങ്കിൽ സഹയോഗമില്ലാ" എന്നതു് ഇരുപതാംനൂറ്റാണ്ടിൽ ഇന്ത്യയിലെ ഈ രാഷ്ട്രീയകോപത്തിന്നു തിലകമാവട്ടേ. നമുക്കു വേണ്ടി നാം നടത്തുന്നതല്ലല്ലോ ഇപ്പോഴത്തെ രാജ്യഭരണം. അതിനോടുള്ള ഈ അസഹയോഗത്തെ വർജ്ജനം, അഥവാ, നിരാകരണം എന്ന ചെറിയൊരു വാക്കിനുള്ളിൽ ഒതുക്കാം.

"നമ്മുടെ നാട്ടിൽ അന്യരുടെ വാത്താഭിവൃദ്ധി, പരകീയമായ ശിക്ഷണസമ്പ്രദായം, പരകീയമായ ഭരണാധികാരം, പരകീയമായ നീതിന്യായവിചാരം, പരകീയമായ ഉദ്യോഗപ്രാബല്യം എന്നിങ്ങനെയുള്ള വയോടു് ആ അന്യരുമായി നാം ഇണങ്ങാതിരിക്കയെന്നതാണു് അസഹയോഗം. ഈ അസഹയോഗത്തെ നാം പൂർണ്ണമായും സാവ്ത്രികമായും സിദ്ധാന്തരൂപേണ കൈക്കൊണ്ടിട്ടില്ലെന്നതു വാസ്തവംതന്നെ. എന്നാൽ, അഹിംസാത്മകമായ വിക്രമം നമുക്കു് അധികമധികം അപേക്ഷിതമാകുംതോറും അസഹയോഗമെന്ന ഉപായത്തിന്നു ബലവും വ്യാപ്തിയും വർദ്ധമാനമാവേണ്ടിവരും. ഇനി, ഈ ഉപായംകൊണ്ടു മറ്റൊരുഗുണംകൂടിയുണ്ടു്. നമുക്കു നാംതന്നെയാണു ഗുണമെന്നുള്ള നിശ്ചയപ്രകാരം നാം പ്രവർത്തിച്ചുതുടങ്ങിയപ്പോൾ, തുടരെയുണ്ടാകുന്ന പുതിയ പുതിയകാര്യങ്ങളിൽ അനുഭവംകൊണ്ടു വൈദഗ്ധ്യംകൂട്ടുവാൻ വർജ്ജനം ആവശ്യമാണു്. സ്വദേശീവ്യവ

സായങ്ങളെ നിർബ്ബാധം പരിപോഷിപ്പിക്കേണമെങ്കിൽ വിദേശസാമാനങ്ങളെ നാം വർജ്ജിക്കുകതന്നെ വേണം. ദേശീയവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രചാരത്തിനു സർക്കാർപാഠശാലകളെ നാം നിരാകരിക്കണം. പഞ്ചായത്തേപ്പാടിനു സുപ്രതിഷ്ഠയുണ്ടാകുവാൻ സർക്കാർകച്ചേരികളിൽനിന്നു നാം അകലണം. ഇങ്ങിനെയുള്ള അസഹായോഗത്തിനു് എത്രത്തോളം വ്യാപ്തിയുണ്ടെന്നും, എങ്ങിനെയെല്ലാം നിബന്ധന ചേരുമെന്നും പെട്ടെന്നിപ്പോൾ തീർച്ചപ്പെടുത്താവുന്നതല്ല. ഓരോ വിഷയത്തിലും അപ്പോഴപ്പോഴത്തെ സന്ദർഭംപോലെ വേറെ വേറെ രീതിയിൽ വേണം തീർമാനം ചെലുത്തുവാൻ. അദ്യമായി സഹനവിക്രമത്തിനു നാട്ടുകാരിൽ ആകമാനം ഉത്സാഹം വളർത്തണം. അവർ അതിൽ പരക്കെ ഏർപ്പെട്ടുതുടങ്ങിയാൽ അപ്പോഴാണു നിയന്ത്രണവും അനുക്രമണവും വേണ്ടതു്.

"അന്തഃഛിദ്രമാണു നമ്മുടെ പുരോഗതിക്കു പ്രധാനമായ പ്രതിബന്ധം. പരസ്പരദ്വേഷംകൊണ്ടു കാൺഗ്രസ്സിനു് ഉടഞ്ഞു ചിതറേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ സ്ഥാനത്തു വിലകെട്ട വെറും പ്രതിമയെയാണു് ഇപ്പോൾ വെച്ചിരിക്കുന്നതു്. ജനാധിപത്യം, ദേശീയോൽകർഷം, നിർബ്ബാധമായ ധർമ്മനീതി എന്നിവയെയാണു ദേശഭക്തന്മാർ പുരസ്കരിച്ചു നില്ക്കുന്നതു്. സാമവാദികളാവട്ടെ, ഏറ്റവും സങ്കുചിതമായ മാർഗ്ഗത്തിലാണു തിരിഞ്ഞുനില്ക്കുന്നതു്. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ പ്രാബല്യത്തേയും അധികാരത്തേയും അനിയന്ത്രിതമായ രീതിയിൽ ഉറപ്പിക്കുന്നതിനാണു് അവരുടെ യത്നം. മഹാ

ജനസേവനകാര്യത്തിൽ വ്യക്തികൾക്കുള്ള തന്നിഷ്ടങ്ങളെയും വ്യക്തിഹതമായ അഭിമതവ്യത്യാസങ്ങളെയും പരിഗണിക്കാതെ നിർമ്മമബുദ്ധിയോടെ സത്യത്തെ മാത്രം അഭിമുഖീകരിച്ചു നടക്കണം. എങ്ങിനെയുള്ള സ്വരാജ്യത്തെയാണു ലക്ഷ്യമാക്കേണ്ടതെന്നും, സ്വരാജ്യസിദ്ധിക്കു സഹനവിക്രമത്തെ ഉപായമാക്കി പ്രയോഗിക്കുന്നതു ശരിയാണോ എന്നുമുള്ള വാദങ്ങളിലാണു വിക്രമവാദികളും സാമവാദികളും തമ്മിൽ ഇടഞ്ഞതു്. സർക്കാർ നടപടികളെ സംബന്ധിച്ച ചില ഖണ്ഡനാഭിപ്രായങ്ങളിലും അവർ തമ്മിൽ പിണങ്ങേണ്ടിവന്നു. കാൺഗ്രസ്സിന്റെ ഘടനയെക്കുറിച്ചും അവർ തമ്മിൽ ഇപ്പോഴും ഭിന്നിച്ചാണു നില്ക്കുന്നതു്. 'സ്വരാജ്യ'മെന്നതു സാമന്തരാജ്യപദമല്ലാ, പരിപൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യമാണെന്നാണു വിക്രമവാദികളുടെ പക്ഷം. വർജ്ജനത്തെ ഉള്ളടക്കിക്കൊണ്ടുള്ള സഹനവിക്രമമാണു ദേശഭക്തന്മാരുടെ ആയുധം. കാൺഗ്രസ്സിലേക്കുള്ള പ്രതിനിധികൾ, ഏതാനും ചിലരുടെ നിബന്ധനകൾക്കു് ഉപപ്പെട്ടവരായിരിക്കാതെ, പൊതുജനങ്ങൾ ഇഷ്ടംപോലെ തെരഞ്ഞെടുത്തു നിയോഗിക്കുന്നവരായിരിക്കണം. കാൺഗ്രസ്സ് എപ്പോഴും ദേശീയമഹാസഭയായി വർത്തിക്കയല്ലാതെ, അതു പ്രത്യേകമൊരു കക്ഷിക്കു് അധീനമാകരുതു്. പ്രവിശ്യകളിലെ ഉപസഭാനേതാക്കന്മാർ യോഗം ചേർന്നു തമ്മിൽത്തമ്മിലുള്ള വഴക്കെല്ലാം തീർത്തു ബലവൃദ്ധിയോടെ കാൺഗ്രസ്സിന്റെ പുരോഗതിക്കു വേഗം കൂട്ടണം.

"ഭരണാധികാരം ലബ്ധമാകുന്നതുവരേക്കും അസഹയോഗത്തെ നാം അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനോടുകൂടിയും ദൃഢമായി പ്രയോഗിക്കണം. എന്നാൽ, ഇതിൽ സന്ദർഭംപോലെ മാറ്റം വരുത്തേണ്ടതുണ്ട്. സാമാന്യങ്ങൾക്കു ചുങ്കം ചുമത്തുന്ന കാര്യത്തിൽ സുസമ്മതമായ ജനപ്രതിനിധിസഭയാണ് ആത്മവശത്വത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതെങ്കിൽ വിദേശസാമാന്യവർജ്ജനത്തിൽനിന്നു ജനങ്ങൾക്ക് ഒഴിയാം. വിദ്യാഭ്യാസം ഉദ്യോഗസ്ഥാധികാരത്തിൽനിന്നു തീരെ മാറ്റി, ബഹുജനസമ്മതമായ ദേശീയഭരണത്തിലേക്കു വിട്ടുകിട്ടിയാൽ അങ്ങിനെയുള്ള ശിക്ഷണസമ്പ്രദായത്തെ നിരാകരിക്കുന്നതിനു നാം നാട്ടുകാരെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതല്ല. നീതിവിചാരസ്ഥാപനങ്ങൾ അനന്യാധീനമായി ഭാരതീയധർമ്മജ്ഞന്മാരാൽ പ്രശോഭിതമായി, ഉദ്യോഗസ്ഥവർഗ്ഗത്തിന്റെ നീതിനിർവ്വഹണാധികാരത്തിൽനിന്നു അതീതമായി, ജനപ്രതിനിധ്യമുള്ള സചിവശ്രേഷ്ഠന്റെ വശഗമാകുന്നതായാൽ ആ സ്ഥാപനങ്ങളെ പഞ്ചായത്തുകൾ സഹകരിക്കുവാനാണു മുന്നിടേണ്ടതു്. ജനാധികാരം അനുഭവത്തിലില്ലാതിരുന്നപ്പോൾ ഉപയോഗിക്കേണ്ടിവന്ന അസഹയോഗതന്ത്രം, ഭരണത്തിൽ ബഹുജനങ്ങൾക്കു ഉപകരമാംവണ്ണം ആധിപത്യമുണ്ടായാൽ അപ്പോൾ പ്രയോജനമില്ലാതാകും. ഉദ്ധതാധികാരപൂർവ്വകമായ ദാനങ്ങളെ നിരാകരിക്കുന്നതു്, ജനങ്ങൾക്കു ജന്മസിദ്ധമായി സാധാരണമായുള്ള അവകാശങ്ങളെ നിഷേധിക്കുകയെന്നതല്ല.

"ഇങ്ങിനെ പ്രശാന്തമായി, ധാർമ്മികബലത്താൽ സ്വരാജ്യകാര്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിച്ചു്, ഉദ്യോഗസ്ഥവർഗ്ഗ

ത്തിന്റെ ദുരധികാരത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നതിന്നാണു നമുക്കു തുണ താൻതന്നെയെന്ന നിശ്ചയത്തോടെ സഫനവിക്രമത്തെ നാം ഉപായമായി അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. ഭരണവിഷയത്തിൽ പൊതുജനങ്ങൾക്കു നാമമാത്രമായി ഇപ്പൊഴുള്ള ചില അവകാശങ്ങളെ നാം മുക്കുന്നതുകൊണ്ടു സ്വരാജ്യപ്രാപ്തിക്കു് അതു പ്രതിബന്ധമാകയില്ല. വിശേഷിച്ചു പരകീയമായ ദുരധികാരം എതിരെ നിൽക്കുമ്പോൾ സഫനവിക്രമംകൊണ്ടല്ലാതെ നമുക്കു പുരോഗതിക്കു വഴിയില്ല. നമ്മുടേതെന്നും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേതെന്നുമായി നാട്ടിലുണ്ടാകുന്ന ഈ ഭിന്നഭരണം പൂർണ്ണസ്വരാജ്യത്തിലേക്കുള്ള മറെറാരു പരിണതിയാണു്. വഞ്ജനത്തെ നാം പ്രബലതയോടെ പ്രയോഗിക്കണം. കിട്ടുന്നെടത്തോളം സ്വദേശിസാമാനങ്ങൾ വാങ്ങുകയെന്നതു നമ്മുടെ ദൃഢവ്രതമാവണം. ആഡംബരത്തിന്നുള്ള സാമാനങ്ങൾ തൽക്കാലം നമുക്കു വേണ്ടാ. എന്നാലും, ജീവിതത്തിന്നു് അപേക്ഷിതമായ ചില സാമാനങ്ങൾക്കു വിദേശങ്ങളെ നമുക്കു് ആശ്രയിക്കുകതന്നെ വേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സ്വരാജ്യത്തിന്നായി തീവ്രതരം തപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നമ്മളിൽ അവ്യാജമായി അനുകമ്പയുള്ള രാജ്യങ്ങളിൽനിന്നു് ആവക സാമാനങ്ങൾ നാം വാങ്ങിക്കണം. സ്വദേശിയാണെന്നു വിദേശിയെ കാണിച്ചു കച്ചവടക്കാർ സാമാന്യന്മാരെ വഞ്ചിക്കാതിരിക്കേണ്ട കാര്യത്തിൽ നാം പ്രത്യേകം മനസ്സുവെയ്ക്കുകയും വേണം.

"വിഷയത്തെ ഞാൻ ഇനിയും വ്യക്തമാക്കിക്കാണിച്ചാലും, നമ്മുടെ സംരംഭത്തെ എങ്ങിനെയുള്ള ഏർപ്പാടു

കളാലാണു ഫലസ്ഥാനംവരെ എത്തിക്കേണ്ടതെന്നു പിന്നെയും ശങ്കയുണ്ടായേക്കാം. മഹാജനസ്ഥാപനമായ കാൺഗ്രസ്സിന്റെ ആദിമുഖ്യത്തിൽ മന്ത്രണത്തിനും അനുഷ്ഠാനത്തിനുമായി പ്രാബല്യം കൂടിയ മഹാസമിതി ആദ്യം സ്ഥാപിക്കുകയാണു ദേശഭക്തന്മാർ ചെയ്യേണ്ടതു്. ആ സ്ഥാപനത്തെക്കൊണ്ടു ദേശീയകർമ്മങ്ങൾക്കു വ്യവസ്ഥയും വിഭജനവും വഴിപോലെ ഉണ്ടാക്കാം. സംയുക്തകാൺഗ്രസ്സെപ്പോടിനു സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ, പ്രവിശ്യകളെ പ്രത്യേകമായി ഉറപ്പോടെ സംഘടിപ്പിച്ചുനിർത്തണം. പ്രാദേശികസഭകളുടെ ഭ്രയിഷ്ഠബലത്തോടെ പ്രവിശ്യാസാമാജങ്ങൾ ഉയർന്നുതുടങ്ങിയാൽ അവയ്ക്കു കാൺഗ്രസ്സു തനിയെ വഴിപ്പെട്ടുകൊള്ളും. ഇങ്ങിനെയുണ്ടാകുന്ന ഏതു സഭയിലും ധർമ്മഭടന്മാരാണു് ആദ്യം ധാരാളമായി വേണ്ടതു്. യുവജനസമാജങ്ങളിൽ നിന്നാണു ധർമ്മഭടന്മാരെ കിട്ടേണ്ടതു്. ഈ വഴിക്കു ബങ്കാളത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചുനോക്കിയതിൽ വളരെ വളരെ ഫലം ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു്; ധർമ്മഭടന്മാരെ നിയോഗിച്ചു ഗ്രാമംതോറും, ജില്ലകൾതോറും സമാജങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തി അവയിൽനിന്നു സംസ്ഥാനമഹാസഭയുണ്ടായപ്പോൾ ബങ്കാളം ഏറ്റവും ബലിഷ്ഠമായി. ഇപ്പോൾ അവയെയെല്ലാം ഉദ്യോഗസ്ഥവർഗ്ഗം തകർത്തുകൊണ്ടുവരികയാണു്. അതുകൊണ്ടു നമ്മുടെ പ്രയത്നം ഇനി വേറെ രൂപത്തിലാക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ധർമ്മഭടന്മാരെ നാടുതോറും കൂട്ടിയിണക്കിനിർത്തി യഥാർഹം തൊഴിലുകൾ വിഭജിച്ചുകൊടുക്കണം. കഠിനമായ നിബന്ധനകളൊന്നും അരുതു്. അതതു നാട്ടിലെ ബഹുജനസമ്മതിപോലെ അവർ സ്വവശരായി പ്രവർത്തിക്കട്ടെ. അതിലേയ്ക്കു സഹായോഗപ്രസ്ഥാനം എത്രത്തോളം ഉപകരിക്കുമെന്നു പരീ

ക്ഷിച്ചുനോക്കേണ്ടതാണു്. ഓരോ ദേശത്തിലും യുവജനങ്ങളെക്കൊണ്ടു സഹയോഗസംഘം ഏർപ്പെടുത്തി, ആ സ്ഥാപനങ്ങളും സ്വരാജ്യകാര്യം, നിർവ്വഹിക്കുന്നതു ഫലവത്താണോ എന്നു് അധികമായി കക്ഷിപ്പിണക്കമില്ലാത്ത വല്ല സംസ്ഥാനത്തിലും ആദ്യമായി പ്രവർത്തിച്ചുനോക്കട്ടെ.

"ഇത്രയുമാണു് എനിക്കു് എന്റെ നാട്ടുകാരെ അറിയിക്കുവാൻ ഇപ്പോഴുള്ളതു്. ഞാൻ ദീർഘമായി പ്രസ്താവിക്കയുണ്ടായതിനെ ഇനി ഇവിടെ ചുരുക്കിക്കാണിച്ചേക്കാം:—

1. "തനിക്കു താൻതന്നെയാണു തുണയെന്ന കരുതലോടെ സഹനവിക്രമത്തെ സ്വരാജ്യസിദ്ധിക്കു് ഉപായമായി—എന്നാൽ നിയമത്തെ ലംഘിക്കാതെ—തീവ്രതരം പ്രയോഗിക്കണം.

2. "അധികാരമില്ലെങ്കിൽ സഹയോഗമില്ല" എന്ന പ്രതിജ്ഞയോടെയായിരിക്കണം നാട്ടുകാർ ഗവണ്മെണ്ടിനോടു് ഇടപെടുന്നതു്.

3. "ആവുന്നേടത്തോളം കാൺഗ്രസ്സിലെ സാമവാദികളോടു് ഇണങ്ങിനില്ക്കണം. സംയുക്തകാൺഗ്രസ്സു് ഏർപ്പെടുത്തണം.

4. "രാജ്യഭരണത്തിലും ധനാഭിവൃദ്ധിയിലും നമ്മുടെ ഉദ്ദേശം സാധ്യമാകുന്നതിനു വർജ്ജനോപായത്തെ അംഗീകരിക്കണം.

5. "ഭാരതത്തെ ഏകമാനം, അഥവാ, സംസ്ഥാനങ്ങളെ പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം സുഘടിതമാക്കണം.

6. "ദേശഭക്തിയോടെ ജനസേവനം ചെയ്യുവാൻ സമർത്ഥന്മാരായവരെക്കൊണ്ടു നിയമവിഹിതമായ രീതിയിൽ സഹയോഗസംഘങ്ങളും ദേശംതോറും ഏർപ്പെടുത്തണം."

അനുബന്ധം

പല കൊല്ലങ്ങളായി അദ്വൈതാശ്രമം യോഗത്തിലാണല്ലോ ആമഗ്നനായിരിക്കുന്നതു്. യോഗം എന്താണെന്നും എങ്ങിനെയാണെന്നും വിവേകാനന്ദസ്വാമിയുടെ രാജയോഗപ്രഭാഷണത്തിൽനിന്നു് ഇപ്പൊഴുള്ളവർക്കു സരസമായി മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണു്. അതിനു മലയാളത്തിൽ തർജ്ജമയുമുണ്ടു്. എങ്കിലും, ഈ പുസ്തകം ഏറ്റുകെട്ടുംമുമ്പേ യോഗത്തെപ്പറ്റി വല്ലതുമല്പം അറിയേണമെന്നു തിടുക്കുന്നവരുണ്ടെങ്കിൽ അവർക്കുവേണ്ടി ആ പ്രഭാഷണത്തിൽനിന്നു ചില ഖണ്ഡികകളെടുത്തു് ഇവിടെ കാണിക്കാം.

"ഒരുത്തനു് ആത്മാവുണ്ടെന്നു പറവാൻ അതിനെ അവൻ തന്നെത്താൻ അനുഭവിച്ചറിയുന്നില്ലെങ്കിലോ, ഈശ്വരൻ ഉണ്ടെന്നു പറവാൻ അദ്ദേഹത്തെ അവൻ കാണുന്നില്ലെങ്കിലോ എന്തവകാശമാണുള്ളതു്? ഈശ്വരനുണ്ടെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തെ നാം കാണണം; ആത്മാവുണ്ടെങ്കിൽ അതു നമുക്കു അനുഭവവിഷയമാകയും വേണം; അല്ലെങ്കിൽ വിശ്വസിക്കാതിരിക്കയാണു് ഉത്തമം. മനുഷ്യനു സത്യം അറിയണം; തന്നെത്താൻ അതിനെ അനുഭവിച്ചറിയണം; അതിനെ ഗ്രഹിക്കണം; സാക്ഷാൽകരിക്കണം; തന്റെ അന്തരാത്മാവുകൊണ്ടു് ആ

തിനെ സ്പർശിക്കയുംവേണം. അപ്പോൾമാത്രമേ സർവ്വ സംശയങ്ങളും അസ്തമിക്കയും അന്ധകാരം നീങ്ങുകയും, ഹൃദയത്തിന്റെ വക്രതയെല്ലാംപോയി നേരേയാകയും ചെയ്യുമുള്ളുവെന്നു വേദങ്ങളും ഘോഷിക്കുന്നു. "അല്ലയോ, അമർത്ത്യപുത്രന്മാരേ, അത്യുൽകൃഷ്ടമായ സ്ഥാനത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവരേ! വഴി ഇതാ കാണപ്പെട്ടു. ഈ എല്ലാ ഇരുട്ടുകളുടെയും ഇടയിൽക്കൂടി ഒരുവഴിയാണുള്ളതു്. അതായതു്, എല്ലാ ഇരുട്ടുകളുടെയും അപ്പുറത്തുള്ള അവനെ പ്രത്യക്ഷീകരിക്കുകയാകുന്നു: വേറെ വഴിയില്ല." ഈ തത്വത്തെ പ്രാപിപ്പാൻ പ്രവൃത്തിയോഗ്യവും ശാസ്ത്രീയരീതിയിൽ നിർമ്മിതവും ആയ ഒരു മാർഗ്ഗം മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിനു കാട്ടിക്കൊടുക്കുന്നതാണു യോഗശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം.

അറിവു സമ്പാദിക്കുന്നതിൽ നാം സാധർമ്മ്യജ്ഞാനത്തെ ഉപയോഗിക്കുന്നു. സാധർമ്മ്യജ്ഞാനം നിരീക്ഷണത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. ആദ്യം നാം വസ്തുകളെ നിരീക്ഷിക്കുന്നു. പിന്നെ അവയുടെ സാധർമ്മ്യം നിർണ്ണയിക്കുന്നു. അനന്തരം, നമ്മുടെ നിഗമനങ്ങളേ, അല്ലെങ്കിൽ സിദ്ധാന്തങ്ങളെ ഊഹിച്ചുറികയും ചെയ്യുന്നു. മനസ്സിനെപ്പറ്റിയുള്ള ജ്ഞാനം, ഉള്ളിൽ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വസ്തുകളെ നിരീക്ഷിച്ചുറിവാനുള്ള ശക്തി ഉണ്ടാകുന്നതുവരെ നമുക്കു ലഭിക്കുന്നതല്ല. യോഗശാസ്ത്രം ഒന്നാമതായി ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്, മനുഷ്യന്റെ അന്തരംഗാവസ്ഥകളെ നിരീക്ഷിപ്പാനുള്ള ഉപായങ്ങളെ കാട്ടിക്കൊടുക്കുന്നതിനാകുന്നു. ഉപകരണം

സാക്ഷാൽ മനസ്സുതന്നെ. മനസ്സിന്റെ ഏകാഗ്രതാശക്തിയെ വേണ്ടുംവണ്ണം നിയന്ത്രിക്കയും, ഉള്ളിലെ ലോകത്തിലേക്കു തിരിച്ചുവിടുകയും ചെയ്യാൽ അതു മനസ്സിനെ പിരിച്ചുനോക്കുകയും നമുക്കു തത്വങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തിത്തരികയും ചെയ്യും. മനസ്സിന്റെ ശക്തികൾ പ്രയേടെ വേർതിരിക്കപ്പെട്ട കിരണങ്ങൾപോലെയാകുന്നു. അവയെ ഏകാഗ്രപ്പെടുത്തിയാൽ അവ എല്ലാവറെയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു. അറിവിന്നു് ആധാരമായി നമുക്കുള്ളതു് ഇതൊന്നുമാത്രംതന്നെ. ഭൌതികവിജ്ഞാനി ബാഹ്യലോകത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്ന ഈ സൂക്ഷ്മനിരീക്ഷണത്തെ അന്തഃകരണശാസ്ത്രജ്ഞൻ ഉള്ളിലേക്കു പ്രയോഗിക്കുന്നു.

ലോകത്തിൽ കാണുന്ന ഈ വിജ്ഞാനങ്ങളെല്ലാം മനശ്ശക്തിയുടെ ഏകാഗ്രതകൊണ്ടല്ലാതെ എങ്ങിനെയുണ്ടാവാം? പ്രകൃതി തന്റെ രഹസ്യത്തെ തുറന്നു കാട്ടിത്തരുവാൻ എപ്പോഴും സന്നദ്ധയാണു്. മർദ്ദിപ്പാൻ മാത്രം നാം അറിഞ്ഞിരുന്നാൽ മതി. ആവശ്യമുള്ള മർദ്ദനം പ്രകൃതിക്കു നൽകണം. മർദ്ദനത്തിന്നു് ഊക്കും ശക്തിയുമുണ്ടാകേണ്ടതു് ഏകാഗ്രതയിൽ നിന്നാണു്. മനുഷ്യന്റെ മനസ്സിൽ അടങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ശക്തിക്കു് അതിരില്ല. മനസ്സു് എത്രയധികം ഏകാഗ്രമാകുന്നുവോ അത്രയധികം ശക്തി അതിന്റെ ഒരുഭോഗത്തു വന്നുകൂടുന്നു; അതാണു രഹസ്യം. ബാഹ്യവസ്തുക്കളിൽ മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രപ്പെടുത്തുന്നതു് എളുപ്പമാകുന്നു. മനസ്സിന്റെ ഗതി സ്വഭാവേനതന്നെ വെളിക്കോട്ടാണു്. എന്നാൽ, മത

ത്തിന്റെയും അന്തഃകരണശാസ്ത്രത്തിന്റെയും തത്വശാസ്ത്രത്തിന്റെയും വിഷയത്തിൽ ജ്ഞാതാവും ജ്ഞേയവും ഒന്നുതന്നെയായിരിക്കുന്നു. ജ്ഞേയം ആന്തരമാണ്. മനസ്സുതന്നെയാണ് ജ്ഞാതാവ്. മനസ്സ് മനസ്സിനെ നോക്കിയറിയുന്നു.

മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിന്റെ ബലിയൊരുഭാഗം മൃഗങ്ങളിൽനിന്ന് അധികമൊരുമാറ്റവും എത്തീട്ടില്ല. അതുതന്നെയല്ല, പല സംഗതികളിലും നിയമശക്തി താണതരം ജന്തുക്കൾക്കുള്ളതിൽനിന്ന് അധികമൊന്നും വർദ്ധിച്ചിട്ടുമില്ല. നമ്മുടെ മനസ്സിന്മേൽ നമുക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം ചുരുക്കമാണ്. മനസ്സു നമുക്കു വശപ്പെട്ടാൽ അതിനെ നമ്മുടെ ആജ്ഞയിൽ നിർത്തുവാനും, നമുക്കിഷ്ടമായവിധം അതിനെക്കൊണ്ടു പ്രവർത്തിപ്പിപ്പാനും, നാം ആഗ്രഹിക്കുംവണ്ണം അതിന്റെ ശക്തിയെ ഏകാഗ്രപ്പെടുത്താൻ അതിനെ നിർബ്ബന്ധിപ്പാനും കഴിയും.

യോഗശാസ്ത്രപ്രകാരം, ബാഹ്യപ്രപഞ്ചം മുഴുവൻ ആഭ്യന്തരമായ, അല്ലെങ്കിൽ സൂക്ഷ്മമായ ലോകത്തിന്റെ സ്ഥൂലപരിണാമം അല്ലാതെ മറെറാന്നല്ല. സൂക്ഷ്മം എല്ലായ്പോഴും കാരണവും, സ്ഥൂലം കാര്യവുമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു ബാഹ്യപ്രപഞ്ചം കാര്യവും, ആഭ്യന്തരം കാരണവുമാണ്. അതുപോലെ വെളിയിലുള്ള ശക്തികളും സൂക്ഷ്മമായ ആന്തരശക്തികളുടെ സ്ഥൂലമായ ഭാഗങ്ങളും തന്നെയാകുന്നു. ആന്തരശക്തികളെ വശപ്പെടുത്തേണ്ടക്രമം കണ്ടുപിടിക്കയും പഠിക്കയും ചെയ്തിട്ടുള്ള ഒരുവൻ പ്രകൃതിയെ മുഴുവൻ തനിക്കധീനയാക്കും. മുഴുവൻ

പ്രപഞ്ചത്തെയും വശംവദമാക്കുകയും, പ്രകൃതിയെ മുഴുവൻ കീഴടക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനെക്കാൾ ലഘുവായ ഒരു ത്രമത്തെയല്ലാ യോഗി തന്റെ കൃത്യമായുദ്ദേശിക്കുന്നതു്. നാം പ്രകൃതിനിയമങ്ങളെന്നു പറയുന്നവയുടെ പ്രേരണകൾ ഒന്നും എത്താത്തതും, അവയിൽ നിന്നെല്ലാം തനിക്കു് അകന്നു നില്ക്കാവുന്നതുമായ സ്ഥാനത്തിൽ എത്താനാണു യോഗി ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്. ആയാൾ ആന്തരവും ബാഹ്യവുമായ മുഴുവൻ പ്രകൃതിയുടെയും അധിപനായ്ത്തീരും. മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിന്റെ അഭിവൃദ്ധിയും പരിഷ്കാരവുമെല്ലാം ഈ പ്രകൃതിയെ കീഴടക്കുകയെന്നുള്ളതുതന്നെ. ആന്തരമായ നിയമനംകൊണ്ടു നമുക്കു് എല്ലാവരെയും നിയമനം ചെയ്യാമെന്നു ചിലരും, ബാഹ്യനിയമനം കൊണ്ടു് എല്ലാവരെയും നിയമനംചെയ്യാമെന്നു മറുചിലരും പറയും. പരമാവധിയിൽ രണ്ടുകക്ഷികളുടേയും വാദം ശരിയാണു്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ— ആദ്യന്തരമാകട്ടെ, ബാഹ്യമാകട്ടെ ഇല്ല; അതു് ഒരിക്കലും ഉണ്ടായിട്ടില്ലാത്ത കല്പിതമായ വ്യവഛേദമത്രെ. ബാഹ്യവാദി, ആദ്യന്തരവാദി എന്നീ രണ്ടുകക്ഷികളും തങ്ങളുടെ ജ്ഞാനത്തിന്റെ പരമാവധിയെ പ്രാപിക്കുമ്പോൾ ഒരേസ്ഥാനത്തിൽത്തന്നെ വന്നെത്തിയേ കഴിയൂ. എല്ലാ ശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും അവധിയും ഉദ്ദേശവും ആ ഏകവസ്തുവിനെ കണ്ടുപിടിക്കുകയെന്നുള്ളതാണു്. ഈ നാനാവസ്തുക്കളെല്ലാം ഏതിൽ നിന്നു വളർന്നിരിക്കുന്നുവോ ആ ഏകവസ്തുവിനെ—അനേകമായിത്തോന്നിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ ഏകവസ്തുവിനെ—യോഗശാസ്ത്രം ഉ

ദ്ദേശിക്കുന്നതു് ഉള്ളിൽനിന്നു്—ആത്മനഃപ്രകൃതിയിൽ നിന്നു്—ആരാഞ്ഞറിഞ്ഞു് അങ്ങിനെ ബാഹ്യവും ആഭ്യന്തരവുമായ മുഴുവൻ ലോകത്തെയും നിയമനം ചെയ്യാനാകുന്നു.

നമുക്കു പ്രത്യക്ഷജ്ഞാനം ഉണ്ടാകുന്നതു കരണങ്ങളം അഥവാ, അക്ഷങ്ങളം വഴിക്കാണു്. അക്ഷങ്ങളം അതിനെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളിലേക്കും ഇന്ദ്രിയങ്ങളം മനസ്സിലേക്കും മനസ്സു നിശ്ചയാത്മികയായ ബുദ്ധിയിലേക്കും കൊണ്ടുചെല്ലുന്നു. ഇതിൽ നിന്നു പുരുഷൻ (ആത്മാവു്) അതിനെ സ്വീകരിക്കുകയും, തിരിയെ പോവാൻ ആജ്ഞാപിക്കുകയൊ എന്നു തോന്നുമാറു്, ആ എല്ലാ സ്ഥാനങ്ങളിലൂടെയും അതിനെ മടക്കിയയയ്ക്കുയും ചെയ്യുന്നു. ഇങ്ങിനെയാണു് ഇന്ദ്രിയജന്യജ്ഞാനങ്ങളം ഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നതു്. പുരുഷനെയൊഴിച്ചുള്ള ഇതെല്ലാം ജഡപദാർത്ഥമാകുന്നു. എന്നാൽ, മനസ്സാകട്ടെ! ബഹിരിന്ദ്രിയങ്ങളെക്കാളും ഈ ലോകം സൂക്ഷ്മമായ ജഡവസ്തുവാണു്. മനസ്സിനു് ഉപാദാനമായ ജഡപദാർത്ഥം തടിക്കുമ്പോൾ തന്മാത്രകളെന്നു പറയപ്പെടുന്ന വസ്തുവാസ്തീരുന്നു. അതു പിന്നെയും തടിച്ചിട്ടു ബാഹ്യഭൂതങ്ങളായിത്തീരുന്നു. അതുകൊണ്ടു്, ബുദ്ധിക്കും വെളിയിലുള്ള സ്ഥൂലഭൂതങ്ങൾക്കും തമ്മിൽ മാത്രയിലുള്ള ഒരു വ്യത്യാസം മാത്രമേയുള്ളൂ. അജഡമായിട്ടുള്ളതു പുരുഷൻ ഒന്നുതന്നെ. മനസ്സു വെളിയിലുള്ള വിഷയങ്ങളെ തന്മാത്രേണ ഗ്രഹിപ്പാനായി ആത്മാവിന്റെ കൈകളിലുള്ള ഒരുപകരണംപോലെയിരിക്കുന്നു. ഈ മനസ്സു് ഇടവിടാതെ മാറുകയും അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും

ആടിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനു് ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ പലതിനോടൊ ഒന്നിനോട മാത്രമോ സംബന്ധിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനും ഒന്നിനോടും സംബന്ധിക്കാതിരിപ്പാനും കഴിയും. ഈ മനസ്സിനു് സ്വന്തം അഗാധതയിലേക്കു തിരിഞ്ഞുനോക്കുന്ന ചിന്തന, അല്ലെങ്കിൽ പ്രണിധാനശക്തിയുണ്ടു്. ഈ ചിന്തനാശക്തിയെ ലഭിപ്പാനാണു യോഗി ആവശ്യപ്പെടുന്നതു്. മനശ്ശക്തികളെ ഏകാഗ്രപ്പെടുത്തി അവയെ അന്തർമ്മുഖമാക്കി തിരിച്ചുവിട്ടു് ഉള്ളിൽ നടക്കുന്ന സംവേദങ്ങളെ അറിവാൻ ആയാസം അനേഷിക്കുന്നു.

നമ്മുടെ സ്വന്തം ശരീരത്തെപ്പറ്റി നാം യാതൊന്നും അറിയുന്നില്ല; നമുക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്തുകൊണ്ടു്? ഉള്ളിൽ നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അതി സൂക്ഷ്മങ്ങളായ വ്യാപാരങ്ങളെ തിരിച്ചറിവാൻ മതിയായ വിവേചനാശക്തി നമ്മുടെ നോട്ടത്തിന്നില്ല. നമുക്കവയെപ്പറ്റി അറിവുണ്ടാകുന്നതു മനസ്സു ശരീരത്തിൽ കടക്കുകയും അതു സൂക്ഷ്മതരമായ്തീരുകയും ചെയ്യുമ്പോഴം മാത്രമാകുന്നു. ആ സൂക്ഷ്മസാക്ഷാൽകാരം ഉണ്ടാകുന്നതിനു നാം സ്ഥൂലസാക്ഷാൽകാരങ്ങളിൽ പരിചയിച്ചു തുടങ്ങേണ്ടതാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു്, ഈ ശരീരയന്ത്രത്തെ മുഴുവൻ ചലിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആ വസ്തുവിനെ നമുക്കു് ആദ്യം കരസ്ഥമാക്കണം. അതു പ്രാണനത്രെ. അതിന്റെ ഏറ്റവും പ്രത്യക്ഷമായ പരിണാമമാണു ശ്വാസവായു. ഈ ശ്വാസംവഴിയായി നാം പതുക്കെ ശരീരത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിക്കണം. അപ്പോഴം ആ സൂക്ഷ്മശക്തി

കം, അതായതു പ്രാണധാരകം ശരീരം മുഴുവൻ സഞ്ച രിക്കുന്നതിന്റെ ക്രമത്തെ നമുക്കു കണ്ടുപിടിക്കാൻ കഴി യും. അതു നാം കാണുകയും, അവയെ അനുഭവിച്ചറി വാൻ പഠിക്കയും ചെയ്ത ഉടൻ അവയുടേയും ശരീരത്തി ന്റേയും മേൽ നമ്മുടെ ആജ്ഞയെ സ്ഥാപിപ്പാൻ നമു ക്കു് ആരംഭിക്കാം. മനസ്സും ഈവിധമായ പ്രാണധാര കളാൽ ചലിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കയാകുന്നു. അതുകൊ ണ്ടു്, ഒടുവിൽ, മനശ്ശരീരങ്ങളെ രണ്ടിനേയും നാം കിങ്കര രാക്കി, അവ രണ്ടും നമ്മുടെ പൂർണ്ണമായ അധീനതയിൽ നിൽക്കുന്നതായ അവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കും.

പ്രാണന്റെ നിയമനത്തിനു പ്രാണായാമമെന്നു പ റയുന്നു. പ്രപഞ്ചം മുഴുവനും രണ്ടു പദാർത്ഥങ്ങളാൽ ഘടിതമാണു്. അവയിൽ ഒന്നു് ആകാശമാണു്. ഇതു് എങ്ങുമുള്ളതും എല്ലാറ്റിനെയും വ്യാപിച്ചു സ്ഥിതിചെ യ്യുന്നതുമായ ആ ഏകതത്വംതന്നെ. രൂപമുള്ളതോ സംയുക്തദ്രവ്യങ്ങളിൽനിന്നു് ഉണ്ടായതോ ആയ ഏതും ഈ ആകാശത്തിന്റെ പരിണാമമാണു്. ആകാശം സ്വയം പ്രത്യക്ഷമല്ലാ. സാധാരണ പ്രത്യക്ഷങ്ങളാ ക്കൊന്നിനും വിഷയമാകാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അതു് അ ത്ര സൂക്ഷ്മമാണു്. അതു സ്ഥൂലമായി പരിണമിക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ ദൃഷ്ടിക്കു വിഷയമാകുന്നുള്ളു. ഈ ആകാശം പ്ര പഞ്ചാകാരമായി നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു പ്രാണശ ക്തിയാലാണു്. ആകാശം എങ്ങിനെ ഈ പ്രപഞ്ച ത്തിന്റെ അഖണ്ഡവും സർവ്വവ്യാപകവുമായദ്രവ്യമായിരി ക്കുന്നുവോ, അതുപോലെതന്നെ പ്രാണൻ പ്രപഞ്ചത്തി ന്റെ അഖണ്ഡവും സർവ്വവ്യാപകവുമായ നിർമ്മാപക

ശക്തിയാണ്. ചലനമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു് ഈ പ്രാണനാണു്. വിചാരം മുതൽ കീഴ്പ്പോട്ട താണതരം ശരീരവ്യാപാരംവരെയുള്ള എല്ലാം പ്രാണന്റെ പരിണാമമല്ലാതെ മറെറാന്നല്ല. മാനസമോ ശാരീരമോ ആയി ലോകത്തുള്ള എല്ലാശക്തികളും അവയുടെ പൂർവ്വാവസ്ഥയിലേക്കു തിരിയെ ലയിക്കുന്നോഹം ഉള്ള ആകത്തുകയാണു പ്രാണൻ എന്നു പറയുന്നതു്. "എപ്പോഹം ഭാവമോ അഭാവമോ ഇല്ലാതിരുന്നുവോ, എപ്പോഹം അന്ധകാരം അന്ധകാരത്തെ മറച്ചിരുന്നുവോ അപ്പോഹം എന്തുണ്ടായിരുന്നു? നിശ്ചലമായ ആ ആകാശം ഉണ്ടായിരുന്നു." പ്രാണന്റെ ഭൌതികമായ ചലനം നിന്നുപോയി; എന്നാൽ യഥാപൂർവ്വം ഉണ്ടായിരിക്കയും ചെയ്തു.

"ഏതിനെ അറിയുന്നതുകൊണ്ടു നാം എല്ലാറിനേയും അറിയുന്നുവോ, അതു് ഏതാണു്?"—എന്ന ചോദ്യം വേദങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒരുത്തൻ ഈ പ്രപഞ്ചത്തെ ശകലം ശകലമായി അംശിച്ചറിവാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ അവൻ ഓരോ തരിമണലിനേയും പിരിച്ചുനോക്കി അറിയണം; അതിന്നു് അവധിയില്ലാത്ത കാലം വേണ്ടിവരുന്നു. ഈ വിശേഷപരിണതികളുടെ എല്ലാം അടിയിലായി ഒരു സാമാന്യധർമ്മമുണ്ടു്. അതിനെ ഗ്രഹിച്ചാൽ എല്ലാറിനേയും ഗ്രഹിക്കാം. മുഴുവൻ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തേയും വേദത്തിൽ ഒരു കേവലസത്തയായി സാമാന്യപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്. ആ സത്തയെ ഗ്രഹിച്ചവൻ മുഴുവൻ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തേയും ഗ്രഹിച്ചവനാണു്. അതുപോലെ, എല്ലാ ശക്തികളേയും പ്രാ

ണനായിട്ട സാമാന്യപ്പെട്ടത്തിയിരിക്കുന്നു. പ്രാണനെ ഗ്രഹിച്ചുവന്നു, പ്രപഞ്ചത്തിലുള്ള മാനസികഭൌതികശക്തികളെയെല്ലാം ഗ്രഹിക്കാം. പ്രാണനെ കീഴടക്കിയവൻ തൻറെതുല്യപ്പെടെ ലോകത്തിലെ ശരീരമനസ്സുകളെയെല്ലാം കീഴടക്കിയവനാണ്.

ഈ പ്രപഞ്ചത്തിൽ എല്ലാത്തരം ജീവിതാവസ്ഥയിലും അനുസ്യൂതമായി വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു ഭ്രതസംഘാതമുണ്ട്. ഭൌതികവിജ്ഞാനംകൊണ്ടുതന്നെ ഈ പ്രപഞ്ചം ഏകവസ്തുവാണെന്നു നിശ്ചിതമായിരിക്കുന്നു. ഓരോ വസ്തുവും അഖണ്ഡമായ ഭ്രതസമുദ്രത്തിലെ ഓരോ നീർച്ചുഴിപോലെയാണ്. ഉയർക്കോടെ തള്ളിക്കയറിവരുന്ന ഒരു ജലപ്രവാഹത്തിൽ എത്രയോ കോടി നീർച്ചുഴികൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. ഓരോ നീർച്ചുഴിയിലുമുള്ള വെള്ളം ക്ഷണംതോറും പുത്തൻപുത്തനായി മാറുന്നു. ഏതാനും നിമിഷം ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു നിന്നിട്ട് ഉടൻ മറ്റൊരു സ്ഥാനത്തേയ്ക്കു പാഞ്ഞുപോകയും, പുതിയ ജലാവയവങ്ങൾ തൽസ്ഥാനത്തു വന്നു കേറുകയും ചെയ്യുന്നു. അതുപോലെ, ഈ പ്രപഞ്ചം മുഴുവൻ ഇടവിടാതെ മാറിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു ഭ്രതസംഘാതവും, നാം അതിലെ നീർച്ചുഴികളുമാണ്. ഒന്നും സ്ഥിരമായിരിക്കുന്നില്ല. ഓരോന്നും മാറിക്കൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു. അനാദികാലംമുതല്ക്കേ ഈ ഭ്രതം സംഘടിച്ച് അവയവിയാകയും, വിഘടിച്ച് അവയവങ്ങളായി പിരിഞ്ഞുപോകയും ചെയ്യുവരുന്നു. ഇതുപോലെതന്നെയാണു മനസ്സും. ഭ്രതപദാർത്ഥം ആകാശത്തിൻറെ രൂപാന്തരമാണ്. പ്രാണ

ന്റെ വ്യാപാരം സൂക്ഷ്മതമമായിരിക്കുമ്പോഴും ഈ ആകാശംതന്നെ സൂക്ഷ്മതരമായ വിസ്തൃതാവസ്ഥയിൽ മനസ്സായിരുന്നു. എന്നാലും, അതെല്ലാം പരിച്ഛിന്നമായ ഭ്രമസംഘാതമാണു്. കേവലം ആ സൂക്ഷ്മവിസ്തൃതത്തിൽ എത്താൻ കഴിയുമെങ്കിൽ ഈ മുഴുവൻ പ്രപഞ്ചവും ആ സൂക്ഷ്മവിസ്തൃതങ്ങളാൽ നിർമ്മിതമാണെന്നു നാംകാണുകയും അറികയും ചെയ്യും. അതിമഹത്തായ മനശ്ശക്തികളെ മുത്തീഭവിച്ച ലോകഭാവനന്മാരായ മഹാന്മാക്കു് അവരുടെ പ്രാണനെ ഒരു ഉയർന്ന വിസ്തൃതാവസ്ഥയിൽ കൊണ്ടുവരാൻ കഴിയും. അതു് ഒരു ക്ഷണത്തിൽ മറ്റുള്ളവരിൽ പ്രതിഫലിക്കും. അനേകായിരം പേർ അവരാൽ ആകർഷിക്കപ്പെടും. അതിനു് അത്ര മാഹാത്മ്യവും ശക്തിയുമുണ്ടു്. ലോകത്തിലെ മഹാന്മാരായ ദീർഘദർശികളെക്കു് ഏറ്റവും അത്ഭുതാവഹമായ പ്രാണനിയമനം സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. അതു് അവക്കു ഗംഭീരമായ മനശ്ശക്തിയെ നൽകി. അവർ തങ്ങളുടെ പ്രാണനെ അത്യന്തം ഉയർന്ന നിലയിലുള്ള ചലനാവസ്ഥയിൽ എത്തിച്ചു; അതാണു് അവക്കു ലോകത്തെ ഭരിപ്പാനുള്ള ശക്തിയെ നൽകിയതു്.

ഒരു മഹാസമുദ്രത്തിൽ പർവ്വതംപോലെ വമ്പിച്ച തിരമാലകളും, അതിൽ ചെറിയതും അതിലും ചെറിയതുമായ അലകളും, ഇങ്ങേ അറ്റം നീർപ്പോളകംവരെയും ഉണ്ടു്. എന്നാൽ, ഇവയെല്ലാം ആധാരമായിരിക്കുന്നതു് ആ അപാരമായ സമുദ്രംതന്നെ. നീർപ്പോള ആ അപാരമഹാസമുദ്രത്തിന്റെ ഒരറ്റവും, വമ്പിച്ച

തിരമാല മറേറ അറററ്റത്തും അതിനോടു സംബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ ഒരുത്തൻ ഒരു മഹാപുരുഷനും മറെറാരുത്തൻ ഒരു നീർപ്പോളപോലെ നിസ്സാരനും ആയിരിക്കാം. എന്നാൽ, ഓരോരുത്തനും ആ അപാരമായ ശക്തിസമുദ്രത്തോടു സംബന്ധിച്ചിരിക്കയാണു്. ആ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന എല്ലാ പ്രാണികൾക്കും ഒന്നുപോലെയുള്ള ജന്മാവകാശമാകുന്നു. എവിടെയെങ്കിലും ഒരു ജീവിതമുണ്ടെങ്കിൽ ആ അഖണ്ഡശക്തിയുടെ സംഭാരശാല അതിന്നടിയിൽ ഉണ്ടു്. ഒരു ജീവൻ അതിസൂക്ഷ്മമായ ഒരു അണുവിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു് അതുമുതൽ ആ പരിച്ഛിന്നമായ സംഭാരശാലയിൽനിന്നു പ്രാണശക്തിയെ ആകർഷിച്ചുകൊണ്ടു മന്ദം മന്ദമായി ശരീരം മാറി, കാലാന്തരത്തിൽ ഒരു ചെടിയായും, പിന്നെ ഒരു ജന്തുവായും, അനന്തരം മനുഷ്യനായും, അവസാനം ഈശ്വരനായും തീരുന്നു. ഇതു് എത്രയോ കോടി കോടി പുരുഷാന്തരങ്ങൾകൊണ്ടു സാധിക്കുന്നതാകുന്നു. എന്നാൽ, അധികതരമായ വേഗത്തിന്നും അധികതരമായ ശ്രമത്തിന്നും കാലത്തിന്റെ ദൈർഘ്യത്തെ ലഘൂകരിപ്പാൻ കഴിയും. സ്വഭാവേനയായാൽ ദീർഘകാലംകൊണ്ടു സാധിക്കാവുന്ന സംഗതിയെ തീവ്രയത്നംകൊണ്ടായാൽ വേഗത്തിൽ സാധിക്കാമെന്നു യോഗി പറയുന്നു. ഈ ജീവിതത്തിൽത്തന്നെ പൂർണ്ണനാകുന്നതിന്നാണു യോഗിയുടെ യത്നം. ഈശ്വരനിലേക്കു മറുള്ളവർ മന്ദം മന്ദം നീങ്ങുമ്പോൾ യോഗി അതിവേഗം പറക്കുന്നു.

മുഴുവൻ ബ്രഹ്മാണ്ഡവും പ്രാണന്റെ വ്യാപാരത്താൽ വിസ്തരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആകാശമയമായ സ

മുദ്രമാണെന്നും, അതു വിവിധമാതൃയിലുള്ള വിസ്തൃതങ്ങളോടുകൂടിയ അടുക്കുകളാൽ ഒന്നിനുശേഷം ഒന്നായി ഘടിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കയാണെന്നും വിചാരിക്കുക. അധികം പുറത്തുള്ള അടുക്കുകളിൽ വിസ്തൃതം അധികം കുറഞ്ഞിരിക്കും. മദ്ധ്യത്തോടു് അധികമധികം അടുക്കും തോറും വിസ്തൃതം അധികമധികം വേഗവത്തായുമിരിക്കും. വിസ്തൃതത്തിന്റെ ഓരോ അവസ്ഥയെ ഓരോ ഭ്രമിയായി വിചാരിക്കാം. എല്ലാംകൂടി ഒരു വൃത്തരേഖയാണെന്നും അതിന്റെ മദ്ധ്യം പൂർണ്ണതയാണെന്നും വിചാരിക്കുക. മദ്ധ്യത്തിൽനിന്നു് എത്ര അകന്നുപോകുന്നുവോ, വിസ്തൃതങ്ങളം അത്ര മന്ദമായ്ത്തീരുന്നു. ഭ്രതങ്ങളം എല്ലാറ്റിനും പുറമെയുള്ള തൊണ്ടാണു്. അതിനുള്ളിലാണു മനസ്സു്. ശരിയായ മദ്ധ്യം ആത്മാവുമാകുന്നു. ഇനി, നമ്മുടെ ദർശനത്തിന്റെ വ്യാപ്തിസീമകളം ഓരോ ഭ്രമിയായി വേർതിരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നും വിചാരിക്കുക. എത്രയോ കോടി നാഴികയോളം ഒരുതരം വിസ്തൃതം വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നു. പിന്നെയും എത്രയോ കോടി നാഴികയോളം അതിനെക്കാളം ഉയർന്തരം വിസ്തൃതമായിരിക്കും; ഇങ്ങിനെ മേല്പോട്ടു പോകുന്നു. അപ്പോളം ഏതാണ്ടൊരുതരം വിസ്തൃതത്തിന്റെ ഭ്രമിയിൽ ജീവിക്കുന്നവർക്കു തങ്ങളിൽ കണ്ടറിയുന്നതിനുള്ള ശക്തിയുണ്ടാകുമെന്നും, എന്നാൽ, ആ ഭ്രമിക്കു മുകളിലോ താഴെയോ ഉള്ളവരെ അവർ കണ്ടറികയില്ലെന്നും ഉള്ളതു പൂർത്തിയായും സമ്മതിക്കത്തക്കതാകുന്നു. എന്നാലും, ദൂരദർശിനിയും ഭ്രതക്കണ്ണാടിയുംകൊണ്ടു നമ്മുടെ

ദർശനവ്യാപ്തിയെ നമുക്ക വർദ്ധിപ്പിക്കയും, അധികം ഉയന്നതോ താണതോ ആയ വിസ്തരണങ്ങളെ വിഷയീകരിക്കയും ചെയ്യാവുന്നതുപോലെ ഓരോ മനുഷ്യനും അടുത്ത ഭൂമിയിലുള്ള വിസ്തരണത്തിന്റെ സ്ഥിതിയെ സ്വയമേവ പ്രാപിക്കയും, അതുകൊണ്ട് അവിടെ നടക്കുന്ന വസ്തുതകളെ കണ്ടറികയുംചെയ്യാൻകഴിയുന്നതാകുന്നു. നാം ഇരിക്കുന്ന മുറി മുഴുവൻ നമുക്ക കാണാൻ കഴിയാത്ത ജീവികളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കയാണെന്നു വിചാരിക്കുക. അവർ പ്രാണന്റെ ഒരുതരം വിസ്തരണങ്ങളെയും നാം മറെറാരുതരം വിസ്തരണങ്ങളെയും വഹിക്കുന്നു. അവരുടേതു ശീഘ്രവും നമ്മുടേതു മന്ദവുമായിരിക്കാം. പ്രാണനാകുന്ന ഉപാദാനവസ്തുവാലാണ് അവരും നമ്മളും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. എല്ലാം പ്രാണസമുദ്രത്തിന്റെ ഓരോ ഭാഗമാകുന്നു. വിസ്തരണത്തിന്റെ മാത്രകളിലുള്ള ഭേദമേയുള്ളൂ. എനിക്ക തന്നെത്താൻ ശീഘ്രതരമായ വിസ്തരണാവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുവാൻ കഴിയുമെങ്കിൽ ഉടനെ എനിക്ക് ഈ ഭൂമി മാറിപ്പോകും. ഞാൻ പിന്നെ ഒരിക്കലും അവളെ കാണുകയില്ല. നിങ്ങളും മറഞ്ഞുപോകുന്നു. ആ ഭൂമിയിലുള്ളവർ എനിക്ക പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. മനസ്സിനെ ഒരു ഉയന്തരം വിസ്തരണാവസ്ഥയിലേക്ക നയിക്കുന്ന ഈ എല്ലാം കൂടി യോഗശാസ്ത്രത്തിൽ സമാധിഎന്ന ഒരൊറവാക്കിൽ അന്തർഭവിക്കുന്നു. ഉയന്തരമായ ഈ എല്ലാവിസ്തരണങ്ങളും, അതായതു മനസ്സിന്റെ ബോധാതീതദശയിലുള്ള എല്ലാ വിസ്തരണങ്ങളും കൂടി സമാധി എന്ന

ആ ഒരു വാക്കിൽ സംഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. താണതരം സമാധിയിലാണു നമുക്കു മേൽപ്പറഞ്ഞ ആ ആത്മാക്കളുടെ ദർശനമുണ്ടാകുന്നതു്. എപ്പോഴാണു നാം സാക്ഷാൽ പരമാർത്ഥവസ്തുവിനെ കാണുന്നുവോ—എപ്പോഴാണു നാം നാനാസ്ഥിതിഭേദങ്ങളോടുകൂടിയ ഈ ആത്മാക്കളുടെയെല്ലാം ഉപാദാനമായ ആ പദാർത്ഥത്തെ കാണുന്നുവോ അപ്പൊഴാണു് ഏറ്റവും ഉയർന്നതായ സമാധി. ആ മൂലപിണ്ഡത്തെ അറിഞ്ഞാൽ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തിലുള്ള എല്ലാ മൂർത്തികളേയും നാം അറിഞ്ഞു.

നമ്മുടെ ബോധത്തിനു വിഷയമാകാത്ത മിക്കവാറും എല്ലാ വ്യാപാരങ്ങളേയും നമ്മുടെ ബോധത്തിനു തിരികെ വിഷയമാക്കിത്തീർക്കാൻ കഴിയുന്നതായി തെളിയിക്കാവുന്നതാണു്. നമ്മുടെ ഹൃദയം പ്രത്യക്ഷത്തിൽ നമ്മുടെ ആജ്ഞക്കുടാതെ അടിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മളിൽ ആർക്കും ഹൃദയത്തെ ആജ്ഞയിൽ നിർത്താൻ കഴിയുന്നില്ല. അതു് അതിന്റെ വഴിയേ പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, അഭ്യാസംകൊണ്ടു മനുഷ്യനു ഹൃദയത്തെപ്പോലും വരുതിയിൽ വെപ്പാൻ കഴിയും; അതു് അവന്റെ ആജ്ഞപോലെ മന്ദമായോ ശീഘ്രമായോ അടിക്കയും മിക്കവാറും നിന്നു പോകതന്നെയോ ചെയ്യും. അഭ്യാസം കൊണ്ടു ശരീരത്തിലെ എല്ലാ അവയവങ്ങളെയും ഇച്ഛപോലെ ചലിപ്പിക്കാമെന്നും കാണുന്നുണ്ടു്. ഇതിൽനിന്നു നാം അറിയേണ്ടതെന്തു്? നമ്മുടെ ബോധസ്ഥാനത്തിനു താഴെയുള്ളവപോലും നമ്മാൽ ചെയ്യപ്പെടുന്നവതന്നെയെന്നും, എന്നാൽ നാം അവയെ ബോധ

ത്തോട്ടക്രൂടാതെ ചെയ്യുന്നുവെന്നുമാണ്. അപ്പോൾ ന മ്മുടെ മനസ്സു വ്യാപരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായി രണ്ടു സ്ഥാനങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നു വരുന്നു. ഒന്നാമതു സ്വബോധ ത്തിന്റെ സ്ഥാനം: അതായതു്, എപ്പോഴും അഹന്ത യുടെ സ്മരണത്തോട്ടക്രൂടി വരുന്ന ക്രിയകൾ. അടുത്തതു് അബോധസ്ഥാനം: അടിയിലുള്ള ക്രിയകൾ—അതായ തു്, അഹന്തയുടെ സ്മരണത്തോട്ടക്രൂടാതെ വരുന്ന ക്രിയ കൾ. അഹന്താസ്മരണത്തോട്ടക്രൂടാതെ വരുന്ന മനോ വ്യാപാരത്തിന്റെ ആ ഭാഗം അബോധവ്യാപാരവും അഹന്താസ്മരണത്തോട്ടക്രൂടി വരുന്ന ആ ഭാഗം സ ബോധവ്യാപാരവുമാകുന്നു. താണതരം ജന്തുക്കളിൽ ഈ അബോധവ്യാപാരത്തിനു സഹജബോധമെന്നു പറയു ന്നു. ഉയർന്നതരം ജന്തുക്കളിലും, എല്ലാ ജന്തുക്കളിലുംവെ ച്ചു് ഉയർന്നവനായ മനുഷ്യനിലും അഹന്താസ്മരണത്തോ ട്ടക്രൂടിയതായ രണ്ടാമത്തെ വ്യാപാരം അധികം സാധാര ണമായിരിക്കുന്നു. അതിനു സബോധവ്യാപാരം എന്നു പറയുന്നു. മനസ്സിനു വ്യാപരിക്കാമെന്നുള്ളതായി ഇതി ലും ഉയർന്നതായ ഒരു സ്ഥാനവുമുണ്ടു്. സ്വബോധത്തി ന്റെ സ്ഥാനത്തെ അതിക്രമിച്ചുപോവാൻ മനസ്സിനു കഴിയും. ബോധരഹിതവ്യാപാരങ്ങൾ സ്വബോധ സ്ഥാനത്തിനു് അടിയിലുള്ളവയായിരിക്കുന്നതുപോലെ, സ്വബോധസ്ഥാനത്തിനു മുകളിലുള്ളതായും വേറൊരു വ്യാപാരമുണ്ടു്. അതും ,അഹന്താസ്മരണത്തോട്ടക്രൂടാ തെവരുന്നതാകുന്നു. അഹന്തയുടെ സ്മരണം കേവലം മധ്യസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രമേയുള്ളു. മനസ്സു് ആ സ്ഥാന ത്തിനു മുകളിലോ അടിയിലോ ആയിരിക്കുമ്പോൾ അ

ഥം എന്നുള്ള സ്മരണമില്ല. എങ്കിലും മനസ്സു വ്യാപരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. മനസ്സു സ്വബോധത്തിന്റെ ഈ അതിരിനെ അതിക്രമിച്ചുപോകുമ്പോഴും അതിനു സമാധി, അല്ലെങ്കിൽ, ബോധാതീതാവസ്ഥ എന്നു പറയുന്നു. അതു സ്വബോധത്തിനു മുകളിലാകുന്നു. സമാധിസ്ഥനായ ഒരുവൻ സ്വബോധത്തിന്റെ അതിർത്തിവിട്ടു താണുപോകയല്ലാ, ആ സ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു് ഉയർന്നുപോകയാണു ചെയ്തിരിക്കുന്നതെന്നുള്ളതിനു് എന്തു തെളിവാണു്? രണ്ടു സംഗതികളിലും വ്യാപാരങ്ങളും അഹന്താസ്മരണത്തോടുകൂടാത്തവയാണല്ലോ. ഉത്തരം എന്തെന്നാൽ, കായ്കൊണ്ടു്, അതായതു വ്യാപാരത്തിന്റെ ഫലങ്ങൾകൊണ്ടു് ഏതാണു് മുകളിലെന്നും ഏതാണു താഴെയെന്നും നാം അറിയുന്നു. ഒരു മനുഷ്യൻ സുഷുപ്ത്യവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുമ്പോൾ അയാൾ സ്വബോധത്തിനു താഴെയുള്ള ഒരു ഭൂമിയിൽ കടക്കുകയാകുന്നു സുഷുപ്തിയിൽ, പക്ഷെ, അഹന്താസ്മരണത്തോടുകൂടാതെതന്നെ അയാൾ ആ സമയമെല്ലാം തന്റെ ശരീരത്തെ വ്യാപരിപ്പിക്കുന്നു. അയാൾ ശ്വസിക്കുന്നു; അയാൾ ആ ശരീരത്തെ അനക്കുന്നു. നിദ്രവിട്ടുണർന്നുവരുമ്പോൾ അതിൽ പ്രവേശിച്ച അതേ മനുഷ്യനായിത്തന്നെ തിരിയെ വരികയും ചെയ്യുന്നു. നിദ്രയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിനുമുമ്പു് അയാൾ സമ്പാദിച്ചിരുന്ന അറിവുകളുടെ ആകത്തുക അങ്ങിനെതന്നെയിരിക്കുന്നു. അതൊട്ടും അധികമായിട്ടില്ല. ജ്ഞാനം വന്നിട്ടില്ല. എന്നാൽ, ഒരുവൻ സമാധിയിലാണെ പ്രവേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ, അവൻ മൂഢനായി അതിൽ എത്തി മുനിയായി വെളിയിൽ വരുന്നു. ഈ വൃത്യാസം എ

തുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്നു? ഒരവസ്ഥയിൽ നിന്നു് ഒരുത്തൻ അതിൽ പ്രവേശിച്ചു, അതേമാതിരിതന്നെ വെളിയിൽ വരുന്നു. മറെറാരവസ്ഥയിൽ നിന്നു് ആ മനുഷ്യൻ ജ്ഞാനിയായിത്തീർന്നു്, ഒരു മുനിയായി, ഒരു ദീർഘദർശിയായി, ഒരു തപസ്വിയായി. ആയാളുടെ മുഴുവൻ സ്വഭാവവും മാറിപ്പോയി. ആയാളുടെ ജീവിതംതന്നെ മാറി; ജ്ഞാനിയായി. ഇങ്ങിനെയാണു രണ്ടിലും ഫലങ്ങൾ കാണുന്നതു്. ഫലങ്ങൾ വ്യത്യസ്തങ്ങളായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഹേതുക്കളും വ്യത്യസ്തങ്ങളായിത്തന്നെയിരിക്കണം. സമാധിയിൽ നിന്നു വെളിയിൽവരുന്ന ഒരു മനുഷ്യന്റെ ജ്ഞാനം അബോധാവസ്ഥയിൽ നിന്നോ സബോധാവസ്ഥയിൽ ഉള്ള ഉപഹാരങ്ങളിൽനിന്നോ ലഭിക്കപ്പെടാവുന്നതിനെക്കാൾ ഏറെറവും ഉൽകൃഷ്ടതരമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അതു ബോധാതീതാവസ്ഥ തന്നെയായിരിക്കണം. ബോധാതീതാവസ്ഥയെന്നു പറഞ്ഞാൽ സമാധിയുമാണു്.

ചിത്തവൃത്തിനിരോധമാണു യോഗം. ചിത്തം എന്നു പറഞ്ഞാൽ മാനസപദാർത്ഥവും, വൃത്തികളെന്നാൽ, ബാഹ്യസൂചനകളും ചിത്തത്തിൽ തട്ടുമ്പോൾ അതിൽനിന്നു പൊങ്ങുന്ന ഓളങ്ങളും അലകളും ആകുന്നു. ഈ വൃത്തികളാണു നമ്മുടെ മുഴുവൻ ലോകവും. തടാകത്തിന്റെ അടി അതിന്റെ മുകൾഭാഗത്തു ഓളങ്ങൾ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ നമുക്കു കാണ്മാൻ കഴിയുന്നില്ല. ഓളങ്ങൾ അടങ്ങുകയും ജലം ശാന്തമാകയും ചെയ്യുമ്പോൾ മാത്രമേ അടിയുടെ ഒരു കാഴ്ച കിട്ടുന്നതു നമുക്കു

സാദ്ധ്യമായിവരുന്നുള്ളൂ. തടാകത്തിന്റെ അടിയാണു നമ്മുടെ വാസ്തവമായ ആത്മാവു്. തടാകം ചിത്തവും ഓളങ്ങളും വൃത്തികളുമാണു്. ഈ മനസ്സിന്നു മൂന്നവസ്ഥകളുണ്ടു്. ഒന്നു് അന്ധകാരമയമായിരിക്കുന്നു; അതിന്നു തമസ്സു് എന്നു പറയുന്നു; അതു മന്ദന്മാരിലും മൃഗങ്ങളിലും കാണുന്നു. അതിന്റെ പ്രവൃത്തിയെല്ലാം മറ്റുള്ളവരെ ഉപദ്രവിക്കുതന്നെ. പിന്നെ, മനസ്സിന്റെ ക്രിയാരൂപമായ അവസ്ഥ, അല്ലെങ്കിൽ രജസ്സു്. അതിന്റെ പ്രധാനനോട്ടം ശക്തിയും ഭോഗവുമാണു്. ഒടുവിൽ ഓളങ്ങളം അടങ്ങുകയും തടാകത്തിലേ ജലം തെളിയുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ സത്വം എന്നു പറയുന്ന അവസ്ഥ കാണുന്നു. അതു നിശ്ചലതയും ശാന്തതയുമാണു്. അതു് ഉദാസീനമല്ല; പിന്നെയോ, അതിതീവ്രമായ ക്രിയയോടുകൂടിയതാണെന്നു പറയാം. ശക്തിയുടെ അത്യന്തമഹത്തായ പരിണാമം ശാന്തമായിരിക്കുക എന്നുള്ളതാണു്. ശാന്തൻ മന്ദനല്ല. സത്വം എന്നു പറഞ്ഞാൽ മന്ദതയോ ഉദാസീനതയോ അണെന്നു തെറ്റിദ്ധരിക്കരുതു്. ശാന്തൻ മേല്പറഞ്ഞ ഓളങ്ങളെ തടുത്തുനിത്തിയവനാണു്. ക്രിയയെന്നതു താണതരം ശക്തിയുടേയും. ശാന്തതയെന്നതു് ഉയന്നതരം ശക്തിയുടേയും പരിണാമമാണു്. ഈ ചിത്തം അതിന്റെ സ്വാഭാവികമായ ശുദ്ധാവസ്ഥയിലേയ്ക്കു മടങ്ങിപ്പോവാൻ എപ്പൊഴും ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ, ഇന്ദ്രിയങ്ങളം അതിനെ വെളിക്കോട്ടു വലിച്ചിഴക്കുന്നു. അതിനെ തടുക്കുകയും, വെളിക്കോട്ടുള്ള അഭിമുഖ്യത്തെ നിരോധിക്കയും, ബോധത്തിന്റെ കാതലായ ആ സ്ഥാനത്തേയ്ക്കു് അതിനെ

മടക്കി യാത്രയയക്കയും ചെയ്യുകയെന്നതാണു യോഗത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ പടി.

ഒരു വിചാരവും മനസ്സിൽ വരാൻ അനുവദിക്കരുതു്. അങ്ങിനെ മനസ്സിനെ കേവലം ശൂന്യമാക്കിച്ചെയ്യണം. നമുക്കു് അതു ശരിയായി എപ്പോഴും ചെയ്യുവാൻ കഴിയുമോ, ആ ക്ഷണത്തിൽത്തന്നെ നമുക്കു മോക്ഷം പ്രാപിക്കാം. അഭ്യാസവും ഒരുക്കവും ഇല്ലാത്ത അളുകൾ തങ്ങളുടെ മനസ്സിനെ ശൂന്യമാക്കാൻ യത്നിക്കുമ്പോൾ അജ്ഞാനമയമായ തമസ്സുകൊണ്ടു തങ്ങളെ മൂടാൻമാത്രമേ അവക്കു സാധിക്കുന്നുള്ളൂ. അതു മനസ്സിനെ ജഡവും മൂഢവുമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. തങ്ങളുടെ മനസ്സിനെ ശൂന്യമാക്കിത്തീർക്കുന്നുവെന്നു വിചാരിപ്പാൻ അവരെ പ്രേരിതരാക്കയും ചെയ്യുന്നു. ശരിയായി അങ്ങിനെചെയ്യാൻ കഴിവുണ്ടാകുന്നതു ശക്തിയുടെ ഏറ്റവും ഉൽകൃഷ്ടവും, നിയമനത്തിന്റെ ഏറ്റവും ഉയർന്നതുമായ പരിണാമമാകുന്നു. ഈ അവസ്ഥ സിദ്ധിക്കുമ്പോൾ സമാധി നിർബീജമായിത്തീരുന്നു. എന്നാൽ അതിന്നർത്ഥമെന്താണു്? മനസ്സു ചിത്തവൃത്തികളെ ശാന്തമാക്കി അമർത്തിവച്ചുകൊള്ളുകമാത്രം ചെയ്യുന്നതായ സബോധസമാധിയിൽ ചിത്തവൃത്തികളും വാസനാരൂപേണ പിന്നെയും ശേഷിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടു്. ആ വാസനകളും അല്ലെങ്കിൽ ബീജങ്ങളും യഥാകാലം വീണ്ടും ചിത്തവൃത്തികളായി പൊങ്ങിവരുന്നതാണു്. എന്നാൽ ഈ വാസനകളെയെല്ലാം ഉന്മൂലനം ചെയ്യുമ്പോൾ, അതായതു മനസ്സിനെ മിക്കവാറും നശിപ്പിക്കുമ്പോൾ അതു നിർബീജമാ

യിത്തീരുന്നു. ഈ ജീവിതവൃക്ഷത്തെ—ഈ ജനനമരണങ്ങളുടെ അവസാനമില്ലാത്ത പരിവർത്തനത്തെ—പിന്നെയും പിന്നെയും സൃഷ്ടിക്കത്തക്കവണ്ണം മനസ്സിൽ ബീജങ്ങളില്ലാതെയാകുന്നു. നമുക്കു ബോധമില്ലാതെയായിത്തീരുന്ന ആ അവസ്ഥ എന്താണു്? നാം ബോധം എന്നു പറയുന്ന അവസ്ഥ ബോധത്തിന്നപ്പുറമുള്ള ഒന്നിനെക്കാൾ താണതാണു്. അറിവുകൊണ്ടും എല്ലാം അധികവും തുല്യമായാണു തോന്നുക. പ്രകാശത്തിന്റെ താണതരം വിസ്തരണം ഇരുട്ടാണു്. അതിന്റെ ഏറ്റവും ഉയർന്നതരം വിസ്തരണവും ഇരുട്ടുതന്നെ. എന്നാൽ, ഒന്നു വാസ്തവമായ ഇരുട്ടും, മറേറതു തീവ്രമായ പ്രകാശവുമാകുന്നു. എങ്കിലും, കാഴ്ചയിൽ അവ രണ്ടും തുല്യംതന്നെ. അതുപോലെ, അജ്ഞാനം ഏറ്റവും താണ അവസ്ഥയും ബോധം മദ്ധ്യാവസ്ഥയും ബോധത്തിന്നപ്പുറമുള്ളതു് അതിനെക്കാൾ ഉയർന്ന ഒരവസ്ഥയുമാണു്. ബോധംതന്നെ കല്പിതമായ ഒന്നാണു്; ഒരു മിഥ്യാവസ്ഥവാണു്; അതു വാസ്തവമായുള്ളതല്ല. ഈ ഉയർന്നതരം സമാധിയെ നിരന്തരമായി അഭ്യസിച്ചാലുള്ള ഫലം എന്തായിരിക്കും? രാജസമായും താമസമായുമുള്ള എല്ലാ പഴയ വാസനകളും നശിക്കും. അതുപോലെതന്നെ സത്വവാസനകളും നശിക്കും. അതു കിട്ടം കളഞ്ഞു സ്വർണ്ണത്തോടു് ഒന്നായി ചേർക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന ലോഹങ്ങളും പോലെയാണു്. സ്വർണ്ണധാതു ഉരുകിക്കഴിയുമ്പോൾ കിട്ടവും കലർപ്പുലോഹവും ദഹിച്ചുപോകുന്നു. അതുപോലെ, ഇടവിടാത്ത ഈ നിയമനശക്തി മുമ്പുള്ള അശുദ്ധവാസനകളേയും ഒടുവിൽ ശുദ്ധവാസനകളേയും

ക്കുടി തട്ടക്കുന്നു. ആ ശുദ്ധാശുദ്ധവാസനകളം തമ്മിൽ എതിർത്തു നശിക്കയും, അവയുടെ ശുദ്ധാശുദ്ധതകളം ഒന്നും തീണ്ടാതെ ആത്മാവു് അതിന്റെ മാഹാത്മ്യമേറിയ മുഴുവൻ സാരസ്യത്തോടുകൂടി ശേഷിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള ആത്മാവു സർവ്വവ്യാപിയും സർവ്വശക്തനും സർവ്വജ്ഞനുമായുമിരിക്കുന്നു. സകല ശക്തികളേയും ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടു് അതു സർവ്വശക്തനായ്ത്തീരുന്നു; സകല ജീവിതങ്ങളേയും ഉപേക്ഷിച്ചു് അതു ജീവിതമായ്ത്തീരുന്നു. അപ്പോൾ ആത്മാവു് അതിനു ജനനമോ മരണമോ ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു് അറിയും. ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു പ്രകൃതിയാണു്. ആ ചലനം ആത്മാവിൽ പ്രതിഫലിക്കയാണു ചെയ്യുന്നതു്. ചിത്തം ഇടവിടാതെ ചലിക്കുന്നു. അതു സ്വയമേവ പല ആകൃതിഭേദങ്ങളായി മാറുന്നു. ഈ ആകൃതിഭേദങ്ങളെല്ലാം നാമാണെന്നു നാം സ്വയമേവ വിചാരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഈ എല്ലാ ഭ്രാന്തികളും നശിക്കും. ആ മുക്തമായ ആത്മാവു് ആജ്ഞാപിക്കുമ്പോൾ, അതു് ആഗ്രഹിക്കുന്നതെന്താണെങ്കിലും ഉടനെ സാധ്യമാകും.

മൈത്രി, കരുണ, മുദിതം, ഉപേക്ഷ എന്നീ നാലു ഭാവനകളം നമുക്കു വേണ്ടതാണു്. എല്ലാവരെയും നാം സ്നേഹിക്കണം. കഷ്ടതയിൽ കിടക്കുന്നവരുടെ നേരെ നമുക്കു ദയ വേണം. ജനങ്ങളം സന്തുഷ്ടരായിരിക്കുമ്പോൾ നമുക്കു സുഖം തോന്നണം. ദുഷ്ടന്മാരുടെ നേരെ നാം ഉദാസീനരായും ഇരിക്കണം. നമ്മുടെ മുമ്പിൽ വരുന്ന എല്ലാ വിഷയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചും നാം ഇങ്ങിനെത

ന്നെ വത്തിക്കണം. വിഷയം സുഖമുള്ളതെങ്കിൽ അതിന്റെ നേരെ സ്നേഹം ഭാവിക്കണം. കഷ്ടമായിട്ടുള്ളതാണെങ്കിൽ ആ വിഷയത്തോടു നമുക്കു് അനുകമ്പ തോന്നണം. നല്ലതാണെങ്കിൽ സന്തോഷമുണ്ടാകണം. ചീത്തയാണെങ്കിൽ നമുക്കു് ഉപേക്ഷയും തോന്നണം. മനസ്സിന്റെ മുമ്പാകെ വരുന്ന വിവിധവിഷയങ്ങളുടെ നേക്കുള്ള ഈ ഭാവനകം അതിനെ ശാന്തമാക്കിച്ചെയ്യും. നമ്മുടെ മനസ്സിനെ ഈ നിലയിൽ വെച്ചുകൊള്ളുന്നതിന്നു സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ടാണു ദിവസംപ്രതിയുള്ള ജീവിതത്തിൽ കണ്ടുവരുന്ന അധികം ദുഃഖവും നമുക്കു് അനുഭവമാകുന്നതു്. ഒരുത്തൻ നമുക്കു ദോഷം ചെയ്തയാണെങ്കിൽ ഉടനെ നാം ആ ദോഷത്തെ പ്രതികരിപ്പാൻ നോക്കുന്നു. ദോഷത്തിന്റെ ഓരോ പ്രതീകാരവും നമുക്കു ചിത്തത്തെ അമത്തിവെച്ചുകൊള്ളുവാൻ ശക്തിയില്ലെന്നു കാണിക്കയാണു്. ചിത്തം അലയടിച്ചുകൊണ്ടു വിഷയത്തിന്റെ നേരെ വരുന്നു. നമുക്കു നമ്മുടെ ശക്തി പൊയ്പോകയും ചെയ്യുന്നു. ദോഷത്തിന്റേയോ വിരോധത്തിന്റേയോ രൂപത്തിലുള്ള ഓരോ പ്രതീകാരവും മനസ്സിന്നു് അത്രമാത്രമുള്ള നഷ്ടമാണു്. ഓരോ ദുഷ്ടവിചാരവും വിരോധപ്രവൃത്തിയും പ്രതീകാരത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും വിചാരവുമാകട്ടെ, നിയന്ത്രിക്കപ്പെട്ടിരിക്കയാണെങ്കിൽ അതു നമുക്കു് അനുക്രമമായ ഒരു സമ്പാദ്യമാകുന്നതുമാണു്. നമ്മെ ഇപ്രകാരം തന്നെത്താൻ നിയന്ത്രണം ചെയ്യുന്നതിനാൽ നമുക്കു ദോഷമുണ്ടാകുന്നതല്ല. നാം സംശയിക്കുന്നതിനെക്കാളും അളവറ്റ ഗുണങ്ങളാണു് അതിനാൽ ഉണ്ടാകുന്നതാണു്. വിരോധത്തേയോ ദോ

ഷവിചാരത്തേയോ അമർത്തുന്ന ഓരോ സമയവും നമുക്ക് അനുകൂലമായ അത്രമാത്രം ഉത്തമശക്തിയെ നാം ശേഖരിക്കയാകുന്നു. ആ ഉത്തമശക്തി ഉയർന്തരം യോഗസിദ്ധികളായി പരിണമിക്കുന്നതുമാണ്.

നാം ചെയ്യുന്ന എല്ലാ പ്രവൃത്തികളും പരിചയം കൊണ്ടു സഹജബോധമായ്ത്തീരുന്നു; സ്വയം വ്യാപാരശീലമായി വരുന്നു. എന്നാൽ, നാം അറിഞ്ഞെടത്തോളം ഇപ്പോൾ സ്വയം വ്യാപൃതമായി നാം വിചാരിക്കുന്നതെല്ലാം ക്ഷീണിച്ച വിവേകംതന്നെയാകുന്നു. ആവൃതമായ വിവേകമാണു സഹജബോധം. വിവേകം ആവൃതമായി സ്വയം വ്യാപൃതമായ സംസ്കാരമായി പരിണമിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഈ ലോകത്തിൽ നാം സഹജബോധം എന്നു പറയുന്നതെല്ലാം ആവൃതമായ വിവേകമാണെന്നു പറയുന്നതു ന്യായമായിട്ടുള്ളതുതന്നെ. പ്രത്യക്ഷമെന്നോ, ഊഹമെന്നോ, സഹജബോധമെന്നോ പറയുന്ന എല്ലാ ജ്ഞാനവും അനുഭവം എന്ന ഒറ മാത്രത്തിൽക്കൂടി വരേണ്ടതാകുന്നു. സഹജബോധമെന്നു പറയുന്നതെല്ലാം ക്ഷീണിച്ച ലീനമായ്ത്തീർന്നിരിക്കുന്ന പൂർവ്വാനുഭവങ്ങളുടെ ഫലമാണു്. പലപ്രകാരത്തിലുള്ള ഭോഗങ്ങളുടെ ആവർത്തിച്ചുള്ള അനുഭവങ്ങളും കാലാന്തരത്തിൽ ജീവിതത്തോടുള്ള പിടിത്തത്തെ നിർമ്മിക്കുന്നു. ഈ പിടിത്തം—ഈ അഭിനിവേശം—സഹജബോധമായും തീരുന്നു. ഇതിനു സംസ്കാരമെന്നും പേരുണ്ടു്. സംസ്കാരങ്ങൾ സൂക്ഷ്മമായും ലീനമായും ചിത്തത്തിൽ മങ്ങിക്കിടക്കുന്നു.

മരണത്തിന്റെ എല്ലാ പൂർവ്വാനുഭവങ്ങളും നാം സഹജ ബോധം എന്നുപറയുന്നതൊക്കെയും അന്തർബോധ മാസ്ഥീന്ന അനുഭവങ്ങളാണു്. അതു ചിത്തത്തിൽ കടി കൊണ്ടിരിക്കുന്നു; ഉദാസീനമായിരിക്കുന്നില്ല; അന്തർഭാ ഗത്തിൽ വ്യാപരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയാകുന്നു. സ്ഥൂലങ്ങളാ യ ചിത്തവൃത്തികളെ നമുക്കു് അറികയും അനുഭവിക്കയും ചെയ്യാം. അവയെ അധികം എളുപ്പത്തിൽ നിയമനം ചെയ്കയുമാവാം. എന്നാൽ ഈ സൂക്ഷ്മസഹജബോധ ങ്ങളെ എന്താണു ചെയ്യുക! അവയെ എങ്ങനെ നിയമ നംചെയ്യാം. ഞാൻ കോപിക്കുമ്പോൾ എന്റെ മുഴ വൻ മനസ്സും കോപത്തിന്റെ ഉഗ്രമായ അലയാസ്ഥീനു ന്നു. ഞാൻ അതു് അറിയുന്നു; കാണുന്നു; സ്പർശിക്കുന്നു. എനിക്കു് അതിനെ എളുപ്പത്തിൽ കൈകാര്യംചെയ്യാം; അതിനോടു് എതിക്കാം. എന്നാൽ, അങ്ങിനെ എതി ക്കുന്നതിൽ അതിനെ കടന്നു് അടിയിലേക്കു ചെല്ലാതെ എനിക്കു പൂർണ്ണവിജയം ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. കോപാദി വി കാരങ്ങളെ അവ നമ്മുടെ മേൽ വരാൻപോകുന്നുവെന്നു നാം അറിയുന്നതോടുകൂടി അങ്കുരത്തിൽ—വേരിൽ—അ വയുടെ സൂക്ഷ്മാവസ്ഥയിൽവെച്ചുതന്നെ നിയമനംചെ യ്യേണ്ടതാണു്. മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിൽ അധികംപേരും ഈ വികാരങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മാവസ്ഥയെ—അതായതു് അ വ സ്വബോധത്തിന്റെ അടിയിൽനിന്നു മെല്ലെ മെല്ലെ മേല്പോട്ടേക്കു വരുന്ന അവസ്ഥയെ—പ്പറ്റി അറിഞ്ഞിട്ടുത ന്നെ ഉണ്ടാകയില്ല. ഒരു നീർപ്പോള തടാകത്തിന്റെ അടിയിൽനിന്നു പൊങ്ങുമ്പോൾ—എന്നുതന്നെയല്ലാ, മി ക്കവാറും അതു വെള്ളത്തിന്റെ ഉപരിഭാഗത്തിനു് അ

ട്ടുത്തെത്തിയാൽത്തന്നെയും നാം—അതിനെ കാണുന്നില്ല. അതു മീതെ വന്നു പൊട്ടുകയും ഒരു ചെറിയ ചലനം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോഴാണ് അതുണ്ടെന്നു നാം അറിയുന്നതു്. അലകളെ അടക്കുന്നതിൽ അവയുടെ സൂക്ഷ്മമുലങ്ങളിൽ പിടിച്ചെങ്കിലല്ലാതെ നമുക്കു വിജയമുണ്ടാകുന്നതല്ലാ. അവയിൽ പിടിച്ച അലകൾ സ്ഥൂലമായ്ത്തീരുന്നതിനു മുമ്പു് അവയെ നിയമനംചെയ്യുകിലല്ലാതെ ഒരു വികാരത്തേയും മുഴുവനുമായി കീഴടക്കുവാൻ നാം ആശിക്കേണ്ടാ. എങ്ങിനെയാണു് ഈ സൂക്ഷ്മസംസ്കാരങ്ങളെ നിയമനംചെയ്യുന്നതു്. നാം വലിയ അലകളിൽനിന്നു് ആരംഭിച്ചു താഴോട്ടു താഴോട്ടു പോകണം. ദൃഷ്ടാന്തമായി, കോപരൂപമായ ഒരു വലിയ അല മനസ്സിൽ വരുമ്പോൾ, ഉടനെ ഒരു വിപരീതമായ വലിയ അലയെ ഉല്പാദിപ്പിക്കണം. സ്നേഹം കോപത്തിനു വിരുദ്ധമാണു്. അതുകൊണ്ടു, നാം നിരസിപ്പാൻ വിചാരിക്കുന്ന വൃത്തികളെവിരുദ്ധവൃത്തികളും ഉത്ഭവിപ്പിച്ചു കീഴടക്കാം. നമ്മുടെ സൂക്ഷ്മമായ സ്വഭാവത്തിൽ ഈ സൂക്ഷ്മമായ വിരുദ്ധവൃത്തികളെ ഉണ്ടാക്കാമെങ്കിൽ അവ സ്വബോധരംഗത്തിന്നടിയിലുള്ള കോപത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമായ വ്യാപാരത്തെ തടയുന്നതാണു്. സഹജബോധജന്യമായ എല്ലാ വ്യാപാരങ്ങളും ആദ്യം സബോധവ്യാപാരങ്ങളായി ആരംഭിച്ചു സൂക്ഷ്മതരങ്ങളായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളവയാണല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു, ബോധവത്തായ ചിത്തത്തിൽ ഇടവിടാതെ നല്ല വൃത്തികളും ഉല്പാദിപ്പിച്ചാൽ അവ അടിയിലേയ്ക്കു പോയി സൂക്ഷ്മമായിത്തീർന്ന സംസ്കാരരൂപമായിരിക്കുന്ന ചീത്ത വിചാരങ്ങളോടു് എതിർക്കുന്നതാണു്.

സംസ്കാരങ്ങളുടെ ആകത്തുകയും കർമ്മാശയം എന്നാണു പേര്. നാം ഏതെങ്കിലും ഒരു കർമ്മം ചെയ്യുമ്പോൾ മനസ്സു ചലിച്ച് ഒരു അലയായിത്തീരുന്നു. ആ കർമ്മം പൂർത്തിയാകുമ്പോൾ അല അടങ്ങിയെന്നു നമുക്കു തോന്നിയേക്കാം. അങ്ങിനെ അല്ലാ വാസ്തവം. അതു സൂക്ഷ്മമായിത്തീരുക മാത്രമാണു ചെയ്യുന്നതു്. അതു പിന്നെയും അവിടെത്തന്നെയുണ്ടു്. ആ വിഷയത്തെ നാം ഓർമ്മിപ്പാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ അതു വീണ്ടും പൊങ്ങിവരുന്നു; ഒരു അലയായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു. അതു് അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അതിനെപ്പറ്റി ഓർമ്മയ്ക്കു് അവകാശമുണ്ടാകയില്ലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഓരോ കർമ്മവും—ഓരോ വിചാരവും—നല്ലതോ ചീത്തയോ ആകട്ടെ—താഴോട്ടു പോയി സൂക്ഷ്മമായിത്തീർന്നു് അവിടെ സഞ്ചയിക്കപ്പെടുന്നു. അവയെ—സുഖാവഹവും ദുഃഖാവഹവുമായരണ്ടുവിധാരങ്ങളേയും—ക്ലേശങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നു. കാരണം, കാലാന്തരത്തിൽ രണ്ടും ദുഃഖാവഹമായിത്തീരുന്നതാണു്. ഇന്ദ്രിയജന്യങ്ങളായ എല്ലാ സുഖങ്ങളും ഒടുവിൽ ദുഃഖത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതാണു്. എല്ലാ സുഖാനുഭവവും വീണ്ടും അധികസുഖാനുഭവത്തിനുള്ള തൃഷ്ണയെ ജനിപ്പിക്കുന്നു. അതിന്റെ ഫലമായി ദുഃഖം വരികയും ചെയ്യുന്നു. മനുഷ്യന്റെ ആഗ്രഹങ്ങൾക്കു് അതിരില്ല; അവൻ ആഗ്രഹിച്ചു് ആഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടേ പോകുന്നു. ആഗ്രഹം സാദ്ധ്യമാവാത്ത ഒരു സ്ഥാനത്തു വരും, അപ്പോൾ ശേഷിക്കുന്നതു ദുഃഖം തന്നെ. അതുകൊണ്ടു, നല്ലതോ ചീത്തയോ ആയ ഇന്ദ്രിയാനുഭവങ്ങളുടെ ആകത്തുകയെ ക്ലേശം എന്നു പറയു

ന്നു. അവ ആത്മാവിന്റെ മോക്ഷമാർഗ്ഗത്തെ തടയുന്നു. നമ്മളുടെ എല്ലാ കർമ്മങ്ങളുടേയും സൂക്ഷ്മമൂലങ്ങളായ സംസ്കാരങ്ങളാണ് മേലിൽ സംഭവിക്കേണ്ട കാര്യങ്ങളുടെ കാരണങ്ങളാണ്. കാരണങ്ങളായ സംസ്കാരങ്ങൾ ശേഷിച്ചിരുന്നിട്ട കാര്യങ്ങളായി പരിണമിക്കുന്നു. കാരണം നശിച്ചു കാര്യമായിത്തീരുന്നു. കാര്യം കുറെക്കൂടി സൂക്ഷ്മമായിട്ട് അടുത്തകാര്യത്തിന്റെ കാരണമായിത്തീരുന്നു. നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ പ്രവൃത്തികളെല്ലാം കഴിഞ്ഞുപോയ സംസ്കാരങ്ങളുടെ ഫലങ്ങളാണ്. വീണ്ടും, ഇപ്പോഴത്തെ സംസ്കാരങ്ങൾ ഇനി വരുവാനുള്ള പ്രവൃത്തികൾക്കു കാരണമായും തീരുന്നു. ഇങ്ങിനെ നാം പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു കാരണം ഉണ്ടായിരിക്കുമ്പോൾ ജാതി, അഥവാ, ജന്മരൂപമായ കാര്യം സംഭവിച്ചേ കഴിയൂ. വിവേകികൾ ജീവിതത്തിലേ സുഖമെന്നും ദുഃഖമെന്നുമുള്ള എല്ലാ വിഷയങ്ങളേയും പരിശോധിച്ചുനോക്കി, അവ എപ്പോഴും തുല്യമായിരിക്കുന്നുവെന്നും, അവയിൽ ഒന്നു മറ്റതിനെ പിന്തുടരുകയും മറ്റതിൽ ലയിക്കുകയുമാണെന്നും അറിയുന്നു. മനുഷ്യൻ ജീവിതകാലം മുഴുവൻ മൃഗതൃഷ്ണികയെ പിന്തുടരുകയാണ്. ഒരിക്കലും അവനു് ആഗ്രഹപൂർത്തി ഉണ്ടാകുന്നില്ല. ഈ ലോകത്തിൽ നാശം പ്രാപിക്കാത്തതായി ഒന്നുമില്ല. സ്നേഹംപോലും നശിക്കുന്നു. ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരുടേയും മക്കളുടേയും മിത്രങ്ങളുടേയും സ്നേഹത്തിനു കുടിയും അന്തം കാണുന്നുണ്ട്. നാശം ജീവിതത്തിലുള്ള എല്ലാവരിനേയും പിടികൂടുന്നു. സുഖവും—സ്നേഹംകൂടിയും—നശിച്ചുകഴിയുമ്പോൾ മാത്രമാണു മനുഷ്യൻ വിവേ

കത്താൽ ഈ ലോകം എത്ര മിഥ്യയും സ്വപ്നസദൃശവു മാണെന്നറിയുന്നതു്. അപ്പോഠം വൈരാഗ്യത്തിന്റെ ഒരു ലേശം അവനു ലഭിക്കുന്നു; അതീതതത്വത്തിന്റെ ഒരു തുമ്പിൽ പിടികിട്ടുന്നു. ഈ ലോകത്തെ വിട്ടകലഞ്ഞാൽമാത്രമേ മറേറതുകിട്ടൂ. ഇതിനെ പിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ അതു് ഒരിക്കലും കിട്ടുകയില്ല. ഇന്ദ്രിയസുഖങ്ങളേയും ഭോഗങ്ങളേയും ത്യജിക്കാതെ മഹാത്മാവായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള ഒരാഠം ഒരു കാലത്തും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. എന്നാൽ, ചെയ്തുതുടങ്ങിയ കമ്മങ്ങളുടെയെല്ലാംഫലം ഈ ലോകത്തിൽ നാം അനുഭവിക്കുകതന്നെ വേണം. ഭാവിയിൽ ഉണ്ടാകുവാൻ പോകുന്ന ക്ലേശങ്ങളെ ഇപ്പോഠം നിരോധിച്ചുതുടങ്ങുകമാത്രം ആവാം: പ്രകൃതിയാട്ട ചേർന്നിട്ടും, മനസ്സിനേയും ലോകത്തേയും തൻറെതെന്നു് അഭിമാനിച്ചിട്ടുമാണു പുരുഷനു തന്നെത്താൻ ദുഃഖിതൻ എന്നു തോന്നുന്നതു്. ഇതിൽനിന്നുള്ള മോചനം സ്വാനുഭവത്തിൽക്കൂടിയാണു്. എല്ലാ വിഷയങ്ങളും നാം അനുഭവിച്ചുറിയണം. എന്നാൽ അവയെ വേഗം അവസാനിപ്പിക്കയും വേണം. നാം ഈ വലയ്ക്കകത്തു തന്നെത്താൻ കയറിയിരിക്കയാണു്. നാം ഈ കൂട്ടിൽ അകപ്പെട്ടുപോയിരിക്കുന്നു. മോചനത്തിനായി നാം തന്നെ ശ്രമിക്കേണ്ടതാണു്. അതുകൊണ്ടു്, ഭർത്താവായും ഭാര്യയായും, സ്നേഹിതനായും വേറെ ചില്ലറ സ്നേഹവിഷയങ്ങളായുമുള്ള ഭോഗങ്ങളെയെല്ലാം അനുഭവിച്ചുറിയുക. പിന്നെ, നിങ്ങളുടെ സാക്ഷാൽ സ്വരൂപത്തെ മറന്നുകളഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ, അപജയംക്രൂടാതെ നിങ്ങൾക്കു കടന്നുപോകാവുന്നതാണു്. ഇതു് ഒരു ക്ഷണികാവസ്ഥയാണെ

ന്നും നാം ഇതുവഴിയായി കടന്നുപോകേണ്ടതാണെന്നുമുള്ള വസ്തുതയെ ഒരിക്കലും മറക്കരുതു്. സ്വാനുഭവമാണു വലിയ ഗുരു. സുഖങ്ങളിടേയും ദുഃഖങ്ങളിടേയും സ്വാനുഭവം; എന്നാൽ അതു കേവലം സ്വാനുഭവം മാത്രമേ ആകുന്നുള്ളുവെന്നു് അറിഞ്ഞിരിക്കണം. സ്വാനുഭവമെല്ലാം, ഇക്കണ്ട മുഴുവൻ പ്രപഞ്ചവും മഹാസമുദ്രത്തിന്റെ മുന്പിൽ ജലബിന്ദുപോലെ നിസ്സാരവും ആത്മാവുമാത്രം അത്യുന്നതമാണെന്നറികയും, പ്രപഞ്ചം അതിന്റെ നിസ്സാരതയാൽ സ്വയമേവ മറിഞ്ഞുപോകയും ചെയ്യുന്നതായ അവസ്ഥയിലേക്കു പടിപടിയായി നമ്മെ നയിക്കും.

അജ്ഞാനംകൊണ്ടാണു് ആത്മാവു പ്രകൃതിയോടു സംബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. പ്രകൃതിക്കു നമ്മുടെമേലുള്ള അധികാരത്തിൽനിന്നു നാം മുക്തരാകണം. ഓരോ ആത്മാവിലും ഈശ്വരത്വം മങ്ങിയിരിക്കുന്നുണ്ടു്. ആ ആന്തരമായ ഈശ്വരത്വത്തെ ഉള്ളിലും വെളിയിലുമുള്ള പ്രകൃതിയെ നിയമനംചെയ്തു പ്രത്യക്ഷമാക്കേണമെന്നുള്ളതാണു നോട്ടം. അതു കർമ്മംകൊണ്ടോ ഭക്തികൊണ്ടോ ജ്ഞാനംകൊണ്ടോ യോഗംകൊണ്ടോ ആവാം. നമുക്കു നമ്മെ പ്രകൃതിയിൽനിന്നു മോചിപ്പിപ്പാൻ കഴിയാത്ത കാലംവരെ നാം ദാസന്മാരാണു്. അവർ പറയുന്നതിനെ നാം കേൾക്കുന്നതെന്നേ വേണം. ആരു മനസ്സിനെ നിയമനംചെയ്യുന്നുവോ അവൻ ജഡപദാർത്ഥത്തേയും നിയമനം ചെയ്യുന്നു. ആന്തരപ്രകൃതി ബാഹ്യപ്രകൃതിയെക്കാൾ വളരെ ഉയർന്നതാണു്. അതിനെ പിടിപ്പാൻ അധികപ്രയാസം; നിയമനംചെയ്യാ

ന്നം അധികം പ്രയാസം. ആന്തരപ്രകൃതിയെ നിയമനം ചെയ്യുവൻ പുഴുവൻ പ്രപഞ്ചത്തെയും നിയമനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. അതു് അവന്റെ ദാസവൃത്തി ചെയ്യും. ശരീരം മനസ്സിന്റെ പുറത്തെ തോടാണു്. മനസ്സ് എന്നു പറയുന്ന ആന്തരമായ സൂക്ഷ്മശക്തികളം സ്ഥൂലപദാർത്ഥത്തെ വെളിയിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കയും, അതിൽനിന്നു് ഈ വെളിയിലുള്ള തോടിനെ, അല്ലെങ്കിൽ ശരീരത്തെ നിർമ്മിക്കയും ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു നമുക്കു് ആന്തരമായ നിയമനമുണ്ടായാൽ ബാഹ്യനിയമനം ഉണ്ടാകുന്നതു വളരെ എളുപ്പമാണു്. വിശേഷിച്ചു്, ഈ ശക്തികളം ഭിന്നങ്ങളല്ലാ. ചിലതു ജഡശക്തികളും ചിലതു മാനസശക്തികളും എന്നുള്ളതില്ല. ജഡപ്രപഞ്ചം സൂക്ഷ്മപ്രപഞ്ചത്തിന്റെയെന്നപോലെ ജഡശക്തികളും സൂക്ഷ്മശക്തികളുടെ സ്ഥൂലപരിണാമങ്ങളം തന്നെ.

നമ്മുടെ കഷ്ടങ്ങളെല്ലാം അജ്ഞാനംകൊണ്ടു്—അ സത്യത്തിൽനിന്നു സത്യത്തെ തിരിച്ചറിയായ്കകൊണ്ടു്—ഉണ്ടാകുന്നതാണു്. നാം എല്ലാവരും ചീത്തയെ നല്ലതെന്നും, ഭ്രാന്തിയെ സത്യമെന്നും വിചാരിക്കുന്നു. ആത്മാവു് ഒന്നു മാത്രമേ സത്യമുള്ള. അതു നാം മറന്നുപോകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ശരീരം ഒരു വെറും സങ്കല്പം, അല്ലെങ്കിൽ സ്വപ്നം മാത്രമാണു്. എന്നാൽ, നാമെന്നതു നമ്മുടെ ശരീരമാണെന്നാണു നാം വിചാരിക്കുക. ഈ അവിവേകം ആണു കഷ്ടതയുടെ നിമിത്തം. അതു് അജ്ഞാനംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്നതുമാണു്. വിവേകം ഉണ്ടാകുമ്പോൾ മനശ്ശക്തിയുണ്ടാകുന്നു. അപ്പോഴേ ശരീ

രാദിനാനാവിധസങ്കല്പങ്ങളെ നിരസിപ്പാൻ നമുക്കു സാ
ധിക്കും. ജാതി, ലക്ഷണം, ദേശം എന്നിവമൂലമായി
വസ്തുക്കളെ വേർതിരിച്ചറിയുന്നതിൽനിന്നുണ്ടാകുന്നതാ
ണ് അജ്ഞാനം. ഈ ഭേദകങ്ങളാൽ വ്യാവർത്തിച്ചറി
വാൻ പാടില്ലാത്തവിധം അതു സങ്കലിതമായ വസ്തുക്ക
ളെ നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനു വിവേകം വേണം. പുരുഷൻ
ശുദ്ധനും പൂർണ്ണനുമാണ്; പ്രപഞ്ചത്തിലുള്ള എല്ലാററി
ലുംവെച്ചു കേവലമായി--അസമ്മിശ്രമായിരിക്കുന്ന—ഏ
കവസ്തുവാണ്. ശരീരവും മനസ്സും മിശ്രവസ്തുക്കളാണ്.
ഇങ്ങിനെ വിവേകജ്ഞാനം സിദ്ധമാകുമ്പോഴാണ് ഈ
പ്രപഞ്ചത്തിൽ മാനസികമോ ശാരീരമോ ആയ ഏതെ
ല്ലാമുണ്ടോ അതൊക്കെയും മിശ്രവസ്തുവാണെന്നും അതൊ
ന്നും സത്യമല്ലെന്നും അറിയുന്നതു്. തനിയേയാകുക—
അതാണു ലക്ഷ്യം. അതു സാധിച്ചാൽ ആത്മാവു് എ
ക്കാലത്തും കേവലനായി നിൽക്കുന്നുവെന്നും അതിന്റെ
സുഖത്തിനായി ഒരാളുടേയും സഹായം ആവശ്യമില്ലെ
ന്നും അതു കാണും. നമ്മുടെ സുഖത്തിനായി നാം വേ
റൊരാളെ ആശ്രയിക്കേണ്ടിവരുന്ന കാലമത്രയും നാം
അടിമകളാകുന്നു. ആത്മാവു് എപ്പോഴും താൻ മുക്ത
നാണെന്നും, തന്റെ പൂർണ്ണതയ്ക്കായി താൻ മറെറാന്നി
നേയും അവലംബിക്കുന്നില്ലെന്നും, ഇക്കാണുന്ന പ്രപ
ഞ്ചം—പ്രകൃതി—തീരെ മിഥ്യയാണെന്നും കാണുന്നുവോ
അപ്പോഴാം സ്വാതന്ത്ര്യം സിദ്ധമായി. അതാണു കൈ
വല്യം."

Vidya Vilasam Press, Trivandrum, 1934.

E
98

Indic Digital Archive Foundation
gpura.org